

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTELERDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN KIRKLARELİ
YÖRESİ'NDE FAALİYET GÖSTEREN KÜÇÜK VE ORTA
BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN BEKLENTİLERİNİ KARŞILAMA
DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

GÖKHAN DURAK

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. FEHMİ YILDIZ

EDİRNE
2009

Tezin Adı: Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi

Hazırlayan: Gökhan DURAK

ÖZET

Muhasebe, işletme ile ilgili zamanında, doğru, güvenilir ve tarafsız bilgi üreten bir bilim dalıdır. Muhasebe bilimi, "Tekdüzen Muhasebe Sistemi" adı verilen sistematik kuramsal bir yapı üzerine kurulmakta ve bu yapı başta vergi kanunları olmak üzere ilgili diğer kanunlarla desteklenmekte ve bilgisayar kayıt ortamında şekillenmektedir. Bu nedenle muhasebe eğitimi, diğer bilim dallarına ilişkin eğitimlerden farklılık gösterir.

Muhasebe eğitimi, akademik bilgi kazandıran muhasebe kuramı ile muhasebe uygulamalarından oluşan bir bütündür. Muhasebe uygulamaları, muhasebe kuramına ilişkin mantığın oluşturulması ve geliştirilmesi için zorunludur. Muhasebeye ilişkin dersler, lisans ve lisansüstü programlarda öğretilmesi ve öğrenilmesi eğitimin kalitesi ve etkinliği ile büyük ölçüde ilgili derslerdir.

Gelişen süreç içerisinde işletmelerde muhasebe ve finans işlemlerinin hayati önem kazanması bu mesleği yerine getiren elemanların eğitimlerini de önemli unsur haline getirmiştir. Özellikle raporlama standartlarının dünya genelinde belirgin şekilde ortaya çıkması, şeffaf ve gerçek mali tabloların zorunlu hale gelmeye başlaması, finansal tabloların yorumunun önem kazanması, finansal araçların çeşitlenmesi ve yaşanan finansal krizler bu görevleri yerine getiren kişilerin de farklı olmalarını gerektirmiştir.

Bu gelişmelere bağlı olarak muhasebe ve finans eğitiminin etkinliği, verilen eğitimin işletmelerin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı, öğrencilerin tatmin düzeyi bugüne kadar yapılmış olan çalışmalar ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, kobi

Name of Thesis: Examination of Expectation Level Running Small And Medium Enterprises With Regard to Accounting Education in Universities

Prepared by: Gökhan DURAK

ABSTRACT

Accounting is a branch of science that produces accurate, reliable and objective information on time about the enterprise. Accounting science is built on a systematic theoretical structure called as “Uniform Accounting System” and this structure is supported especially by tax laws and other related laws and is shaped on computer recording medium. Therefore, the accounting education differs from other disciplines related to education.

Accounting education is a sum of accounting practices and accounting theory that helps to gain academic knowledge. Accounting practices are essential for creating and developing the logic on the accounting theory. Accounting related courses are largely related with teaching and learning quality and effectiveness of education at undergraduate and graduate programs.

In the meantime, rising importance of accounting and finance processes in enterprises has made the education of professional staff critically important. Especially; markedly appearance of reporting standards worldwide, necessity of transparent and actual financial statements, rising importance of financial statements commentary, diversification of financial instruments and financial crisis have urged people on duty to become different.

Depending on these processes; efficiency of accounting and finance education, meeting points of the education given for enterprises' needs, satisfaction level of students are tried to be determined with the studies done so far.

Keywords: Accounting, Accounting education, kobi

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLOLAR LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1
a. problem	3
b. Amaç	3
c. Önem	3
d. Sayıtlılar	4
e. Sınırlamalar	4
f. Tanımlar	4
g. Araştırma Yöntemi	5

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TANIMI VE KAPSAMI

1.1. KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TANIMI	6
1.1.1. Çeşitli Ülkelerde Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme Tanımı	7
1.1.1.1. Amerika Birleşik Devletleri	7
1.1.1.2. Almanya	8
1.1.1.3. İngiltere	9
1.1.1.4. Fransa.....	10
1.1.1.5. Avrupa Birliği.....	10
1.1.2. Türkiye'de Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme Tanımı.....	12
1.1.2.1. Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın KOBİ Tanımı	13
1.1.2.2. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün KOBİ Tanımı	14
1.1.2.3. Türkiye Halk Bankası'nın KOBİ Tanımı	15
1.1.2.4. KOSGEB'in KOBİ Tanımı	15
1.1.2.5. TOSYÖV'ün KOBİ Tanımı	16
1.1.2.6. Hazine Müsteşarlığı'nın KOBİ Tanımı	16
1.1.2.7. Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın KOBİ Tanımı.....	17
1.1.2.8. Türkiye İhracat Kredi Bankası(Eximbank)'ın KOBİ Tanımı.....	17
1.1.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Önemi ve Özellikleri.....	18
1.1.3.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Nitel Özellikleri.....	19

1.1.3.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Nicel Özellikleri.....	20
1.1.3.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Avantajları ve Dezavantajları	21
1.1.3.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Avantajları	21
1.1.3.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Dezavantajları	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. MUHASEBE İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

2.1. Muhasebenin Tanımı	23
2.2. Muhasebenin Kapsamı	24
2.3. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi.....	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MUHASEBE EĞİTİMİNİN TANIMI, ÖNEMİ VE BEKLENTİLER

3.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı ve Unsurları.....	28
3.2. Muhasebe Eğitiminin Gerekliliği	29
3.3. Muhasebe Eğitiminin Amacı	30
3.4. Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Kalitesi	33
3.5. İşletmelerde Muhasebe Eğitiminin Önemi	35
3.6. Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	37
3.7. Muhasebe Eğitiminden Beklentiler	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. MUHASEBE EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMU VE GELİŞTİRİLMESİ

4.1. Ülkemizde Muhasebe Eğitimi	43
4.1.1. Orta Öğretimde Muhasebe Eğitimi	44
4.1.2. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	45
4.1.3. Lisansüstü Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	46
4.1.4. Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar.....	47
4.2. Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması	
Gereken Çalışmalar	49
4.2.1. Muhasebe Eğitiminin Kapsamı ve Türkiye'deki Mevcut Durumu.....	49
4.2.1.1. Verilen Dersler ve Ders İçerikleri	49
4.2.1.2. Ders Verme Şekli.....	50
4.2.1.3. Ders Verme Ortamı ve Araçları	51
4.2.1.4. Öğretim Elemanları.....	51
4.2.1.5. Kalite ve Muhasebe Eğitimi Kalitesi	51

4.2.1.6. Muhasebe Dersleri ve İçeriklerinin Kalitesi	52
4.2.1.7. Dersleri İşleme Kalitesi	53
4.2.1.8. Ders İşleme Biçiminin Kalitesi.....	53
4.2.1.9. Öğretim Elemanlarının Kalitesi	54
4.2.1.10. Ders Verme Ortamı ve Araçlarının Kalitesi.....	55
4.3. Muhasebe Eğitiminde Kullanılabilecek Öğretim Yöntemleri	55
4.3.1. Tartışma Yolu ile Öğretim	56
4.3.2. Anlatım Yolu ile Öğretim	56
4.3.3. Soru-Yanıt Yöntemi ile Öğretim	57
4.3.4. Örnek Olay İnceleme Yolu ile Öğretim	57
4.3.5. İşbirlikli Öğrenme Yolu ile Öğretim	58
4.3.6. Araştırma Yolu ile Öğretim.....	58
4.4. Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları	59
4.4.1. IES 1: Muhasebe Mesleği Eğitimine Giriş Gerekleri Standardı	60
4.4.2. IES 2: Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği.....	60
4.4.3. IES 3: Mesleki Beceriler Standardı	60
4.4.4. IES 4: Mesleki Değerler, Etik ve Tutum Standardı	61
4.4.5. IES 5: Uygulama Deneyimi Gerekleri Standardı.....	61
4.4.6. IES 6: Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardı.....	61
4.4.7. IES 7: Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Geliştirilmesi Standart Taslağı	62
4.5. Avrupa Birliği Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi	62
4.6. Muhasebe Eğitiminin Kalitesinin Artırılması.....	63

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TÜRKİYE'DE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

5.1. Türkiye'de Verilen Muhasebe Eğitiminin Gelişimi.....	65
5.3. Küreselleşme ve Muhasebe Eğitimi.....	66
5.4. Muhasebe Eğitimi ve Diğer Konularda Üniversite Sanayi İşbirliğinin İstenilen Düzeyde Olmamasının Nedenleri.....	68
5.5. İşletme Yöneticilerinin Muhasebe Eğitiminde Okutulacak Muhasebe Dersleri ve Konuları Hakkındaki Görüşleri, Talepleri ve Önerileri.....	70
5.6. Türkiye'deki Muhasebe Eğitimi Ve Muhasebe Eğitiminde İşletmelerle İşbirliğinin Önemi	72

5.7. İşletmelerin Talep ve Beklentileri	75
---	----

ALTINCI BÖLÜM

6. ÜNİVERSİTELERDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN KIRKLARELİ YÖRESİ'NDE FAALİYET GÖSTEREN KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN BEKLENTİLERİNİ KARŞILAMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

6.1. Araştırmanın Amacı	77
6.2. Araştırmanın Modeli.....	77
6.3. Evren ve Örneklem	78
6.4. Veriler ve Toplanması.....	78
6.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	78
6.6. Bulgular ve Yorumlar	78

YEDİNCİ BÖLÜM

7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	113
KAYNAKÇA	118
EKLER.....	126

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Geleneksel Muhasebe Eğitim Modeli.....	66
Şekil 2. Çevre Değişikliklerinin Muhasebe Eğitim Modeline Etkisi.....	67
Şekil 3. Muhasebe Eğitim-Öğretim Programının Stratejik Planlamasındaki Karar Kriterleri.....	68

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: SBA' a Göre Küçük İşletme Sınırları.....	8
Tablo 2: SBS'nin Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Sınırları	9
Tablo 3: AB'nin KOBİ Sınırları	12
Tablo 4: KOBİ Tanımı Yönetmeliğine Göre İşletmelerin Sınıflandırılması	13
Tablo 5: Ticaret ve Sanayi Bakanlığına Göre KOBİ Sınırları	14
Tablo 6: Türkiye'de Lisans Seviyesinde Muhasebe ve Finans Eğitiminin Durumu....	50
Tablo 7: Ankete Katılan İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Kırklareli ve İlçe Sınırlarına Göre Dağılımı	79
Tablo 8: Ankete Katılan İşletmelerin Faaliyette Bulunduğu Alt Sektöre Göre Dağılımı	79
Tablo 9: Ankete Katılan İşletmelerde İşçi Sayısına Göre Dağılımı	80
Tablo 10: Ankete Katılan İşletmelerin Kuruluş Yerine Göre Dağılımı	80
Tablo 11: Ankete Katılan İşletmelerin Kurulduğu Dönemlere Göre Dağılımı	81
Tablo 12: Ankete Katılan İşletmelerin Üretim Tipine Göre Dağılımı	81
Tablo 13: Ankete Katılan İşletmelerin Hukuki Yapılarına Göre Dağılımı	82
Tablo 14: Ankete Katılan İşletmelerin Profesyonel Yönetici Bulundurmalarına Göre Dağılımı	82
Tablo 15: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarının Tutulduğu Yerlere Göre Dağılımı	83
Tablo 16: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Muhasebe Eğitiminin Yeterli Düzeyde Bulmalarına Göre Dağılımı	83
Tablo 17: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Göre Dağılımı	84
Tablo 18: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Bilgisayarlı Muhasebe Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	84
Tablo 19: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Finansal Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	85
Tablo 20: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Maliyet Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	86

Tablo 21: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Yönetim Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	87
Tablo 22: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Şirketler Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	87
Tablo 23: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Mali Tablolar Analizi Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	88
Tablo 24: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Muhasebe Denetimi Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	89
Tablo 25: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Ticari Belgeleri Tanıyabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	90
Tablo 26: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Ticari Belgelerden Muhasebe Defterlerine Doğru Olarak Kayıt Yapabilme Bilgi Düzeyine göre dağılımı	90
Tablo 27: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Ücret Bordrosu Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	91
Tablo 28: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Aylık Sigorta Primleri Bildirgesini Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	92
Tablo 29: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Muhtasar Beyanname Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı ...	93
Tablo 30: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Dönem Sonu İşlemlerini Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	93
Tablo 31: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Temel Mâli Tabloları Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	94
Tablo 32: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Diğer Mâli tabloları Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	95
Tablo 33: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Mâli Tabloların Analizini Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	95

Tablo 34: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannamesi Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	96
Tablo 35: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Maliyet Muhasebesi Kayıtlarını Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	97
Tablo 36: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının 7/A ve 7/B Maliyet Muhasebesi Seçenekleri Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	97
Tablo 37: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Standart Maliyet Sistemi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	98
Tablo 38: Ankete Katılan İşletmelerin, Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Direkt Maliyet Sistemi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	99
Tablo 39: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Şirketler Muhasebesi Kayıtlarını Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	100
Tablo 40: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Şirket Kurma ve İşlemleri Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı ...	100
Tablo 41: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının İnşaat Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	101
Tablo 42: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Kooperatif Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	102
Tablo 43: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Sigorta İşlemleri ve Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	103
Tablo 44: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Konaklama Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	103
Tablo 45: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Banka İşlemleri Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	104
Tablo 46: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	105
Tablo 47: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Sermaye Piyasası İşlemleri ve Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	106

Tablo 48: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının İç Denetim ve Dış Denetim Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	106
Tablo 49: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Vergi Usul Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	107
Tablo 50: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Gelir Vergisi Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	108
Tablo 51: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Kurumlar Vergisi Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	109
Tablo 52: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Katma Değer Vergisi Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	109
Tablo 53: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Türk Ticaret Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı.....	110
Tablo 54: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Borçlar Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	111
Tablo 55: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Sermaye Piyasası Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı	112

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
Eximbank	Türkiye İhracat Kredi Bankası
IFAC	Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
SBA	Small Business Administration(Küçük İşletmeler Teşkilatı)
TDMS	Tek Düzen Muhasebe Sistemi
TOSYÖV	Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı

GİRİŞ

İşletmelerin içinde bulunduğu çevre, yaşanan teknolojik gelişmeler, küreselleşme, rekabet ve piyasa koşulları nedeniyle sürekli değişim içindedir. Bu değişim ve etkileşim bilginin hızlı üretilmesi ve kullanıcılara kolay ulaşması sonucunu da doğurmuştur. Hızlı üretilen ve kolay ulaşılan bilgi rekabeti arttırmakta ve rekabet kaliteyi öne çıkarmaktadır. İşletmeler rekabet güçlerini arttırabilmek için yalnızca sundukları ürünün kalitesiyle değil, işgücü ve diğer kaynakların kalitesiyle de ilgilenmeye başlamışlardır (Zaif ve Ayanoğlu 2007:1).

Yine yaşanan gelişmeler çerçevesinde bilgi de önem kazanmış ve işletmenin içinde bulunduğu çevreyi en iyi şekilde ifade edecek kaliteli ve güvenilir finansal bilgiye olan ihtiyaç da artmıştır. İşletme içinde finansal bilgiyi üreten muhasebe sistemi insan faktörüne dayanmaktadır. Finansal bilgi üretilmesinde eğitilmiş, nitelikli, kaliteli işgücünün önemi yadsınamaz hale gelmiştir. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması kaçınılmaz olmuştur (Zaif ve Ayanoğlu 2007:1).

Kalite, bir şeyin iyi veya kötü olma özelliği olarak tanımlanabilir. İyi ya da kötü göreceli olup çok yönlü verileri içermektedir. Eğitimde kalite ise çevresinde yaşanan bu gelişim ve rekabet ortamına ayak uydurma becerisi olarak tanımlayabiliriz. Muhasebe eğitiminin kalitesini mesleğe ilişkin bilgi ve becerinin verildiği ders programları, ders içerikleri, ders verme şekli ve araçları, öğretim elemanları ve öğrenciler belirleyecektir. Muhasebe eğitimi bir mesleki eğitim olup, bu eğitimden beklenen, kişiye mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır. Bu bilgi ve beceri ders programlarıyla öğrencilere kazandırılmaktadır ve muhasebe mesleğine ilişkin bilimsel yeterlilik hem ulusal hem de uluslararası standartlarda düzenlenmiştir. Ders programlarının bu bilimsel yeterlilik kriterlerini karşılıyor olması eğitim kalitesini ölçmede bir kriter olarak alınabilir (Zaif ve Ayanoğlu 2007:1).

Rekabetin bu denli yoğun yaşandığı günümüz ekonomilerinde işletmelerin muhasebe işlevlerinin de bu değişim ve dönüşümde yeniden organize edilip tanımlanması gerekmektedir. Değişen ekonomik koşullar işletmelerin de muhasebecilerden beklentilerini arttırmaktadır.

Muhasebe eğitimi veren temel eğitim kurumları da işletmelerin beklentilerini göz önüne alıp verdikleri muhasebe eğitiminin kalitesini arttırmalı ve piyasa koşullarında uygulanabilirliğini sağlamalıdır. Muhasebe tüm toplumlarda önemli rol oynayan bir alandır. Bu nedenle, muhasebe, toplumda gerçekleşen değişime ayak uydurmalı ve ortaya çıkan gereksinimleri karşılamalıdır.

Bu çalışmada, üniversitelerde verilen muhasebe eğitimindeki mevcut durum incelenmiş, muhasebe eğitiminden beklentiler ve karşılaşılan sorunlar ele alınarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Hazırlanan tez 7 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımı ve kapsamı, çeşitli ülkelerde ve uluslararası kuruluşlarda küçük ve orta büyüklükteki işletme tanımı, Türkiye'de küçük ve orta büyüklükteki işletme tanımı, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin önemi ve özellikleri, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin avantajları ve dezavantajları hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, muhasebe ile ilgili temel kavramlar, muhasebenin tanımı, kapsamı ve tarihi hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, muhasebe eğitiminin tanımı, unsurları, gerekliliği, amacı, önemi, tarihsel gelişimi ve beklentiler hakkında bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölümde, muhasebe eğitiminin mevcut durumu ve geliştirilmesi, ülkemizde muhasebe eğitimi, muhasebe eğitiminin Türkiye'deki mevcut durumu, Muhasebe eğitiminde kullanılabilecek öğretim yöntemleri, Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları, Avrupa Birliği ülkelerinde muhasebe eğitimi, muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması hakkında bilgiler verilmiştir.

Beşinci bölümde, Türkiye'de verilen muhasebe eğitiminin gelişimi için öneriler, muhasebe eğitimi ve diğer konularda üniversite-sanayi işbirliğinin istenilen düzeyde olmamasının nedenleri, işletme yöneticilerin, muhasebe eğitimi, okutulacak muhasebe dersleri ve konuları hakkındaki görüşleri, talepleri ve önerileri, Türkiye'deki muhasebe eğitimi ve muhasebe eğitiminde işletmelerle işbirliğinin önemi, işletmelerimizin talep ve beklentileri hakkında bilgi verilmiştir.

Altıncı bölümde, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenmesine ilişkin bir anket çalışması ve bu anket çalışmasının sonuçlarını içeren uygulamaya yer verilerek; çalışmamız, yedinci bölümde değerlendirme ve sonuç ile tamamlanmıştır.

a) Problem

Yapılan bu çalışmada, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini ne derecede karşılayabildiği incelenmiştir. Bunun yanında üniversitelerde daha etkin bir muhasebe eğitimi yapılabilmesi için karşılaşılan sorunların nasıl çözüleceği irdelenmiştir.

Yukarıdaki araştırma problemine yönelik olarak, şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Muhasebe eğitiminin etkin bir şekilde verilebilmesi için hangi önlemler alınmalıdır?
2. Ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitimi, iş hayatının gereksinimlerini karşılayabilmekte midir?
3. Türkiye'de verilen muhasebe eğitiminin gelişimi için öneriler nelerdir?
4. Muhasebe eğitimi ve diğer konularda üniversite-sanayi işbirliğinin istenilen düzeyde olmamasının nedenleri nelerdir?
5. İşletme Yöneticilerin Muhasebe Eğitimi, Okutulacak Muhasebe Dersleri ve konuları (içerikleri) hakkındaki görüşleri, talepleri ve önerileri nelerdir?

b) Amaç

Bu çalışmada, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

c) Önem

Muhasebe eğitimi, muhasebecinin içinde çalıştığı çevresel koşulları görebilme, sorunları belirleme ve bunlara çözüm bulabilme becerilerinin kazandırılması açısından çok önemlidir. Bununla birlikte muhasebe eğitimi,

muhasebenin ilişkili olduğu diğer alanlardaki- işletme, yönetim, üretim, pazarlama, ekonomi, finans, vergi, hukuk, teknoloji, matematik, istatistik vb.- eğitimle desteklenmelidir. Dolayısıyla muhasebe eğitiminin, muhasebeciye gerekli becerileri kazandıracak yeterliliklerin sağlanması, bunların hayata geçirilmesi ve sürdürülmesi açısından önemini incelenmesi gerekmektedir.

d) Sayıtlılar

1. Anket sorularına cevap verenlerin hiçbir şekilde yönlendirilmediği, 2. Anket sorularına cevap verenlerin, cevaplarının doğruyu yansıttığı, 3. Anketin istekli kişilere uygulandığı, 4. Seçilen örneklemin evreni temsil edecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.

e) Sınırlamalar

Bu araştırma 2008-2009 yılında Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarına ve serbest muhasebeci mali müşavirlere uygulanmıştır ve bu kişilerin kimlik bilgileri gizli tutulmuştur.

Bu araştırmada toplanan verilerin güvenilirlik ve geçerliliği, veri toplamada kullanılan anket tekniğinin özellikleri ile sınırlıdır.

f) Tanımlar

Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler): Büyük işletmelerin çekirdeğini oluşturarak pek çok ülke ekonomisi için hayati öneme sahip, ekonomiye dinamizm kazandıran ve o ekonominin ölçütü olan işletmelerdir.

Muhasebe: İşletmenin varlıklarında ve kaynaklarında değişme yaratan tamamen veya kısmen mali nitelikteki ve para ile ifade edilebilen işlemlere (ticari işlemler) ait bilgilerin ilgili kaynaklardan toplanması, doğruluklarının saptanması, kaydedilmesi, sınıflandırılması, elde edilen sonuçların rapor halinde ilgili kişilere sunulması ve bu bilgilerin analiz edilip yorumlanmasıdır.

Muhasebe eğitimi: Öğrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde özetlenmesi ve raporlanan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda öğrenci yeteneğinin gelişen bilgi teknolojilerinden de yararlanılarak geliştirilmesidir.

g) Araştırma Yöntemi

Araştırma Modeli

Araştırma, kuramsal ve uygulamalı bir temelde gerçekleştirilecektir. Kuramsal şekliyle konu ile ilgili literatür taranacak ve elde edilen bilgiler konu başlığına uygun şekilde ifade edilecektir. Çalışmanın uygulamalı kısmında ise gerçekleşmiş olan üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenmesine çalışılacaktır.

Evren ve Örneklem

Uygulamalı araştırmanın evreni Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanları ve serbest muhasebeci mali müşavirlerdir. Çalışmada bu evren içinde yer alan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanları ve serbest muhasebeci mali müşavirler arasında örnekleme yapılarak araştırma gerçekleştirilecektir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, literatür araştırması, görüşmeler, evrak, raporlar temelinde elde edilecektir.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Literatür taraması sonucunda ulaşılan bilgiler değerlendirilecek, uygulama aşamasında elde edilen veriler uygun istatistiksel araçlar kullanılarak analize tabi tutulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TANIMI VE KAPSAMI

1.1. KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TANIMI

Son yıllarda teknolojinin hızla ilerlemesi sonucunda iletişim, ulaştırma, haberleşme ve üretim faaliyetleri giderek kolaylaşmakta, ürün çeşitliliği artmakta ve maliyetler düşmektedir. Bununla birlikte, küreselleşme ve liberal ekonomi anlayışının yaygınlık kazanması sonucunda serbest ticaret gelişmiş ve uluslararası pazarlar etkin hale gelmiştir. Bu değişen ve gelişen rekabet ortamında müşteri isteklerini değerlendirebilen, müşteri tatmini sağlayan, kaliteli ve düşük maliyetli mamulleri üreterek pazara hızla sunabilen işletmeler başarılı olabilmektedir. Piyasa koşullarında meydana gelen değişikliklere hızlı uyum sağlayabilecek üretim yapısına sahip olan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ), dengeli ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanmasında ekonominin temel taşı görevini üstlenmiştir. Taşdıkları bu önem dolayısıyla başta gelişmiş ülkeler olmak üzere bütün ülkeler KOBİ'lerin doğması, büyümesi, gelişmesi ve korunması için uygun ortamı hazırlayacak politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadır. Özellikle Türkiye gibi zaman zaman ekonomik krizlerle karşı karşıya gelen ülkeler için bu önem daha da artmaktadır (Oktay ve Güney, 2002: 1).

KOBİ'ler, tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye ekonomisinin de dinamik ve sürükleyici unsurlarından biri olup, ülkemizin sosyo-ekonomik gelişmesi açısından çok büyük öneme sahiptirler. Genel olarak KOBİ'ler, az sermaye kullanımı yanında daha çok el emeği ile çalışan, çabuk karar verme yeteneğine sahip, düşük düzeyde yönetim giderleri ile çalışan ve ucuz bir üretim gerçekleştiren iktisadi teşebbüsler olarak ifade edilebilir (Uludağ ve Serin, 1990: 14).

Günümüzde, küçük işletmeler denilince, eskiden olduğu gibi başarısız olduğu için büyümemiş, küçük ölçeklerde kalmış işletmeler kastedilmemektedir. Tam tersine küçük işletmeler dinamik, yenilikçi, fırsatları zamanında değerlendirebilen işletmelerdir (Erkan, 1990: 23).

Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), büyük işletmelerin çekirdeğini oluşturarak pek çok ülke ekonomisi için hayati öneme sahip, ekonomiye dinamizm kazandıran ve o ekonominin ölçütü olan işletmelerdir. KOBİ'ler büyük işletmelerin ürettiği mal ve hizmetleri üreterek onları rekabet ortamına çekmekte, aynı zamanda

büyük işletmelerin kullandıkları mamul ve yarı mamul girdilerini üreterek onların girişimini tamamlamaktadırlar. Bu sayede, KOBİ'ler ekonomide bir yan sanayi oluşturarak, büyük işletmelerle bir iş bölümü, aynı zamanda işbirliği yaparak ortak bir hayat kurmaktadır. Ekonomiye olan bu katkılarından dolayı da ekonominin vazgeçilmez bir unsuru, hatta dinamosu olarak görülmektedirler(Aypek, 2001: 145).

Daha dar kapsamlı olarak küçük işletmelerin evrensel bir tanımını yapmak oldukça zordur ve her zaman tartışmalara açık kalır. Çünkü küçük işletmeler kapsam ve türleri itibariyle çok çeşitlilik arz etmekte ve dünyanın değişik yerlerinde ve hatta bir ülkenin değişik sanayi kesiminde farklı büyüklük ve ölçekte olabilmektedir (Dinçer, 1996: 266).

1.1.1. Çeşitli Ülkelerde Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Tanımı

Küçük ve esnek yapıları ile ekonomiye katkı sağlayan KOBİ'ler, tüm dünyanın ve aynı zamanda ülkemizin gündeminde büyük yer tutmaktadır. Ülke ekonomilerinde, KOBİ'ler üretim, istihdam ve katma değer yaratmada büyük paya ve öneme sahiptirler. Bu önem KOBİ'lerin üzerinde özel bir ilgi oluşturmaktadır.

Son yıllarda yaşanan küreselleşme süreci işletmelerin içinde bulunduğu ekonomik çevreyi önemli ölçüde değiştirmiştir. Sermaye hareketlerinde yaşanan serbestlik başta olmak üzere, uluslararası ticaretin geldiği boyut işletmelerin rekabet ortam ve şartlarını geçmişe göre oldukça farklılaştırmıştır. Üretim ortamlarında meydana gelen değişimler de eklendiğinde yeni rekabet ortamları hız, kalite ve maliyet üçgeninde ifade edilmeye başlanmıştır. Dünya ölçeğinde ticaretin serbestleşmesi, ülke sınırları içerisinde kalan küçük ölçekli işletmeleri dahi küresel rekabetin ortamına çekmiştir (Göçmen, 2007: 1).

1.1.1.1. Amerika Birleşik Devletleri

ABD'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler için geçerli ve resmi bir tanımlama bulunmamaktadır. 1953 tarihinde yayınlanan Küçük İşletme Kanununa göre küçük işletme sahipliği ve yönetimi bağımsız, faaliyet gösterdiği alanda hakimiyet gücü bulunmayan işletme olarak tanımlanmıştır (Yörük ve Ban, 2003:9).

Diğer taraftan, ABD'de genellikle istihdam edilen işçi sayısı yanında işletmenin satış tutarı da nicel ölçüt olarak belirlenmiştir. Küçük İşletmeler Teşkilatı (SBA, Small Business Administration) 1 Ekim 2002 tarihinde, tavsiye niteliğinde almış olduğu kararla bir KOBİ tanımı belirlemiştir. SBA, üretim ve madencilik sektöründe faaliyet gösteren işletmeler için 500 işçi sayısını, üretim faaliyetinde bulunmayan işletmeler için ise yıllık 6 Milyon \$ satış hasılatını nicel ölçüt olarak kullanmış ve bu ölçütleri küçük işletme sınırı olarak kabul etmiştir. Aşağıdaki tabloda SBA'nın sektörler itibariyle belirlemiş olduğu küçük işletme sınırları bulunmaktadır. Ayrıca verilen bu nicel ölçütler yanında, küçük işletme sınırını belirlemede işletmenin kontrol gücünü elinde bulundurmasından bahsedilmiştir (Savsar, 2005:20).

Tablo 1: SBA' a Göre Küçük İşletme Sınırları

Sektörler	Ölçütler
İnşaat	Yıllık 28,5 Milyon \$ Satış Hasılatı
Üretim	500 İşçi sayısı
Madencilik	500 İşçi sayısı
Perakende Ticaret	Yıllık 6 Milyon \$ Satış Hasılatı
Hizmet	Yıllık 6 Milyon \$ Satış Hasılatı
Toptan Ticaret	100 İşçi Sayısı

Kaynak: (Savsar, 2005 : 20).

1.1.1.2. Almanya

Almanya'da üzerinde anlaşılan resmi bir tanımlama olmamakla beraber çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından, küçük ve orta ölçekli işletmelerin belirlenmesi konusunda genel kabul görmüş ölçütler kullanılmaktadır. Almanya'da en çok üzerinde durulan nitel ölçütler şunlardır (Müftüoğlu, 1991: 109):

- İşletme ile işletme sahibinin kader birliği
- Sermaye piyasasından fon temin edememe
- İşletme sahibinin tüm işletme fonksiyonlarının sorumluluğunu üstlenmesi
- Faaliyetlerde bağımsız olma

Almanya'da yapılan tanımlamalarda nicel ölçüt olarak kullanılan işletmede çalışan personel sayısı yanında, işletmenin sermayesi ve yıllık cirosu da ölçüt olarak ele alınmaktadır. Genel kabul görmüş bir ölçüt olarak, küçük sanayi için çalışan personel sayısı 50 kişi, yıllık ciro olarak da 50 Milyon DM* ölçüt olarak kullanılmaktadır (Akgemci, 2001: 9).

1.1.1.3. İngiltere

Bu ülkede de resmi bir Küçük ve Orta Ölçekli İşletme tanımı mevcut değildir. İmalat sanayinde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, çalışan kişi sayısı ile tanımlanmıştır. Nitel ölçütlerden ise işletmenin sermaye piyasasındaki varlığı esas alınmıştır. Küçük İşletmeler Araştırma Komitesi tarafından yapılmış olan sektörlere göre küçük işletme tanımları şöyledir (Akgemci, 2001: 11):

- İmalat sanayi için 250 işçiden az,
- İnşaat sanayi için 25 işçiden az,
- Madencilik için 25 işçiden az
- Perakende ticaret için yıllık ciro 50 bin Pound'dan az,
- Toptan ticaret için yıllık ciro 200 bin Pound'dan az.

İngiltere'de en çok itibar edilen nitel ölçütlerden bir diğeri de işletmenin hukuki şeklidir. Sermaye şirketleri büyük işletme kabul edilirken şahıs şirketleri genellikle küçük işletme olarak kabul edilmektedir (Müftüoğlu, 2002: 112). İngiltere'de bir başka tanımlama da Küçük İşletme Servisi (SBS) tarafından yapılmıştır. Bu kurumun yaptığı tanıma göre küçük ve orta ölçekli işletme sınırları aşağıdaki tabloda verilmiştir;

Tablo 2: SBS'nin Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Sınırları

İşletmeler	Yıllık Satış	Bilanço Toplamı	Çalışan Sayısı
Küçük İşletme	5,6 Milyon Pound' dan az	2,8 Milyon Pound'dan az	50 İşçiden az
Orta Ölçekli İşletme	22,8 Milyon Pound' dan az	11,4 Milyon Pound'dan az	250 İşçiden az

Kaynak: (Özolgün, 2007: 6)

1.1.1.4. Fransa

Diğer ülkelerde olduğu gibi Fransa'da da tek bir resmi tanım bulunmamaktadır. Bu ülkede Ekonomi ve Sosyal Komitesi 1-119 işçi çalıştıran işletmeleri küçük ölçekli, 120-500 işçi çalıştıran işletmeleri orta ölçekli işletme sınıfına almış ve ayrıca 50 Milyon Fransız Frangı yıllık ciro üst sınırlaması getirmiştir (Yörük, Ban: 2003: 9).Yine aynı ülkede Küçük ve Ölçekli İşletmeler Konfederasyonu'nun, sanayi işletmeleri için istihdam edilen personel sayısı ölçütünü getirdiğini görmekteyiz. Buna göre 50 işçiden az işçi çalıştıran işletmeler küçük işletme, 50-500 işçi arasında işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli işletme olarak kabul edilmektedir (Müftüoğlu, 2002: 110).

1.1.1.5. Avrupa Birliği

13 Haziran 2000'de, Avrupa Komisyonu, Feira Zirvesi'nde küçük işletmeleri teşvik etmek ve birçok alanda desteklemek amacıyla Avrupa Birliği Küçük İşletmeler Sözleşmesi'ni onaylamış ve Küçük işletmelere Yönelik Avrupa Şartında AB'deki küçük işletmelerin durumunun iyileştirilmesine yönelik olarak eylem alanları saptanmıştır (Göçmen, 2007 : 21).

Bu çerçevede girişimcilğe yönelik eğitim ve öğrenimin sağlanması, şirket kuruluşunun daha düşük maliyetli ve daha hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, idari ve yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi ve kolaylaştırılması, elektronik ortamda bilgilendirmenin iyileştirilmesi ve işlemlerin elektronik ortam aracılığıyla kolaylaştırılması, küçük işletmelerin tek pazardan daha fazla pay elde etmesinin sağlanması, vergilendirme sisteminin başarıyı mükafatlandırarak, şirket kuruluşunu teşvik edecek, küçük işletmelerin yayılmasını ve istihdam yaratılmasını sağlayacak şekilde uyarlanması ve finansal hizmetlere erişimin iyileştirilmesi, küçük işletmelerin teknolojik kapasitelerinin güçlendirilmesi gibi konuları içermektedir (Göçmen, 2007:21).

AB Komisyonu, imzalanan sözleşme çerçevesinde belirlenen hedeflere ulaşabilmek amacıyla 'AB İşletmeler 4. Çok Yıllı Programı'nı geliştirmiştir. 2001-2005 yıllarını kapsayan 'Çok Yıllı Program' Aralık 2000'de yürürlüğe girmiştir. Türkiye 6 Ocak 2003'ten itibaren 4. Çok Yıllı Program'a katılmıştır. Çok Yıllı Program'da KOBİ Genel Politikaları şu şekilde belirlenmiştir (Yılmaz, 2003: 2):

- KOBİ'lerde istihdam geliştirme önlemleri alınması,
- Bürokratik, mali ve sosyal engellerin azaltılması, basitleştirilmesi, çalışma ortamlarının iyileştirilmesi, yeni işletme kurmanın teşvik edilmesi,
- İş yönetimi kalitesinin yükseltilmesi,
- Ar-Ge (İnovasyon) çalışmalarının desteklenmesi,
- Finans/kredi kaynaklarının geliştirilmesi,
- KOBİ'lerin iç pazara entegrasyonu ve uluslararası pazarlama açılımının desteklenmesi,
- Diğer önlemler,
 - Bilgi çağına uyum sağlanması,
 - Kamu ihalelerine katılımın desteklenmesi,
 - İşletme kültürünün geliştirilmesi.

Çok Yıllı Program'ın öncelikli hedefleri şöyledir (Yılmaz, 2003: 2):

- KOBİ'lere yönelik yasal ve bürokratik düzenlemelerin sadeleştirilmesi,
- Enformasyon şebekeleri ile KOBİ'lerin uluslararası pazarlara açılımının teşvik edilmesi,
- KOBİ'lerin rekabet gücünün artırılması, AR-GE, inovasyon ve eğitim olanaklarının geliştirilmesi,
- Girişimci ruhunun teşviki ve özel hedef kitlelerin belirlenerek desteklenmesi.

KOBİ'lere ilişkin ulusal düzeyde oluşturulan politikaların uygulanmasını ve AB'ye uyum sürecinde KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılmasını sağlamak amacıyla ülkemizde bir "KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı" hazırlanmıştır. KOBİ Stratejisi ve Eylem Planının uygulanması ile; Ülkemizde tüm işletmelerin yüzde 99,8'ini, toplam istihdamın yüzde 76,7'sini ve toplam katma değer yüzde 26,5'ini oluşturan KOBİ'lerin verimliliklerinin, katma değer içindeki paylarının ve rekabet güçlerinin artması beklenmektedir (DPT, 2004: 7).

Bu süreçte, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımına, niteliklerine ve sınıflandırılmasına ilişkin esasların belirlenmesi ve bu tanım ve esasların tüm kurum ve kuruluşların uygulamalarında esas alınmasını sağlamak amacıyla, 18.11.2005 tarih, 25997 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2005 / 9617 Karar sayılı "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" yayınlanmıştır. Bu yönetmelik yayım tarihinden itibaren 6 ay sonra, yani 18.05.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Göçmen, 2007:22).

Aynı Yönetmeliğin 2. Maddesi 2. paragrafında "Ancak; KOBİ'lere yönelik destek sağlayan kuruluşlar, bu Yönetmelikte belirtilen sınırları aşmamak kaydıyla, kendi sektör ve büyüklük önceliklerini belirleyebilirler. Devlet yardımları dışındaki uygulamalar için sadece çalışan sayıları esas alınabilir " (Göçmen, 2007:22).

Bu yönetmeliğin uygulanmasında (yasal statüsü ne olursa olsun, bir veya birden çok gerçek ve tüzel kişiye ait olup, bir ekonomik faaliyette bulunan birimler) küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ), çalışan sayısı ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilanço büyüklüklerine göre mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre;

Tablo 3: AB'nin KOBİ Sınırları

	Yıllık Çalışan Sayısı (Kişi)	Yıllık Net Satış Hasılatı ya da Mali Bilanço Büyüklüğü
Mikro İşletme	10'dan az	1.000.000.-YTL'yi aşmayan
Küçük İşletme	50'den az	5.000.000.-YTL'yi aşmayan
Orta Büyüklükteki İşletme	250'den az	25.000.000.-YTL'yi aşmayan

KAYNAK: (Göçmen, 2007 : 22).

Ülkemizde yeni yapılan tanım, AB'nin tanımının nicel (çalışan sayısı, yıllık satış hasılatı, net bilanço değeri) ve nitel (bağımsızlık kriteri) kriterleriyle uyum göstermekte ancak yıllık satış hasılatı ve net bilanço değeri büyüklüğü açısından farklılık olduğu görülmektedir. Bu mali büyüklük farkı da göstermektedir ki ülkemizdeki KOBİ'ler AB KOBİ'lerine göre oldukça küçük kalmaktadır (Göçmen, 2007:22).

1.1.2.Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Tanımı

Bütün ekonomilerin temel dinamiğini oluşturmalarına rağmen, bugün Dünya literatüründe üzerinde görüş birliği sağlanmış KOBİ tanımı bulunmamaktadır (Sarıaslan,1994: 12). Hangi işletmelerin KOBİ oldukları 18.11.2005 tarih ve 25997 sayılı resmi gazetede yayımlanarak 18.05.2006 tarihinde yürürlüğe giren 2005/9617 Karar sayılı "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" ile belirtilmiştir. Bu yönetmeliğe göre 10 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden, yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu bir milyon YTL'yi aşmayan çok küçük ölçekli işletmeler mikro işletmeler olarak sınıflandırılmaktadır. Elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu 5 milyon YTL'yi aşmayan işletmeler küçük işletme

olarak tanımlanmaktadır. İkiyüzelli kişiden az istihdam eden ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilânçosu 25 milyon YTL'yi aşmayan işletmeler orta büyüklükteki işletmelerdir (Doğan, 2006: 78).

Tablo 4: KOBİ Tanımı Yönetmeliğine Göre İşletmelerin Sınıflandırılması

Çalışan Sayısı	Ölçek	Mali Bilanço Değeri (YTL)	Yıllık Net Satış Hâsılatı (YTL)
0-9	Mikro	1.000.000	1.000.000
10-49	Küçük	5.000.000	5.000.000
50-249	Orta	25.000.000	25.000.000
>250	Büyük	> 25.000.000	>25.000.000

KAYNAK: (Savsar, 2005: 24).

Türkiye'de KOBİ'lerin ekonomideki yerine bakıldığında, mevcut işletmelerin %99,8'ini ve istihdamdaki payın ise %76,7'sini oluşturmaktadır. KOBİ yatırımlarının, toplam yatırımlar içindeki payı %38'e ulaşmakta ve toplam katma değer olarak da %26,5'ini yine KOBİ'ler oluşturmaktadır. İhracatın ortalama olarak %10'unu yine bu işletmeler karşılamaktadır (Doğan, 2006: 78).

Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de resmi bir Küçük ve Orta Ölçekli İşletme tanımı yoktur. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerle ilişkisi bulunan kurum ve kuruluşlar kendi amaçları doğrultusunda farklı Küçük ve Orta Ölçekli İşletme tanımı yapmaktadırlar. Ancak ülkemizde yapılan hemen her tanımda, ortak ölçüt olarak işletmede çalışan personel sayısının alındığını, buna ilave olarak da bazı kuruluşların aktif büyüklüklerini veya sabit sermaye tutarlarını ikinci ölçüt olarak kullandığını görmekteyiz (Savsar, 2005 : 24).

1.1.2.1. Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın KOBİ Tanımı

12.04.2005 tarihinde kabul edilen 5331 no'lu "Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun" ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı AB ile uyumlu bir KOBİ tanımı yapma konusunda yetkili kılınmıştır (www.hasansen.av.tr/idelahukuk/kanun_detay.asp, 2008). Bu konu ile ilgilide bir yönetmelik taslağı hazırlanmıştır. Bu yönetmeliğin amacı KOBİ'lerin tanımına, niteliklerine ve sınıflandırılmalarına ilişkin esasların, AB mevzuatına da uyumlu olarak belirlenmesi ve bu tanım ve esasların tüm kurum ve kuruluşların uygulamalarında esas alınmasını sağlamaktır. Bu yönetmelik taslağına

göre Küçük ve Orta Ölçekli İşletme sınırları aşağıdaki gibidir (www.tobb.org.tr/duyurular/yonetmelikler/kobi%209%20mayis1.doc., 2008).

Tablo 5: Ticaret ve Sanayi Bakanlığına Göre KOBİ Sınırları

İşletmeler	Çalışan Sayısı	Net Satış Hasılatı	Bilanço Toplamı
Mikro Ölçekli İşletmeler	10 Kişiden az	1 Milyon YTL' yi aşmayan	1 Milyon YTL' yi aşmayan
Küçük Ölçekli İşletmeler	50 Kişiden az	5 Milyon YTL' yi aşmayan	5 Milyon YTL' yi aşmayan
Orta Ölçekli İşletmeler	250 Kişiden az	25 Milyon YTL' yi aşmayan	25 Milyon YTL' yi aşmayan

Kaynak: <http://www.tobb.org.tr/duyurular/yonetmelikler/kobi%209%20mayis1.doc.>

Adı geçen yönetmelik taslağında, belirtilen bu sınırların dışında aynı AB mevzuatında olduğu gibi işletmelerin bağımsızlık ve kontrol gücünü elinde buldurmalarından ahsedilmiştir. Bağımsız işletme (Savsar, 2005 : 25);

- Diğer bir işletmenin % 25 veya daha fazlasına sahip değilse
- Kendisinin, % 25 veya daha fazla hissesine, herhangi bir tüzel kişi veya kamu kuruluşu veya birkaç bağlı işletme tek başına veya müştereken sahip değilse,
- Konsolide edilmiş hesaplar hazırlamıyorsa ve konsolide hesaplar düzenleyen bir işletmenin hesaplarında yer almıyorsa ve bu nedenle bağlı bir işletme değilse, bağımsız işletmedir.

1.1.2.2. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün KOBİ Tanımı

Devlet İstatistik Enstitüsü ve Devlet Planlama Teşkilatı aynı tanımları benimsemişlerdir. Bu kuruluşlara göre 1-9 işçi çalıştıran işletmeler çok küçük ölçekli, 10-49 işçi arası çalıştıran işletmeler küçük işletme, 50-99 işçi arası çalıştıran işletmeler orta ölçekli işletmelerdir. Tanımdan anlaşılacağı üzere 100 ve üzeri işçi çalıştıran işletmelerde büyük işletmeler sınıfına dahil olmaktadır (Çolakoğlu, 2002:8)

1.1.2.3. Türkiye Halk Bankası'nın KOBİ Tanımı

Halk Bankası tanımında teşvik belgeli olup olmama durumuna göre değişen bir ölçüt getirilmiştir. Buna göre; Teşvik belgeli KOBİ; imalat ve tarım sanayiinde faaliyet gösteren ve;

- 50 ile 250 işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli,
- 10 ile 49 işçi çalıştıran işletmeler küçük ölçekli,
- 1 ile 9 işçi arası çalıştıran işletmeler mikro ölçekli

işletmeler olarak kabul edilmiş ayrıca bu ölçütün yanında kanuni defter ve kayıtlarında arsa ve bina hariç, makine-teçhizat, tesis, taşıt ve gereçleri, döşeme ve demirbaşları toplamı net 950 bin YTL'yi aşmama sınırı getirilmiştir (http://www.halkbank.com.tr/pb/engine/1,1065,2_6_tesv,00.html,2008).

İşyerinde en çok 250 işçi (250 dahil) çalıştıran, kanuni defter kayıtlarındaki "arsa ve bina hariç" sabit yatırım (makine, tesis ve cihazları, taşıt araç ve gereçleri, döşeme ve demirbaşları ile diğerleri toplamı) net tutarı 950 Bin YTL'yi geçmeyen üretim ve onarım faaliyetinde bulunan işletmeler olarak tanımlanmıştır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 94).

1.1.2.4. KOSGEB'in KOBİ Tanımı

3624 sayılı 12/4/1990 tarihinde resmi gazetede yayınlanan Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkındaki kanunun 2. maddesinde 1-50 arası işçi çalıştıran sanayi işletmeleri Küçük Sanayi İşletmeleri, 51-150 işçi arası işçi çalıştıran sanayi işletmeleri Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri olarak tanımlanmıştır. Aynı kanunun 3. maddesinde ise 2. maddede tanımı yapılan işletmelerin büyüklük ve mahiyetlerini günün ekonomik ve sosyal şartlarına göre Bakanlar Kurulu değiştirmeye yetkili kılınmıştır (www.kosgeb.gov.tr).

KOSGEB tanımında çalışan işçi sayısının geleneksel ölçüt olarak ele alındığı görülmektedir. Ancak KOSGEB İcra Komitesinin 31/07/2002 tarih ve 2002-16 sayılı kararı ile yürürlüğe giren KOSGEB İstihdam Desteği Tebliğinde KOSGEB'in KOBİ tanımından farklı olarak KOBİ'lerin sermaye yapılarından bahsedilmiştir. Buna göre; İmalat sanayi sektöründe (meslekler sözlüğünde, mesleki kodlama sisteminde 30 ana faaliyet grubunda yer alan ve bu grupta işyeri

açan) faaliyet gösteren, bünyesinde 1-150 arası işçi çalıştıran; sermayesinin % 25'inden fazlası Büyük Ölçekli İşletmelere ve/veya sermayesinin % 50'den fazlası Belediye veya İl Özel İdaresine ait olmayan, herhangi bir vakıf veya holding bünyesinde yer almayan küçük ve orta ölçekli sanayi işletmeleri KOBİ olarak tanımlanmıştır (Savsar, 2005 : 24).

1.1.2.5. TOSYÖV'ün KOBİ Tanımı

Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı (TOSYÖV), KOBİ'lere hizmet vermek amacıyla 1989 yılında Ankara'da kurulmuştur (<http://www.tosyov.org.tr/tr/hakkimizda.htm>, 2008). TOSYÖV Vakfı üyeleri serbest meslek mensupları, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sahiplerinden oluşmaktadır. Bu kurum yaptığı tanımda;

- 1-50 arasında işçi çalıştıran işletmeleri küçük ölçekli,
- 51-250 arasında işçi çalıştıran işletmeleri orta ölçekli,
- 251 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeleri büyük ölçekli işletme olarak Belirlemiştir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 94)

1.1.2.6. Hazine Müsteşarlığı'nın KOBİ Tanımı

Hazine Müsteşarlığının benimsediği KOBİ tanımında da öncelikle çalışan işçi sayısına önem verilmiştir. 21.12.2000 tarihli ve 2000/1822 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Yürürlüğe giren "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkındaki Karar" ile imalat ve tarımsal sanayi sektöründe faaliyette bulunan işletmelerden kanuni defter kayıtlarında, arsa ve bina hariç, makine ve teçhizat, tesis, taşıt araç ve gereçleri, döşeme ve demirbaşları toplamı net tutarı 400 Milyar TL'yi aşmayan ve;

- 50 ile 250 arasında işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli
- 10 ile 49 arasında işçi çalıştıran işletmeler küçük ölçekli
- 1 ile 9 arasında işçi çalıştıran işletmeler mikro ölçekli işletmeler olarak tanımlanmıştır (<http://www.hazine.gov.tr/mevzuat/tm151.html>, 2008).

Net Aktif tutarı olarak belirlenen 400 Milyar TL ise 10.09.2003 tarih ve 25225 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2003/1 sayılı genelge ile 950 Milyar TL'ye çıkartılmıştır (http://www.hazine.gov.tr/mevzuat/kobi_genelge_2003_1.pdf).

1.1.2.7. Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın KOBİ Tanımı

Dış Ticaret Müsteşarlığı'na (DTM) göre (28.01.2000 tarih ve 23948 sayılı Resmi Gazete'nin 45. sayfasında yayınlanan Tebliğ); İmalat Sanayinde faaliyet gösteren 1-200 işçi çalıştıran, gerçek usulde defter tutan, arsa ve bina hariç sabit sermaye tutarı bilanço net değeri itibariyle 2 Milyon ABD Doları karşılığı TL'yi aşmayan işletmeler KOBİ olarak tanımlanmıştır (Göçmen, 2007: 18).

1.1.2.8. Türkiye İhracat Kredi Bankası (Eximbank)'ın KOBİ Tanımı

Türkiye İhracat Kredi Bankası (Eximbank), KOBİ'lere yönelik olarak sağlamış olduğu KOBİ İhracata Hazırlık Kredisinden kimlerin yararlanabileceğini belirtirken bir KOBİ tanımı belirlemiştir. Türk Eximbank nezdinde KOBİ tanımına giren işletmeler şöyledir (http://www.eximbank.gov.tr/html_files/KobiTLKr.htm, 2008):

- 1-200 arasında işçi çalıştıran,
- İmalat sanayi alanında faaliyet gösteren,
- Arsa ve bina hariç, mevcut sabit sermaye tutarı, son takvim yılı bilanço net değeri itibariyle 2 Milyon \$'ı karşılığı YTL'yi aşmayan işletmelerdir.

Görüldüğü üzere her kurum ve kuruluş kendine göre bir KOBİ tanımı yapmakta ve KOBİ'lere yönelik hizmetlerini bu tanımlamaya göre yürütmektedir. Doğal olarak tek bir tanımın yapılması da hem bölgesel kalkınmışlık, hem de KOBİ'lere yönelik teşvik uygulamaları açısından yeterli olmayabilir. Bütün bunlara rağmen genel bir çatı olarak kabul edilen bir tanım, KOBİ'lere yönelik istatistiki bilgilerden KOBİ'lere yönelik desteklere kadar bütünleştirici bir unsur olacaktır. Ülkemizde de diğer ülkelerde de KOBİ tanımı yapılırken ortak bir ölçüt olarak hemen hepsinde işletmede çalışan işçi sayısının ele alındığı görülmektedir. Ancak bu temel olgu göz ardı edilmeksizin aşağıda sıraladığımız diğer özelliklerin de dikkate alınması daha sağlıklı karşılaştırmalar yapılabilmesi açısından gereklidir. (Savsar, 2005: 26).

1.1.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Önemi ve Özellikleri

KOBİ tanımı yapılırken, bu tanımı yapabilmeye kullanılacak nitel ve nicel özelliklerin belirlenmesi gerekir. KOBİ'lerde ortaya çıkan en önemli özellik işletme sahibinin hem girişimci hem de işletmenin tüm fonksiyonlarının sorumluluğunu üstlenen genel yöneticisi olmasıdır. Bu da küçük ve orta ölçekli işletme tanımında nicel ölçütlerden çok nitel özellikleri ön plana çıkarmayı gerektirmektedir (Müftüoğlu, 2002: 42).

Ulusal ekonominin önemli bir bölümüne KOBİ'lerin sahip olması tarihsel bir rastlantı değildir. Türkiye'de KOBİ'ler Avrupa'dan farklı bir oluşum süreci yaşadılar. Türkiye'de sanayileşmeye ilk kırk yılda devlet, büyük ölçekli entegre yatırımlarla (KİT) öncülük etti. 60' yıllardan itibaren ithal ikameci kalkınma çizgisine geçilince "montaj" yapılanma tercihi nedeniyle küçük ölçekli yan sanayi yaygınlaştı. İthalata bağımlı ara malları üretimi temelinde KOBİ'ler hızla çoğaldı. BM'nin seçilmiş altı ülke için önerdiği bu kalkınma konsepti içinde Türkiye, devlet eliyle imalatçı KOBİ yaratan bir ülke oldu. Kentlerde ve kasabalarda Küçük Sanayi Siteleri ve Organize Sanayi Bölgeleri kuruldu. Aile içi birikimlere dayanan küçük sermayelerle kurulan KOBİ'leri devlet çok ucuz ve uygun kredilerle destekledi. On binlerce imalatçı Türk KOBİ'si bu dönemde doğdu (Kobi Efor Dergisi, 2005).

Kurulan bu KOBİ'lerin ana özelliği kullandıkları teknolojinin yurtdışından gelmesi, gerekli kalifiye işgücünün, bir yandan o dönemin yaygın ve popüler eğitimi olan sanat okullarından, bir yandan da usta-çırak mekanizmasından sağlanmasıydı. Kişiyeye dayalı bir yönetim anlayışı içinde, açık bir pazarın varlığı koşullarında, kütleli üretimin zorunlu bir ihtiyaç olduğu korunan bir iç pazarda Türk KOBİ'leri 90'lı yıllara kadar gelişebildi. Ancak küreselleşme ile birlikte, üretimde, rekabette, yeni ürünler geliştirmede ve toplumsal bütünleşmenin sağlanmasında önemli payı olan KOBİ'lerin büyük işletmeler gibi yeni ekonomik ve sosyal ortama uyum sağlamak, teknolojik yapılarını ve rekabet güçlerini geliştirmek amacıyla yeniden yapılanmaları gerekir. Hızlı gelişme sürecinden geçen bilgi teknolojilerini takip eden ve bunları uygulamalara yansıtılabilen işletmeler, küresel rekabet ortamına uyum sağlayarak faaliyetlerini sürdürebilmektedirler. KOBİ'lerin, temelde, esnek yapıları ve tüketici tercihleri doğrultusunda üretim yapabilme imkanlarına sahip olabilmeleri, gelişen ve yenilenen piyasa ortamında faaliyette bulunma şanslarını artırmaktadır (Boşgelmez, 2003: 1).

Diğer taraftan son yıllarda genel kabul gören bir yaklaşıma göre de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler grubunun belirlenmesine yönelik nitel ve nicel ölçütlerin bir bileşiminin esas alınması gerektiği belirtilmektedir. Ancak bu bileşimin hangi nitel ve nicel ölçütlerden oluşacağı konusunda farklı görüşler vardır (Müftüoğlu, 2002:42).

Ülkemizde KOBİ'lerin ekonomik hayata katkıları yadsınamayacak ölçüdedir. Son yıllarda KOBİ'lere yönelik akademik çalışmaların ve devlet desteğinin artması sevindirici olmakla beraber yeterli düzeyde değildir. KOBİ'lerin bir ülke ekonomisine katkılarını 4 önemli başlık altında toplamak mümkündür (Yörük ve Ban, 2003:15-16):

- Ekonomiye dinamizm kazandırma yönü
- İstihdam sağlama ve yeni iş olanakları yaratma yönü
- Esneklik ve yenilikleri teşvik etme yönü
- Bölgesel kalkınmayı hızlandırma yönü.

1.1.3.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Nitel Özellikleri

KOBİ'lerin tanımlamalarının ve sınıflandırılmalarının yapılabilmesi için bu işletmelerin özelliklerinin iyi bilinmesi tanımlama ve sınıflandırmaların sağlıklı olmasının temel koşuludur. KOBİ'ler yapıları gereği bir takım niteliklere sahiptirler. KOBİ'lerin sahip oldukları bu nitel özellikleri işletme sahibine ait nitel özellikler ve işletmeye ait nitel özellikler olarak ele almakta fayda vardır. İşletme sahibine ilişkin nitel özellikleri kısaca şöyle sıralayabiliriz (Müftüoğlu ve Durukan 2004: 55);

- İşletme sahibi, girişimci ve yönetici aynı kişilerdir.
- İşletme ile işletme sahibinin kader birliği söz konusudur.
- İşletme sahibi girişimci ve yönetici rollerinin yanında aynı zamanda fiili olarak çalışan kişidir.
- İşletme sahibinin en önemli gelir kaynağı işletmesidir.
- İşletme sahibi ile işletmede çalışan personel arasında dolaysız ve kişisel bir ilişki vardır.
- Yönetimde uzmanlaşma söz konusu değildir.

İşletmeye ilişkin nitel özellikleri ise şöyle sıralayabiliriz (Müftüoğlu, 2002:51-52);

- Yönetim işlevine ilişkin nitel özellikler: İşletmenin yönetimi işletme sahibi tarafından yürütülür dolayısıyla sık sık yönetim kadrosu değişmez. Yönetim işlevi işletme sahibinin kendi hesabına ve riski kendisi üstlenerek yürütülmektedir. İşletme sahibi işletmeyi kendi hesabına bağımsız olarak yönetir ve yönetim denetim altında değildir. İşletmede çalışma saatleri işletme sahibinin işletmede bulunduğu süre ile belirlenir. İletişim informal olduğundan bürokratik engeller olmaz. Merkezi bir yönetim anlayışı hakimdir ve mutlak otorite işletme sahibine aittir. İşletme sahibi işletme kararlarını alan pozisyonunda olduğundan kendisini rahat hisseder. İşletmenin amacı ve hedefleri işletme yöneticisi tarafından belirlenir ve işletme sahibi işletmede ortaya çıkan aksamalara hemen müdahale edebilir. Son olarak büyük işletmelerde ortaya çıkabilen güç mücadelesi ve çıkar çatışmaları KOBİ yönetiminde ortaya çıkmaz.

1.1.3.2. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Nicel Özellikleri

KOBİ'lerin tanımlama ve sınıflandırılmalarının yapılmasında KOBİ'lerin sahip olduğu nicel özelliklerin de dikkate alınması özellikle devletle olan ilişkileri veya bağlı oldukları çeşitli kuruluşlarla olan ilişkileri ve sektörel karşılaştırmalar için son derece önemlidir. Ancak nicel ölçütler aşağıdaki şartları taşıması halinde, nitel özelliklere kıyasla KOBİ'leri karşılaştırma kolaylığı sağlayabilir (Savsar, 2005 : 29):

- Ölçülebilirlik,
- Ölçmeye esas alınacak bilginin kolayca sağlanabilmesi,
- İşletmenin üretim potansiyelini temsil edebilmesi,
- Nicel ölçütün parasal birimlerle değil fiziki birimlerle ölçülmesi,
- Fiyat dalgalanmalarından etkilenmemesi.

Literatürde en yaygın kullanılan nicel ölçütler şunlardır(Yörük ve Ban 2003:5);

- Personel Sayısı: En yaygın olarak kullanılan nicel ölçüttür. Gerek ülkemizde gerekse diğer ülkelerde küçük ve orta ölçekli işletmelerin tanımında personel sayısının bu özelliği geçerlidir.
- Makine Sayısı: İşletmelerde bulunan makine ve tesisler personel sayısı yanında kullanılan en önemli nicel özelliklerdendir. Özellikle işletmenin üretim kapasitesinin belirlenmesinde temel teşkil edebilirler.

- Kullanılabilir alan ve hacim: Özellik arz eden işletmelerde kullanılabilen nicel bir ölçüttür. Örneğin; tarım işletmeleri için kullanılabilir alan ve hacim nicel ölçüt olarak önem arz etmektedir.
- İşletmenin Üretim Kapasitesi: İşletmenin üretim kapasitesi ölçek büyüklüğünü yansıtmakla beraber fiili olarak üretimini yansıtmayabilir. Ancak kullanılan nicel ölçütler arasında yer almaktadır.
- Sabit Varlıkların Değeri: Uygulamada kullanılan ölçütlerden biri olan sabit varlıkların değeri ölçütü, bazı durumlarda yanlış karşılaştırmalara sebebiyet verebilmektedir. Önemli olan işletmede fiili olarak kullanılan sabit varlıkların tespit edilebilmesidir. Çünkü işletmenin kullanmadığı arsa ve arazi gibi varlıkları olabilir.

1.1.3.3. KOBİ'lerin Avantajları ve Dezavantajları

Ticari rekabetin ekonomik sistem olarak benimsendiği toplumlarda sistemin sağlıklı olarak işleyişiyle KOBİ'lerin sistem içindeki varlıkları ve güçleri arasında yakın bir ilişki vardır. KOBİ'lerin çoğu, büyük işletmelerin yerine getiremediği bir takım fonksiyonları yerine getirdikleri için sisteme olumlu katkıda bulunmaktadır (Alpugan, 1994: 1).

Kimileri yapılan işin özelliklerinden dolayı KOBİ kalmak durumundadır. Kimileri için de KOBİ kalmak arzu edilen bir durumdur. Bu çerçeveden konuya yaklaşıldığında; "piyasa ekonomisinin dinamik yapısı ve gücü, büyük ölçüde sistemdeki KOBİ'lerin varlıklarıyla ve güçleriyle yakından ilişkilidir" denilebilir (Akgemci, 2001).

1.1.3.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Avantajları

Sağlıklı bir yapıya sahip olan KOBİ'ler, her ekonomi için vazgeçilmez üretim işletmeleridir. Bu işletmelerin özellikle büyük işletmeler karşısındaki avantajları ve ülke ekonomisi için yararları şöyle sıralanabilir (Tutar ve Küçük, 2003 : 217):

- Bireysel tasarrufların teşvik edilmesi,
- Daha düşük yatırım maliyetiyle daha yüksek oranda istihdam imkânı yaratması,
- Daha az yatırımla daha çok üretim ve ürün çeşitliliği sağlaması,

- Emek yoğun teknolojilerle çalışarak ve genelde düşük vasıflı eleman istihdam ederek işsizliğin azaltılması,
- Atıl işgücüne, özellikle genç nüfusa ve kadınlara çalışırken öğrenme, meslek öğrenme imkanı sağlaması,
- Esnek yapıları nedeniyle ekonomik dalgalanmalardan daha az etkilenmesi,
- Talep değişikliklerine ve çeşitliliklerine daha kolay uyum sağlaması,
- Esnek yapıları nedeniyle teknolojik yenilikleri almaya yatkın olması,
- Bölgeler arası dengeli kalkınmayı sağlaması,
- Gelir dağılımındaki dengesizlikleri azaltması,
- Büyük sanayi işletmelerinin destekleyicisi ve tamamlayıcısı olması,
- Ekonomik ve sosyal sistemde denge ve istikrar unsuru olması,
- Savaş ekonomisinde büyük endüstrilerin zedelenmesi durumunda, bu işletmelerin küçük çapta da olsa, üretime devam ederek belirli bir gereksinmeyi karşılaması (Alpugan, vd. 1997: 7).

1.1.3.3. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Dezavantajları

Yukarıda sayılan avantajlarına karşılık, bu işletmelerin kendi bünyelerinden kaynaklanan yapısal nitelikte dezavantajları da bulunmaktadır. Dezavantajlarını şöyle sıralayabiliriz (Yılmaz, 2003: 3-4):

- Bilgi çağından yeterince yararlanmaması,
- Yönetim ve organizasyon zafiyetlerinin olması,
- Kalifiye eleman sıkıntısı çekmesi,
- Pazar ve sektör bilgilerinin yetersizliği nedeniyle üretim girdilerini uygun şartlarda temin edilememesi,
- Pazarlama ve tanıtım konusunda altyapı ve bilgi eksikliklerinin olması,
- Ürettikleri ürün ve hizmetlerin kalitesinde standardı sağlayamamaları,
- Rekabet güçlerinin düşük olması,
- Teknik bilgilerinin yetersiz olması,
- Teknoloji düzeylerinin genellikle düşük olması,
- Teknoloji ve Ar-Ge imkânlarının sınırlı olması,
- Yeterince kurumsallaşamamaları, sermaye piyasalardan kaynak temin etmelerinin güç olması.

İKİNCİ BÖLÜM

2. MUHASEBE İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

2.1. MUHASEBENİN TANIMI

Muhasebe, bir örgütün kaynaklarının oluşumunu, bu kaynakların kullanılma biçimini, örgütün işlemleri sonucunda bu kaynaklarda meydana gelen artış veya azalışları ve örgütün finansal açıdan durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara ileten bir "bilgi sistemi" dir (Sevilengül, 2001: 9).

Muhasebe, işletmelerin finansal durumu ile işletme faaliyet sonuçlarının incelenmesine ve yorumlanmasına olanak verecek biçimde işletme faaliyetlerine ilişkin kayıtların tutulması ile ilgilenmektedir. Tamamen veya kısmen malî karakterde ve para ile ifade edilebilen işlemlere ait anlamlı ve güvenilir bilgileri sağlayacak biçimde verilerin ilgili kaynaklardan toplanmasına, doğruluklarının saptanmasına, kaydedilmesine, tasnif edilmesine, raporlar halinde sunulmasına, analiz ve yorumlanmasına muhasebe denir (Yalkın, 2001: 1)

Muhasebe; işletmenin varlıklarında ve kaynaklarında değişme yaratan tamamen veya kısmen mali nitelikteki ve para ile ifade edilebilen işlemlere (ticari işlemler) ait bilgilerin ilgili kaynaklardan toplanması, doğruluklarının saptanması, kaydedilmesi, sınıflandırılması, elde edilen sonuçların rapor halinde ilgili kişilere sunulması ve bu bilgilerin analiz edilip yorumlanmasıdır (Küçüksavaş, 1997: 6).

Muhasebe, işletme eylemlerinin kontrolünü onurlu kılmak, geleceğe ilişkin işletme eylemlerini planlama, işletme içi ve dışındaki kişilere işletmeye ilişkin etkin kararlar alabilmeleri için, mali olaylarla ilgili bilgilerin toplanması ve iletilmesi işlemi olarak tanımlanabilir (Ataman, 2001: 1).

Muhasebe, bir işletmedeki mali olayların hesaplara ve defterlere geçirilme kurallarını ortaya koyan ve böylece bu olayların sonuçlarının analiz edilip görülmesini sağlayan bir bilimdir. Bir başka deyişle muhasebe, işletmenin varlıkları ve kaynakları üzerinde değişme yaratan mali nitelikteki ve para ile ifade edilebilen olayların kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, analiz edilmesi ve yorumlanmasıdır (Gücenme, 2000: 6-7).

Muhasebe; işletmenin parasal(mali) nitelikteki işlemlerinin saptanması, ölçülmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenerek raporlanması ve analize tabi tutularak yorumlanması süreci olarak ifade edilebilir (Gökçen, 2007: 4).

Muhasebe, "İşletmelerdeki ekonomik olaylara ait kayıtlama, rapor düzenleme ve düzenlenen raporları yorumlayarak ilgililere mali açıdan yol göstermeye ilişkin usul ve kuralları öğreten ve teknik yönü daha ağır basan bir bilim dalı" olarak tanımlanabilir (Örten, 2000: 2).

2.2. MUHASEBENİN KAPSAMI

Bir işletmenin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için etkili bir yönetime ihtiyaç vardır. Etkili bir yönetim ise, işletme faaliyetleri hakkında doğru, anlamlı ve tam zamanında elde edilecek sayısal bilgi ile sağlanabilir. İşletme ile ilgili sayısal bilgilerin önemli bir kısmı muhasebe bölümü tarafından üretilmektedir. Günümüzde işletmeler finans fonksiyonuna önem vermeden işletme amaçlarına ulaşamayacaklarını anlamıştır. Artan rekabet ve uluslararası ticari faaliyetler, finansman tekniklerindeki çeşitlilik ve bu konuda batı ülkelerinde görülen hızlı gelişmeler, Türkiye'de finansman konusunda yeterli bilgiye sahip eleman eksikliğini ortaya çıkarmıştır. Buna son yıllardaki işletmelerin gerek siyasi, gerek ekonomik kriz nedeniyle yaşadığı sıkıntılar eklenirse, Türkiye için muhasebe ve finansman alanında yeterli bilgi birikimine sahip kişilerin önemi daha da artmaktadır (Tetik ve Kınay, 2007: 4-5).

Üniversitelerde lisans düzeyinde verilen dersler arasında muhasebe-finans grubu derslerin sektör uygulamaları açısından farklı bir yeri bulunmaktadır. Çünkü bu derslerde verilen bilgiler ve söz konusu bilgilerin elde edilmesi süreci, sektör uygulamaları ile büyük paralellik göstermekte, ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişimlerden etkilenmektedir. Bundan dolayı da özellikle lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin kalitesi; öğrenci, öğretici, uygulayıcı ve işletmeler açısından son derece önemlidir. Lisans düzeyinde verilecek muhasebe eğitiminin hedefi, muhasebe temel kavramlarının bir davranış biçimi olarak öğrenciye kazandırılması ve teknik becerilerle bilgiyi oluşturması, ölçmesi ve en önemlisi analiz ederek karar almada kullanmasının sağlanmasıdır (Tetik ve Kınay, 2007: 4-5).

Günümüzde giderek büyüyen ve bünyeleri karmaşık hale gelen işletmelerde başarılı bir yönetim için bazı bilgi ve teknikleri kullanmak zorunlu hale gelmiştir. Artık bir çok işletmede, işletmenin ekonomik ve mali yapısına ilişkin muhasebe verileri olmadan, bunları yorumlamadan o işletmeyi yönetme imkânı kalmamıştır. Yönetimin etkinliğinin kontrolü, yatırımların seçimi, ayrıca tedarik, üretim, satış ve finanslama planlarının yapılması ile işletme sonuçlarının tartışılmasında muhasebenin sağlayacağı bilgilerden, önemli göstergeler olarak yararlanır. Muhasebe; izlemeye, teşhis etmeye, önlem belirlemeye, programlamaya ilişkin bilgilerin kaynağıdır. Bu nedenle muhasebe, işletme yönetiminin bir görme organı olarak kullanılabilmesi için, yasal kuralların emrettiğinden daha ayrıntılı ve kapsamlı tutulur. Örneğin, Vergi Usul Kanunu'nda sınıai işletmelerden, genel muhasebe verileri ve muhasebe dışı bilgilerle işlenebilecek bir imalat defteri tutulmasının istenmesine karşın, sınıai işletmeler bununla yetinemez. Bu işletmeler muhasebe sistemi içinde, işletmeye ilişkin yararlı bilgileri sağlayacak bir maliyet muhasebesi bölümünün oluşturup işletilmesi için para ve gayret sarf eder. İşletmenin niteliğine uygun olarak organize edilmiş bir muhasebe, yönetime etkin bir biçimde yararlı olabilir (Sevilengül, 2001: 15).

2.3. MUHASEBENİN TARİHSEL GELİŞİMİ

İnsanın hesap tutma ihtiyacı ekonomik hayatla birlikte doğmuş ve ekonomik hayata paralel bir gelişme seyri izlemiştir. Ekonomik hayat genişledikçe, işlemler değişip çeşitlendikçe muhasebe bunları izleyebilir duruma gelmiştir. Bu gelişme günümüzde de sürmektedir. Mevcut muhasebe teori ve uygulaması çok uzun süren bir evrim sonucu oluşmuştur. İlkel biçimde hesap tutma tekniğinin doğuşu mübadelenin başladığı çağlara kadar uzanır. Bu nedenle muhasebe, bütün yönetim tekniklerinin en eskisi olarak kabul edilmektedir (Sevilengül, 2001: 12).

Yapılan araştırmalarda, Babil İmparatorluğu'nda; kil tabletler, Eski Mısır'da; papirüs üzerinde hesaplaşma metinleri, hesap icmalleri yapıldığı anlaşılmıştır. Eski Yunan medeniyetinde tapınaklara ve bankalara ait hesapların tutulduğu saptanmıştır. İlk çağların sonlarına doğru Romalılar, hesap tutma tekniği bakımından en ileri noktaya ulaşmışlardır. Orta çağın başlarındaki büyük siyasal ve ekonomik sarsıntılar sonucu, ilk çağların sonlarına doğru Yunanlılar ve Romalılar tarafından geliştirilen hesap tutma tekniği gerilemiş, daha sonra ticaretin genişlemesi, kredili işlemlerin artması ve şirketlerin kurulmaya başlaması ile yeniden gelişme sürecine girmiştir. Aynı dönemde İslâm Dünyası'nda matematik

alanındaki ilerlemelerin sonucu Arap Uygarlığı'na ilişkin sayım cetvelleri, cari hesaplar, çeşitli hesap özetleri ve yönetim hesapları Batıda da kullanılmaya başlamıştır. Bugünkü muhasebe teorisinin temelini oluşturan çift taraflı kayıt yöntemi'nin (Muzaaf muhasebe metodu) 13. yüzyıldan itibaren İtalya'da kullanılmaya başlandığı, 1296 tarihinde Floransa'da tutulmuş kayıtlardan anlaşılmaktadır. Ancak bu kayıt sisteminin daha önceleri Doğu'da kullanılmış olması ihtimali de mevcuttur (Sevilengül, 2001: 12).

Uygulamalar sonucu olgunlaşan çift taraflı kayıt yöntemi, din adamı ve matematikçi Luca Pacioli tarafından yazılı bir metin haline getirilerek 1494 yılında Venedik'te yayımlanmıştır. Luca Pacioli, *Summa Arithmetica* adlı eserinin *Particularis di Compitus e Scripturis* (defter tutma ve ona ait evrak üzerine bir etüd) başlıklı bölümünü çift taraflı kayıt yönteminin esaslarını açıklamaya ayırmıştır. Eserin yazılmasından önce iki yüzyıla yakın süre boyunca uygulanan yöntem, adı geçen kitapta, bir düzen altında anlatılmıştır. Söz konusu eser, bu konudaki ilk çalışma olarak kabul edilmekle birlikte, bu düşünceyi değiştirebilecek bir başka yayının daha varlığı bilinmektedir (Sevilengül, 2001: 12).

Kanun gereğince kurulan İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu büyük ölçüde Amerikan muhasebe teori ve uygulamasına dayanan, yer yer de Fransız Genel Hesap Planı'nın etkisi görülen Tekdüzen Muhasebe Sistemini önermiştir. Daha sonra kurulan Kamu İktisadi Kuruluşları Reform Komisyonu'nun alt komisyonu durumunda olan ve 1971 de oluşturulan Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Komisyonu tarafından, kamu iktisadi teşebbüslerinin öneri hakkındaki görüşleri de göz önünde tutularak tasarlanan sistemde değişiklikler yapılmış ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi 7.7.1971 gün ve 7/2767 sayılı Kararname ile 27 kamu iktisadi teşebbüsünde 1.1.1972 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Aynı Kararname ile uygulama kapsamı dışında bırakılan bankacılık işletmeleri ve uygulama alanına giren sınıai işletmelerde maliyet muhasebesi ile ilgili esasların saptanması görevi 1972 yıllık programına dayanılarak kurulan "DPT Tekdüzen Muhasebe Koordinasyon Devamlı İhtisas Komisyonu"na verilmiştir. Adı geçen komisyonun çalışmaları sonucu maliyet muhasebesine ilişkin esaslar saptanarak 1977 yılı başından itibaren uygulamaya geçilmiştir. Bankalar Birliği tarafından hazırlatılan Bankalar İçin Tekdüzen Hesap Planı 1986 yılı başından itibaren uygulamaya konulmuştur (Sevilengül, 2001: 12).

Sermaye Piyasası Kurulu 1.2.1984'de Standart Genel Hesap Planını yayınlamıştır. 13.6.1989'da 3568 sayılı Muhasebe Meslek Yasası yürürlüğe girmiştir (Güçlü vd., 2002: 16). Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992'de yayınlanarak işletmeler arasında uyum sağlanmaya çalışılmıştır. Muhasebecilik mesleğinin, 3568 Sayılı "Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu" ile 13.6.1989 tarihinden itibaren yasal bir yapıya kavuşturulmuş olması, muhasebe uygulamalarının geliştirilmesi açısından, çok önemli bir aşama oluşturmuştur. Nitekim adı geçen kanunla oluşturulan meslek odalarının yoğun ilgi ve destekleri sonucunda; Vergi Usul Kanunu uyarınca oluşturulan "Tekdüzen Genel Hesap Planı ve Açıklamaları Komisyonu"nun hazırladığı "Tekdüzen Muhasebe Sistemi" Maliye Bakanlığı'nın 1 sıra no'lu "Muhasebe Uygulama Genel Tebliği" ile 1994 yılı başından itibaren yürürlüğe konulmuştur (Sevilengül, 2001: 12).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MUHASEBE EĞİTİMİNİN TANIMI, ÖNEMİ VE BEKLENTİLER

3.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı ve Unsurları

Eğitim, öğretme ve öğrenme olgularının bir sonucudur. Öğretme planlı belli bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilir. Öğrenme ise, öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki etkileşim sonucunda oluşur. Bu nedenle eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretim sürecinin başarıyla sonuçlandırılmasının yanı sıra öğrenmenin de gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Etkin muhasebe eğitiminden söz edebilmek için öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde, bilgi aktarmanın yanı sıra, öğrenmenin gerçekleştiğinin bir göstergesi olan bilgileri kullanabilme yeteneğinin de geliştirilmesini sağlamalıdır (Zaif ve Karapınar, 2002: 111).

Herhangi bir eğitimde "öğrenci" o eğitimin var olma nedenidir. Dolayısıyla eğitimdeki dikkatler genelde "öğrenci" unsuru üzerine yoğunlaşmaktadır. Ancak bu durum, öğrencinin eğitimde sadece pasif bir rol üstlenmesi gerektiği anlamına gelmemelidir. Aksine, özellikle muhasebe eğitiminde öğrencinin kendisine yüklenen bilgiyi kullanabilme becerisinin olması gerekir. Zira muhasebe, daha önce de belirtildiği üzere, yüklenen bilgilerin "uygulama"da kullanılması ile anlam bulmaktadır. Eğitim sürecinde öğrencinin sadece öğreticinin verdikleri ile yetinerek kendisine bir şey katmaması kalitesizliğin nedenlerinden birini teşkil etmektedir. Oysa modern anlayışta öğretici öğrenciye çok fazla bilgi vermek yerine az ve öz bilgi yanında "öğrenmeyi öğretmeli, öğrenci de bu anlayışla konuya yaklaşmalıdır (Kaya ve Daştan 2004:2).

Muhasebe eğitimi; öğrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde özetlenmesi ve raporlanan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda öğrenci yeteneğinin gelişen bilgi teknolojilerinden de yararlanarak geliştirilmesidir (Gökçen, 1998: 43). Mesleki eğitimde esas olan, bireye mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırmanın yanı sıra o meslekle ilgili olarak zihinsel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden de geliştirme esastır (Karaağaçlı, 2002:113).

Muhasebe eğitiminde bilginin kazandırılmasında bilimin teorik esasların önemi yadsınamaz. Muhasebe biliminin uygulamalı bir bilim olması nedeniyle söz konusu teorik bilgilerin uygulama ile de ilişkilendirilmesi becerinin kazandırılmasında önem kazanmaktadır. Bu nedenle de muhasebe eğitiminde öğretim programları hazırlanırken bu ilişki dikkate alınmaktadır. Ancak muhasebe bilimi hem uygulamalı hem de bilgi üreten bir bilim olduğu için ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişimlerden etkilenmektedir. Artık dünya bilgiyi yönetmeye yönlenmiştir. Günümüz muhasebecileri bilgiyi üretmenin yanı sıra bilgiyi yönetme ve analiz etme becerisine sahip kişiler olmalıdır. Çünkü bilgi artık teknolojik imkanlarla depolanabilmekte ve gerekli formatlarda kullanıcıya sunulabilmektedir. Ancak bilginin analiz edilmesi ve yönetilmesi, zihinsel, sosyal ve ekonomik becerinin kazandırılmasına bağlıdır (Zaif, 2004:2).

Muhasebe eğitimi ve deneyiminin amacı, yaşamları boyunca içinde çalıştıkları mesleğe ve topluma pozitif katkı yapabilme yeteneğine sahip, yetkin meslek mensupları üretmek olmalıdır. Giderek artan değişimler karşısında mesleki yetkinliğin sürdürülebilmesi, muhasebecilerin öğrenmeyi öğrenme tutumu geliştirip idame ettirmelerini zorunlu kılmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının eğitimi ve deneyimi; onların öğrenmeye devam etmelerini ve profesyonel yaşamları boyunca değişimlere adapte olmalarını sağlayacak bilgi ve beceriler ve mesleki değerler temelini oluşturmak zorundadır (Kaya, 1999: 94-95).

Muhasebe eğitiminin global düzeyde yapılması; bilgiye en kısa sürede ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi üretime yansıtabilen ve değişimin gerçekleşmesinde kullanabilen, değişen dünya koşullarına her an uyum sağlayabilen, bilinmeyen bulup onu dünya insanların ihtiyaçlarına sunabilen, riske girebilen, karar verdiğinde karma sahip çıkabilen, sorun değil çözüm üreten, soru sormaktan, cevap vermekten, düşüncelerini söylemekten çekinmeyen, dinleme becerisi gelişmiş insan gücünün yetiştirilmesine bağlıdır (Ayboğa, 2002).

3.2. Muhasebe Eğitiminin Gerekliliği

İletişim araçlarının gelişmesiyle ülkeler arasındaki mesafeler kısalmış, birbirleriyle olan bilgi alışverişi gün geçtikçe artmaya başlamıştır. Bu gelişmelerden işletmeler, işletmeciler ve muhasebe mesleği de payına düşen miktarda etkilenmiştir. Ekonomik yapıların gelişmesi ve değişmesi ile muhasebe mesleğine daha çok görev yüklendiği için, bu görevleri yerine getirebilecek nitelikli muhasebe

elemanlara duyulan ihtiyaç da artmıştır. İşletmelerin ihtiyaç duydukları bilgilerin, tarafsız bir biçimde elde edilmesi, verilen görevlerin yerine getirilmesi muhasebe alanında iyi bir eğitim almış bireylerce sağlanacaktır. Her sektörde olduğu gibi muhasebe mesleği için gerekli olan kalifiye elemanların yetiştirilmesi eğitim kurumlarının sorumluluğundadır (Süer, 2007: 17).

Nitelikli insan yetiştirme çabaları her meslekte olduğu gibi muhasebe meslek alanında da giderek önem kazanmaktadır. Nitelikli insan yetiştirmede öğretim elemanı, öğrenci ve öğrenme ortamı unsurlarının da önemli bir payı vardır. Hızla değişen dünyanın önemli bir parçası olmak yolunda ilerleyen ülkemizde muhasebe eğitimi veren eğitim kurumlarının, eğitim programlarında yapacakları düzenlemelerde bu değişimi göz ardı etmesi mümkün değildir. Ülkemizde muhasebe eğitiminin çağın gereklerine bağlı olarak nitelikli işgücü gereksinimini karşılamaya yönelik olarak değişim gösterdiği, eğitim kurumlarında uygulanan eğitim yöntem ve tekniklerindeki yeniliklerden ve ders araç-gereçlerindeki teknolojik açıdan sağlanan değişimlerden anlaşılabilir (Süer, 2007: 17).

3.3. Muhasebe Eğitiminin Amacı

Küreselleşen dünyada bilgi ve bilgi teknolojileri hızla önem kazanmaya başlamıştır. Bir bilgi sistemi olan muhasebe de çeşitli karar alıcılara iletmek üzere finansal verileri bilgiye dönüştürmek için tasarlanan insan, süreçler ve donanım gibi kaynaklar toplamıdır. Son zamanlarda yaşanan gelişmeler muhasebe bilgi sisteminin önemini daha da arttırmıştır. Özellikle Enron olayı ve bu olayın yansımaları işletme yönetiminden, muhasebeye, denetime, raporlamaya ve muhasebe standartlarına kadar bir çok alanı kalitenin artırılması açısından olumlu olarak etkilemiştir (Zaif ve Ayanoğlu 2007:122). Muhasebe salt kayıt sistemi veya vergi yasaları çerçevesinde bilgi hazırlayan bir sistem olarak düşünülmemelidir. Muhasebe işletmenin içinde bulunduğu çevredeki değişimlerden doğrudan etkilenen ve kendini sürekli güncelleyen bir bilgi sistemidir. Bu bütün içinde yalnızca muhasebe bilgisi yeterli olmayıp, iktisat, maliye, hukuk, işletmecilik gibi bilgilerle muhasebecilerin donanması gerekmektedir. Bu nedenle muhasebe eğitimin amacı muhasebe bilgisinin kazandırılmasının yanı sıra, bu bilgileri yorumlama, analiz etme ve karar almada kullanmasına yardımcı olacak diğer disiplinlerden faydalanmaktır. Hazırlanacak ders programlarında muhasebe eğitiminin amacı doğrultusunda, iktisat, hukuk, maliye, işletmecilik, matematik, edebiyat, müzik ve tiyatro gibi genel eğitim derslerine muhasebe dersleri kadar yer verilmelidir. Aksi takdirde muhasebe

eğitimi almış öğrenciler, işletmelerin ihtiyaını karşılamada yetersiz kalacak ve finans ve mühendislik gibi alanların bu boşluğu doldurmasına neden olacaktır (Zaif ve Ayanoğlu 2007:123).

Muhasebe eğitimiyle amaçlanan, öğrenciye mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasıdır. Bilgi, muhasebe biliminin özelliği gereği kuram ve uygulama bir arada değerlendirilerek sunulmaktadır. Amaca yönelik etkin bir muhasebe eğitimi verebilmek için aşağıdaki sorulara cevap bulmak gerekmektedir (Zaif ve Karapınar, 2002: 111):

- Muhasebe bilgilerine olan ihtiyaç ne düzeydedir?
- Muhasebecinin işi yalnızca ortaya çıkan mali olayları kayıtlamak mıdır?
- Bir meslek mensubu olarak yetiştirilen öğrencilerin muhasebe bilgilerini kullanma yeteneği ne kadar geliştirilebilmektedir? Mevcut eğitim programı bunu gerçekleştirmek için yeterli midir?
- Öğretim elemanı klasik ve modern tüm ğretim tekniklerini kullanabilmekte midir?
- Üniversitelerimizde ğretim elemanın öğretme tekniklerini kullanmadaki kısıtları nelerdir?
- Mevcut not verme sistemi öğrenciyi öğrenmeye teşvik etmekte midir?

Muhasebe eğitim programları yaşanan değişimle ihtiyaını karşılayacak Şekilde yapılandırılmalı ve öğrencilere, iletişim becerileri, bilgiyi oluşturma ve kullanma becerileri, karar alma becerileri, muhasebe, denetim ve vergi bilgileri, işletmecilik ve ilgili bilgileri ve liderlik becerileri kazandırılmalıdır. Ders programlarında yer alacak muhasebe derslerinde ise, muhasebe temel kavram ve ilkelerinin öğrencilere kazandırılması ve finansal bilgilerin analiz edilerek karar almada kullanılması hedeflenmelidir (Zaif ve Ayanoğlu 2007:123). Muhasebenin ürettiği finansal bilginin karar almada kullanılabilmesi için öğrencilerin muhasebe sürecini çok iyi kavraması ve muhasebe ilke ve kavramlarının bu sürece etkisi ve doğru ve güvenilir finansal bilginin üretilmesindeki etkisi aktarılmalıdır. Güçlü bir mesleki eğitim, mesleğin gerektirdiği teknik becerilerle birlikte meslek ahlakının da öğrencilere kazandırılması halinde mümkün olacaktır. Bu nedenle eğitimin kalitesi, ğretim elemanı, ğrenci ve ders programlarının bu hedefe eř zamanlı yönlenmesine bağlıdır. Ders programları ve ders içerikleri belirlenirken, muhasebe eğitiminin hedeflerinin yanı sıra öğrenilen bilgilerin öğrenciler tarafından

uygulanabilirliğinin görülmesi sağlanmalıdır. Böylece kalıcı öğrenme de gerçekleşecektir (Zaif ve Ayanoğlu 2007:124).

“Muhasebe eğitiminin amacı, öğrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır raporlar içinde özetlenmesi, incelenmesi ve incelenmesinden çıkarılan sonuçların karar-alma’da kullanılması konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin kullanılması için öğrenci yeteneğinin geliştirilmesi...” şeklinde açıklanmaktadır (Akman ve Mungan 2004:1). Muhasebe eğitiminin amacı bilgilerini kullanabilen, yorumlayabilen ve yalnızca ülkemizdeki yasal düzenlemelerle değil, uluslararası uygulamalarla da bağlantısını kurabilen meslek mensupları yetiştirmektir (Zaif, 2004:128).Muhasebe eğitiminin hedefi, muhasebe temel kavram ve ilkelerini öğrenciye kazandırarak; öğrencilerin bilgiyi oluşturması, ölçmesi ve en önemlisi analiz ederek karar almada kullanmasının sağlanmasıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 122).

Muhasebe eğitiminin amacı, eğitim gören bireylere işletme için faydalı olacak bilgilerin neler olduğunu kavratılması, bu bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, kaydedilen bilgilerin doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde hazırlanması, raporların yorumlanarak karar almada kullanılması ve edinilen bilgilerin uygulanması konusunda bireylerin yeteneklerinin geliştirilmesi olarak ifade edilebilir. Muhasebe öğretimindeki klasik anlayış, muhasebecilik mesleğini yapabilecek düzeyde gerekli tüm konular detaylı olarak anlatılması, muhasebe hesap işleyişlerinin ve muhasebe kayıtlarının öğretilmesi şeklindedir. Ancak küreselleşmenin de etkileriyle muhasebe ile ilgili düzenlemelerin ve kuralların artması ve muhasebe sistemlerinden yeni bilgilerin istenmesinin sonucunda, muhasebe öğretimindeki klasik anlayışta bir takım değişiklikler yapılması zorunlu hale gelmiştir (Süer, 2007: 18).

Günümüzde muhasebe öğretimi, öğrencilere vizyon veren, kantitatif tekniklerin yerine kalitatif teknikleri de kapsayan, insan davranışlarını irdeleyen ve anlamaya çalışan, bütün problemlere kantitatif teknikler yerine, kalitatif teknikler uygulayan bir davranış muhasebesi şeklinde olmalıdır. Orta öğretimdeki muhasebe eğitiminin amacı ise, muhasebe sektöründe ihtiyaç duyulan ara eleman ihtiyacını karşılamaktır. Bu bakımdan orta öğretimdeki muhasebe eğitimi, mesleki eğitim kapsamındadır ve uygulamaya yöneliktir. Bu yönüyle orta öğretimde verilen muhasebe eğitimi, yüksek öğretimde verilen muhasebe eğitiminden farklılık

gösterir. Çünkü yüksek öğretimdeki muhasebe eğitimi teorik bir eğitimidir (Süer, 2007: 18).

İdeal öğrenme ortamında her öğrencinin öğrenme tarzının belirlenip dersin o tarza uygun işlenmesi ve öğrencinin de kendisinden beklenen sorumluluğu göstermesi gerekmektedir. Ancak bir ara yol olarak derslerde öğrencilerin öğrenme tarzlarının belirlenmesi ve elde edilen sonuçlara göre konu anlatımında kullanılacak tekniklerin seçilmesi mümkün olabilir. Derslerde kullanılan görüntüye dayalı teknikler, örneğin powerpoint sunumlar ve kitaplarda kullanılan renklendirilmiş görsel efektler de olabilir (Akman ve Mungan 2004: 7).

3.4. Muhasebe Eğitiminin Önemi ve Kalitesi

Muhasebecilerin yeterliliklerini geliştirip, sürdürmelerinin araçları, eğitim ve uygulama deneyimleridir. Günümüzdeki gelişmeler ve bu gelişmelerin gereksinimlerini karşılayacak muhasebecilerin yetiştirilmesinin temeli eğitimidir. Ancak yapılagelen geleneksel muhasebe eğitimi ile günümüzün muhasebe gereksinimleri karşılanamaz. Bunun yerine, muhasebe uzmanlık bilgisini etkileyen unsurlar ortaya konulmalı ve bir bütünlük içinde ele alınmalıdır. Daha sonra bu unsurların kalitesinin artırılması için yapılması gereken geliştirmeler belirlenmeli ve bu geliştirmeler temelinde muhasebe eğitiminin temelleri belirlenmelidir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 4).

Eğitim kurumlarının amaçlarını tanımlamak, ticari kurumların amaçlarını tanımlamaktan daha zor ise de genel olarak eğitim veren kurumlardan bireylerin kişisel kapasitelerini geliştirmeleri, kabul edilen değer ve inançları mezunlara aşılamaları, öğrencileri eğitimin bir sonraki basamağı olan iş hayatına hazırlamaları beklenir. Buna göre eğitimde sürekli iyileştirme için, yalnızca mevcut sistemlerin optimizasyonu yeterli olmayacaktır. Yeni öğretim teknikleri ve teknolojileri üzerinde araştırmalar yapılmalıdır. Çünkü bir taraftan eğitim ürün ve hizmetlerinin sürekli olarak iyileştirilmesi, diğer taraftan eğitim kalitesinin iyileştirilmesiyle yenilikler başarılacaktır. Öte yandan globalleşen dünyada bilginin sürekli ve sistematik gelişimi eğitim sürecini, dolayısıyla kalitesini olumlu yönde etkilemektedir (Çelik ve Gürdal, 1999: 46).

Muhasebe mesleğinin kalitesi ile muhasebe eğitiminin kalitesi arasında sıkı bir ilişki mevcuttur. Çünkü mesleğin gelecekteki imajı, ancak eğitim kalitesinin artırılmasıyla sağlanır. Küreselleşmeyle birlikte işletmelerin de değişim içerisine girmesi, muhasebe eğitiminde kullanılan yazılı anlatım, sözlü anlatım, muhasebe ders kitaplarının kullanılması gibi geleneksel öğretim metodlarının da değişimini gerektirmektedir. Değişen çevreye uyum sağlamak ve muhasebe eğitiminde kaliteyi artırmak için geleneksel öğretim metodlarının yerini daha çok uygulamaya dönük metodlar almalıdır. Bu metodlar içerisinde gerçek işletmelerle çalışma, vaka analizleri, teknoloji kullanımı, takım çalışmaları ve geri bildirim alıştırmaları gibi metodlar muhakkak yer almalıdır (Çelik ve Gürdal, 1999: 54).

Muhasebe eğitimi, muhasebecinin içinde çalıştığı çevresel koşulları görebilme, sorunları belirleme ve bunlara çözüm bulabilme becerilerinin kazandırılması açısından çok önemlidir. Bununla birlikte muhasebe eğitimi, muhasebenin ilişkili olduğu diğer alanlardaki- işletme, yönetim, üretim, pazarlama, ekonomi, finans, vergi, hukuk, teknoloji, matematik, istatistik vb.- eğitimle desteklenmelidir. Dolayısıyla muhasebe eğitimi, muhasebeciye gerekli becerileri kazandıracak yeterliliklerin sağlanması, bunların hayata geçirilmesi ve sürdürülmesi açısından önem kazanmaktadır. Ancak bu önemin ortaya konulması için muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması gerekir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 4).

Muhasebe eğitiminin kalitesi de, muhasebe uzmanlık bilgisinin günümüzün değişen koşullarının gereksinim duyduğu bilgi ihtiyaçlarının üretilmesi için gerekli yeteneklerin sağlanmasında yatmaktadır. Muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması, muhasebe bilgi sisteminin temel unsurları olan insan (muhasebeci), süreçler ve teknolojinin kalitesinin artırılmasına bağlıdır. Bunun odak noktası da eğitimidir. Eğitimin kalitesini belirleyen başlıca etkenler, verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanları ve verilen bilgilerin uygulanmasıdır (Kalmış ve Yılmaz 2004:4).

Muhasebe eğitimindeki temel amaç, finansal bilgileri kullanmak durumunda olan ilgililere muhasebe bilgilerinin doğru ve güvenilir sunulabilmesi konusunda eğitim vermek ve uygulamaları da buna göre yönlendirmektir. Uygulamacılar üniversitelerdeki muhasebe eğitiminden beklentilerini tam anlamıyla karşılayamadıkları için muhasebe elemanlarını ayrıca eğitime tutmaktadırlar. Uygulamacılar genel olarak üniversitelerdeki muhasebe eğitimini yeterli

görmemektedirler. Üniversitelerde her ne kadar meslek mensubu yetiştirmek amacı güdülmese de muhasebe eğitiminde uygulamaya da ağırlık verilmesi gerekmektedir. Teorik eğitimin yanı sıra olması gereken uygulamaların da eğitim sırasında verilmesi uygulamayı da doğru yönlendirecektir (Gökçen, 1998: 13).

3.5. İşletmelerde Muhasebe Eğitiminin Önemi

Dünya hızla değişmektedir. Bu değişim teknolojik, ekonomik, ticari, sosyal, politik ve diğer tüm konularda kendini göstermektedir. Bir yandan küreselleşme diğer yandan bölgesel bloklaşma kendine özgü bir rekabet yapısı doğurmaktadır. Bu gelişmeler, işletmelerin yönetimi, faaliyetleri ve politikalarında önemli değişiklikler yaratmaktadır. İşletmelerin yaşamlarını sürdürmeleri için bu değişime ayak uydurmaları ve oluşan yeni rekabet yapısı içinde rekabet edebilmeleri bir zorunluluk olmuştur. İşletmenin dili olan muhasebe de bu değişimleri izlemeli, kendini bunlara adapte ederek geliştirmeli ve işletmeler hakkında mali bilgi üretme işlevini yerine getirmelidir. Bir bilgi sistemi olarak muhasebe geniş bir kitle için işletmeyle ilgili ekonomik bilgileri belirler, biriktirir, işler ve iletir. Muhasebe bilgi sistemi çeşitli karar alıcılara iletilmek üzere finansal verileri bilgiye dönüştürmek için tasarlanan insan, süreçler ve donanım gibi kaynaklar toplamıdır. İşletmelerin karar alma sürecinde bilginin ve dolayısıyla bilgi sisteminin önemi büyüktür. İşletmelerin günümüz rekabet ortamında kârlı bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için çok önemli olan rekabet edebilme ve kaynakları etkin kullanma, zamanlı, yeterli ve doğru bilgi üretebilecek iyi bir bilgi sistemi aracılığıyla artırılabilir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 1).

Muhasebenin bu değişime ayak uydurması için, muhasebe bilgi sistemini oluşturan insan, süreçler ve donanım kaynaklarını geliştirmelidir. Donanım, teknolojik gelişmelere bağlı olarak iyileştirilmeli ve kullanılmalıdır. İnsan kaynağı ise muhasebe bilgi sisteminin temelidir. Çünkü muhasebe, uzmanlık bilgisine dayanarak yerine getirilen bir alandır. Dolayısıyla muhasebeci, gerekli uzmanlık bilgisi -muhasebe, işletme, yönetim, iktisat, üretim, pazarlama, finans, mali ve diğer mevzuat v.b.- olmalı ve bu bilgisini en iyi şekilde yerine getirecek gerekli donanıma ve donanımı kullanıma yeterliliğine sahip olmalıdır. Muhasebecilerin yeterlilikleri ve niteliklerinin geliştirilerek kalitelerinin artırılmasının temeli, eğitim ve görgüleridir. Dolayısıyla muhasebe mesleğinin kalitesinin artırılmasının temel yolu, muhasebe uzmanlık bilgisini gerektiren konularda eğitimin kalitesinin artırılmasıdır. Muhasebe uzmanlık bilgisi eğitiminde, lisans seviyesindeki eğitimin önemi büyüktür. Lisans

seviyesindeki eğitiminin temel unsurları verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanlarıdır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 2).

Bir bilgi sistemi olan muhasebe, işletmede kendisinden beklenene bağlı olarak, değişik görevler üstlenir. Bazı işletmelerin muhasebeden beklentisi vergi matrahının belirlenmesi, borç ve alacakların takip edilmesi ile sınırlı kalırken, bazı işletmeler ise muhasebeden bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak bilgileri ve raporları beklemektedir. Günümüzde yapısı önceki yıllara göre karmaşık hale gelen işletmelerin, başarılı bir şekilde yönetilebilmesi bazı bilgi ve tekniklerin kullanılmasına bağlıdır. İşletmelerin mali yapısına ilişkin muhasebenin sağladığı bilgiler olmadan sağlıklı ve doğru kararların alınması ve işletmelerin yönetilmesi mümkün değildir. İşletmenin yapısına uygun olarak düzenlenmiş bir muhasebe sistemi, yönetime etkin bir biçimde yardımcı olur. Çünkü muhasebe bir bilgi, kontrol ve öngörü aracıdır ve işletme yönetiminin görme organı olarak nitelendirilebilir (Süer, 2007: 16).

Günümüz bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler sonucunda muhasebe, yönetime dönük bir bilgi sistemi olarak örgütlenmesi halinde etkili bir yönetim aracı olarak kullanılabilir. İşletmeyle ilgili kararlar alınmasına yardımcı olan muhasebe sisteminde görev alan kişilerin, muhasebe ile ilgili gerekli bilgi ve beceriye sahip olması kaçınılmazdır. Muhasebe sistemini yöneten "kişilerin yanında, bu sistemde görev alacak kişilerin de, muhasebeye ilişkin bilgi ve becerilerinin yeterli düzeyde olması, muhasebe sisteminden sağlanacak bilginin sağlıklı ve güvenilir olmasını sağlayacaktır. Bu süreçte görev alan kişilerin, bu bilgi ve beceriyi sadece teorik bilgilerle kazanması mümkün değildir. Teorik bilginin yanında, uygulama, olaylara süreç içerisinde tanık olma ve sürecin parçası olma sonucu kazanılan bilgi, beceri ve deneyimlerin daha kalıcı olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Süer, 2007: 16).

Muhasebe bilgi sistemi, işletme yönetiminin belirlediği amaç ve beklentiler, işletmenin içinde bulunduğu çevresel koşullar, rekabet yapısı, ve bunlara göre biçimlenen yönetim anlayışlarına bağlı olarak değişmektedir. Tarihsel süreç içerisinde bu unsurlarda meydana gelen değişiklikler muhasebe bilgi sistemlerine yansımış ve muhasebe bilgi sistemleri de bu değişime ayak uydurarak değişmiştir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 2).

3.6 Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Türk tarihinin bilinen ilk muhasebe eğitimi olarak, İlhaneliler Döneminde yaşayan vezirlerden birinin oğluna muhasebe dersi vermek için "Felakalay Tebrizi" adındaki muhasebeciden bir kitap yazmasını istediği ve bu emir üzerine Tebrizi' nin tarihteki ilk muhasebe kitaplarından birini el yazması ile kaleme aldığı bilinmektedir. Kitabın hesap ve kayıt işlemleri ile ilgili kurallar içerdiği ve uzun yıllar konuyu öğrenmek isteyenlere yol gösterdiği bilinmektedir (Aysan,1995: 111).

Osmanlı Döneminde, muhasebe eğitimi usta-çırak ilişkisine dayalı olarak yürütülmekte olup, ticaret genelde azınlıkların (gayrimüslimlerin) elinde olduğundan işletme muhasebe eğitimleri de, bu azınlıkların dilinde ve kendi okullarında yapılmıştır. Bunu yanında, gayrimüslimlerden seçilen yetenekli ve zeki çocukların asker ve devlet adamı olarak yetiştirilmek üzere gönderildikleri Enderun Mektebi de bir nevi muhasebe eğitimi veren kurum görevi görmüştür (Fidan, 2006: 77). Osmanlılarda "terbiye" olarak ifade edilen eğitim; belli bir konuda, bir bilgi bilim dalında yetiştirme ve geliştirme etkinliğidir. Eğitim faaliyeti, amacına ulaşmada öğretim faaliyetinden yararlanır. Bu nedenle öğretim, eğitimin bir parçasıdır. Osmanlılarda 'tedris', 'talim' diye tanımlanan öğretim; belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işidir. Buna göre eğitim ve öğretimin amacı, insanlara gerekli olan bilgi, kültür, değer ve bir takım davranışların kazandırılmasıdır. Selçuklu dönemiyle başlayan eğitime verilen önem, Osmanlılarda eğitim müesseselerinin Selçuklu dönemine nazaran daha da gelişmesiyle devam etmiştir. Bu dönemde dört tür eğitim kurumu faaliyet gösteriyordu. Osmanlı Öğretim Kurumları (Aydın, 2007: 23):

- a) Saray Üniversitesi (Enderun),
- b) Medreseler,
- c) Mühendishane,
 - Mühendishane-i Bahri-i Hümayun,
 - Mühendishane-i Berri-i Hümayun) Mahalle Mektebi.

Osmanlı yönetiminin, dış borçlar sonucu iyice bunaldığı sıralarda bir ticaret okulu kurulması için çeşitli çalışmalar yapıldı. 1860, 1880, 1881 yıllarında okulun kuruluşunu gerçekleştiremeyen bazı girişimlerde bulunuldu; ancak 1881 yılında yapılan girişimde Ticaret Bakanlığına bağlı bir Ticaret Okulu kurulmak istenildi. Fakat gene başarısız oldu. En sonunda, 1883 yılında "Hamidiye Ticaret Mektebi-

Alisi" adıyla bir ticaret okulu kuruldu. İki yıl öğretim süreli bu okula, aklî bir program yapılamadığından öğretim yürümedi ve okul kapandı. 1894 yılında üç yıllık bir yüksekokul olarak tekrar açıldı. II. Meşrutiyetten sonra da kadrolu öğretmenleri olan ve tam gün öğretim yapılan bir kurum haline getirildi. Okul, o zamanki Rum, Ermeni ve İngiltere, İtalya, Rusya ve Avusturya devletlerinin ticaret okullarından çok aşağıda bir öğretim yapıyordu (Aydın, 2007: 24).

II. Abdülhamit ve özellikle Osmanlı'nın en zor dönemlerinde "Düyun-u Umumiye İdaresi'nin" imparatorluğun tüm gelir kaynaklarına el koyması ve Osmanlı ticaretinin özellikle Galata Bankerleri olarak bilinen gayrimüslimlerin elinde bulunması imparatorluğu iyice zor duruma düşürdü. Bunun üzerine II. Abdülhamit Türk halkının ticareti öğrenmesi için bir okul açmaya karar vermiştir. Fakat Düyun-u Umumiye İdaresi bunu engellemiştir. Daha sonra Padişah bu işi Musevi asıllı bir kişiye yaptırarak 16 Ocak 1883'te Osmanlı'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk ticaret lisesini kurdurmuştur. 1947 yılında öğrenci sayısı artınca yeni bir ticaret lisesi kurulur (Beyoğlu Ticaret Lisesi) ve Sultanahmet Ticaret Lisesi'nin adı İstanbul 1. Ticaret Lisesi olarak değiştirilir. Okul şimdi Sultanahmet Ticaret ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi adı altında eğitime devam etmektedir. Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki bir duraklamadan sonra, 1935'ten itibaren canlanmıştır. 1934-1935 öğretim yılında Ticaret Okulları açıldı. 1938'de Mesleki ve Teknik Öğretim kapsamındaki Erkek, Kız Sanat ve Teknik, Sağlık, Ticaret, Tarım ve diğer meslek okullarında 9390 öğrenci okumaktaydı. Bu sayı aynı yıl 91.000 dolayındaki Ortaokul-Lise genel mevcudunun 1/10 düzeyinde olup tarım alanlarında ve muhtelif iş kollarında yetişmiş elemana ihtiyaç duyulduğu bir sırada son derece yetersizdi (Aydın, 2007: 25).

1883 de "Ticaret Mekteb-i Ali'si" kurulmuş ve ilk yoğun muhasebe eğitimi bu okulda verilmiştir. Bu okul bugünkü Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesinin ilk şeklidir. Ayrıca bu okulların yanı sıra, Rum, Ermeni ve Yahudi okullarında da muhasebe eğitimi verilmekteydi (Karaca, 2004: 52).

1926 öncesi dönemde; Daha çok Fransız ekolünün etkili olduğu bu dönemde, bugünkü anlamda üniversitelerin bulunmaması nedeniyle muhasebe eğitimi daha çok Mülkiye Mektebi, İstanbul Ticaret Mektebi Alis-i, Darüşşafaka ve Askeri Rüştiye mekteplerinin aracılığıyla yerine getirilmiştir. 1926 – 1960 Döneminde; Almanya'dan kaçarak Türkiye'ye gelen muhasebe öğretim elemanlarının büyük katkılarının olduğu bu dönemde, 31.05.1933 tarih ve 2252

sayılı Kanun ile yapılan üniversite reformunun da (Güvemli, 2001: 33) katkısıyla lisans düzeyi muhasebe eğitiminin kapsamı ve düzeyinde gelişmeler kaydedilmiştir. Türkiye’de “lisans düzeyinde muhasebe eğitimi” bu dönemde anlam bulmuştur (Kaya ve Daştan, 2004:5).

Mesleki ve Teknik öğretimde en önemli sorun, bu okullara yoksul aile çocuklarının, yetim ve öksüzlerin, kısa yoldan bir meslek sahibi olmak için başvurmalarına karşın, okul masraflarının o günkü şartlara göre yüklü olmasıydı. Okullar 1927'den sonra yasa ile Maarif Vekâletine bağlanıp, 1935'te döner sermaye örgütüne kavuşturulurken bu sakıncanın giderilmesi de düşünülmüş, yatılılık imkânlarından da durumu elverişli okullarda öğrencilerin yararlanması sağlanmıştır. 1936'da bir komisyonca hazırlanan Teknik Eğitim Planı, denilebilir ki Cumhuriyet Maarifi'nin en önemli ve akılcı girişimlerindedir. Teknik Eğitim Genel Müdürü Rüştü UZEL'in çabaları sonucu 10 yıllık bir programın uygulanmasına geçilmiştir. 1941'de 4304 sayılı yasa çıkartılarak Bakanlıkta Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulması bundan sonradır (Aydın, 2007: 25). 1923 yılından itibaren bütün okulların açılmasına hız kazandırılmıştır. Günümüze gelinceye kadar birçok okul açılmıştır. Hızla artan genç nüfusun yükseköğretime olan talebi 1960'lı yılların ortalarından başlayarak, çeşitli alanlarda mesleki öğretim yapan elliye yakın, kar amaçlı yüksekokulun açılmasına yol açmış ve bu okullardaki öğrenci sayısı kısa süre içinde elli bine ulaşmıştır. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin bu okulları 1971'de Anayasa' ya aykırı bulması ile bu okullar 1418 sayılı Kanunla akademilere bağlanmıştır (Aydın, 2007: 27).

1960 Sonrası dönem; Kamu ve özel sektör işletmeciliği ile vergileme alanında yaşanan gelişmeler yanında muhasebenin ürettiği bilgilerin günden güne artan önemi ve bu bilgilere ilgililerin artan gereksinimi, diğer taraftan Devlet, vakıf ve özel Üniversiteler sayısındaki artışla bu üniversitelere bağlı İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ile benzer görevi yerine getiren çeşitli lisans ve önlisans alanlarında muhasebe eğitimi veren kurumların artması muhasebe eğitiminde kapsam, biçim, sunum şekli gibi çeşitli açılardan geçmişe kıyasla hissedilir gelişmelerin yaşanmasını sağlamıştır. 1971-Kamu İktisadi Teşebbüsleri Tekdüzen Hesap Planı, 1983-Sermaye Piyasası Kurulu Standart Genel Hesap Planı, 1986-Bankacılık sektörü Tekdüzen Hesap Planı, 1989-3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile 1994-Tekdüzen Muhasebe Sistemi (TDMS) muhasebe eğitimine yön veren düzenlemeler olmuşlardır. Özellikle TDMS'nin kabulü muhasebe eğitiminde bir birliğin ve

sistemik olarak tekdüzeliliğin oluşması açısından büyük önem arz etmiştir. Diğer taraftan vergi kanunlarında yapılmış düzenlemelerin de özellikle vergi hukuku ve vergi muhasebesi alanlarında muhasebe eğitime katkısı yadsınamaz düzeydedir. Kazanç Vergisi Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanunu bu düzenlemelere örnek olarak verilebilir. (Kaya ve Daştan, 2004:6).

1981'de çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanmış, akademiler üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürülmüş ve konservatuarlar ile meslek yüksekokulları üniversitelere bağlanmıştır. Bu düzenleme kapsamında İstanbul'da Mimar Sinan, Marmara ve Yıldız Teknik, Ankara'da Gazi, Antalya'da Akdeniz, İzmir'de Dokuz Eylül ve Edirne'de Trakya Üniversiteleri mevcut kurumların reorganizasyon ve birleştirilmesi ile oluşturulmuş, Van'da ise Yüzüncü Yıl Üniversitesi adı ile yeni bir üniversite kurulmuştur. Böylece, Türk yükseköğretim sistemi 1982 yılı itibarı ile yirmi yedi üniversite ile bunlara bağlı fakülte, enstitü, yüksekokul, konservatuar ve meslek yüksekokullarından oluşan birleşik bir yapıya dönüştürülmüştür. Bu meyanda, YAYKUR'un işlevleri Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Açıköğretim Fakültesi'ne devredilerek uzaktan öğretimin ülkemizde yaygınlaşması hızlandırılmıştır (Aydın, 2007: 28).

1960 sonrası dönemde Türkiye'nin muhasebe eğitiminde, siyasi ve iktisadi yönden ilişkilerde gelişmenin yaşandığı, Amerika Birleşik Devletleri muhasebe eğitim sisteminden etkilenme düzeyi artmıştır. Bugün geldiği nokta itibarıyla; IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu), FEE (Avrupa Muhasebeciler Federasyonu) ve IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) gibi kuruluşlarla ilişkiler, Uluslararası Muhasebe Standartlarının tercüme ve Türkiye'nin gerçekleri de göz önünde tutularak hazırlanmış Türkiye Muhasebe Standartları muhasebe eğitimi etkileyen ve gelişimine katkıda bulunan unsurlardandır (Kaya ve Daştan, 2004: 6).

1971'de KİT'lerde Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve 1983 yılında Sermaye Piyasası kapsamındaki ortaklıklar için standart hesap planı, 1986'da bankacılık sektörü için Tekdüzen Muhasebe Sistemi, 1994'de zorunlu genel anlamda Tekdüzen Muhasebe Sistemi uygulanmaya konulmuştur (Fidan, 2006: 79).

Tekdüzen Muhasebe Sisteminin uygulanması ile birlikte, ülkemizdeki eğitim kurumlarında derslerin içerikleri tekdüzen muhasebe sistemine uygun bir şekilde düzenlenmiş, böylece muhasebe eğitiminde de bir uyum sağlanması mümkün olmuştur (Bayazıtlı, 2000:40-41).

Günümüzde muhasebe eğitimi çeşitli okul seviyelerinde verilmektedir. Orta öğretimdeki ticaret meslek liselerinde, Meslek Yüksek Okullarında ve yüksek öğretim kurumlarında muhasebe öğretilmektedir. Ayrıca, örgün eğitim kurumları olan okullar dışında da muhasebe eğitimi (kurslar vb.) verilmektedir (Fidan, 2006:79).

3.7. Muhasebe Eğitiminden Beklentiler

Muhasebe meslek mensuplarının sahip olduğu görevler, zamanla değişime ve gelişime uğramıştır. Önceleri sadece ticari defterlere kayıt yapmak olarak algılanan muhasebenin, işletmelerin ilişkili oldukları kişi ve kurumların artmasıyla yerine getirilmesi gereken görevleri de artmıştır. Bu görevlerin tamamının sadece muhasebe meslek mensubu tarafından yerine getirilmesi mümkün değildir. Meslek mensuplarının bu görevleri yerine getirirken en büyük yardımcıları, özellikle ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi almış ara elemanlardır. Muhasebe meslek mensuplarının görevlerini daha verimli yerine getirmesinde en büyük rol, şüphesiz teknolojinindir. Bilgisayar kullanımının her alanda yaygınlaşması, muhasebeden beklenen görevlerin yerine getirilmesini de kolaylaştırmıştır. Yapılan işlerin daha kolay ve daha hızlı yerine getirilmesini sağlamıştır. Her ne kadar bilgisayar kullanımının yaygınlaşması, meslek mensuplarının işlerini kolaylaştırırsa da bu teknolojiyi kullanacak kişilerin de bu konuda iyi bir eğitim almış olması gerekmektedir. Bu sayede zaman ve insan gücü boşa harcanmamış olacaktır. Muhasebe eğitimi almış olan kişilerden, öncelikle fatura, irsaliye, gider makbuzu, serbest meslek makbuzu, çek, senet, poliçe vb. ticari belgelerin hangisinin ne amaçla kullanıldığı gibi konularda yeterli bilgiye sahip olmaları beklenmektedir. Ayrıca bu ticari belgelerin düzenlenmesi, belgelerin dosyalanması, saklanması gibi konularda da bilgili olmalıdırlar, çünkü muhasebeden sağlıklı bilgilerin elde edilmesi ticari belgeler ve belge düzeniyle yakından ilgilidir (Süer, 2007: 19).

Muhasebe eğitimi almış olan kişilerden, işletmelerin ilişkili olduğu vergi dairesi, sosyal güvenlik kuruluşları, belediye vb. kuruluşlarla yapılan yazışma, çeşitli nedenlerle düzenlenen beyanname, bildirge ve belgelerin düzenlenmesi, hangi belgenin hangi sürelerde düzenlenip hangi makama verilmesi gerektiği konusunda bilgi sahibi olması beklenmektedir. Söz edilen belgelerin bir kısmının internet üzerinden elektronik ortamda düzenlenmesi bu konuda da yeterli olmalarını gerektirmektedir. Muhasebe eğitimi almış olan kişiler, gerektiğinde bilgisayar ortamında veya gerçek defterlere muhasebe kayıtlarını yapabilecek, kendisinden istenilen mali tablo, işletme hesap özeti, mizan vb. belgeleri ve bilgiyi sağlayabilecek nitelikte olmalıdır. Muhasebe sektörü için yapısı gereği işletmeler ve işletmelerin ilişkili olduğu kişi ve kuruluşlarla sürekli iletişim içerisindedir. Bu bakımdan muhasebe eğitimi almış kişilerden, insan ilişkileri konusunda da yeterli olmaları beklenmektedir (Süer, 2007: 20).

Muhasebe uygulamacıları ister bağımlı ister serbest çalışanlar olsun, muhasebe uygulamaları sırasında, muhasebe elemanlarına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu muhasebe elemanlarının seçiminde, muhasebe eğitimleri önemli faktör olmaktadır. Uygulamacının beklentilerini karşılayacak düzeyde muhasebe eğitimi almış, üniversite mezunu muhasebe elemanları, hem uygulamacıların iş ağırlığını hafifletecek, hem de iş bulma açısından daha şanslı olacaklardır. Ancak uygulamacıların muhasebe eğitiminden beklentilerini karşılayabilmek için bu beklentilerin neler olduğu sorusuna cevap aramamız gerekir (Gökçen, 1998: 13).

Sektörün beklentilerinin karşılanması için söz edilen bilgi ve becerilerin bir kısmı ticaret meslek liselerinde verilen teorik eğitim ile bir kısmı ise işletmelerdeki beceri eğitimi ile sağlanmaktadır. Ancak zaman içerisinde teknolojik gelişmeler, beceri eğitiminde yaşanan sorunlar ve eğitim sistemindeki değişiklikler sonucunda ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitimi sektörün beklentilerini karşılamada yetersiz kalmaya başlamıştır. Ayrıca yapılan yanlış düzenlemeler sonucu bilen fakat uygulayamayan-bireyler yetiştirilmiştir. Yapılan yeni düzenlemelerden önce ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimi uygulamadan uzak, teoride kalan bir biçimde sürdürülmekteydi. Öğrenciye yeterli uygulama imkânı tanınmadığından verilen muhasebe eğitimi kâğıt üzerinde kalmaktaydı. Öğrenciye verilmesi gereken bilgi çok, ancak bu bilginin verilmesi ve uygulanabilmesi için ayrılan zaman yetersiz kalmaktaydı (Süer, 2007: 20).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. MUHASEBE EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMU VE GELİŞTİRİLMESİ

4.1. Ülkemizde Muhasebe Eğitimi

Ülkemizde muhasebe eğitimi yalnızca yüksek öğretim kurumlarında değil aynı zamanda orta öğretim aşamasında ve mesleki eğitim kuruluşları tarafından da verilmektedir (Bayazıtlı, 2000: 44-45). Lisans düzeyinde eğitim veren üniversitelerin işletme bölümü programları incelendiğinde, hemen hemen her fakültede, öğrenci 1. ve 2. sınıfta çeşitli şekilde adlandırılan muhasebeye giriş ve dönem sonu uygulamalarını içeren dersler ve 3. ve 4. sınıflarda ise Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi, Finansal Tablolar Analizi, Denetim veya İleri Finansal Muhasebe gibi genel muhasebe eğitimine katkıda bulunacak dersler almaktadır (Karapınar, 2001: 213-215).

Üniversitemizde verilen ders içerikleri incelendiğinde, muhasebeye giriş derslerinin daha çok mesleğin gerektirdiği teknik bilginin kazandırıldığı dersler olduğu görülmektedir. Bu derslerde ağırlıklı olarak muhasebe kayıt sistemi ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi çerçevesinde yer alan hesapların nitelikleri üzerinde durulmaktadır. Finansal Tablo Analizi dersinde ise temel tablolar üzerinde durularak, bir takım analiz teknikleri öğrencilere aktarılmaktadır (Zaif, 2004: 6).

Muhasebe programlarının içerikleri hazırlanırken özen gösterilmesi gereken bir diğer husus, muhasebe temel kavramlarıdır. Bu kavramların öğrenciye bir davranış olarak kazandırılması; öğrencinin meslek ahlakını edinmesi, olay ve sonuçlar arasında anlamlı ilişkiler kurmasını sağlayacaktır. Özellikle muhasebeye giriş derslerinde öğretim, muhasebe kayıtlarının çeşitli yasal düzenlemeler ve esaslar çerçevesinde nasıl kayıtlanacağına ağırlık vermekten çok, muhasebe sürecini aktarmaya yönelik olmalıdır. Bu derste öğrenciye muhasebe temel kavram ve ilkeleri çerçevesinde muhasebe bakışı kazandırılmadığıdır. Böylece öğrenci, muhasebe bilgi sistemi içinde kaydedilen her olayın hangi sonuca varacağını, hangi tablolarda raporlanacağını ve yorumlanacağını kavrayacaktır. Bu aynı zamanda öğrencinin mantıksal bağlantılar kurma becerisinin oluşmasını da sağlayacaktır (Zaif, 2004: 6).

Muhasebe eğitiminde ders içerikleri oluşturulurken öğrencinin, yaratıcı düşünmesini geliştirecek, mantığa dayalı sonuçlara varmasını sağlayacak, problem çözme ve analiz yeteneklerini geliştirecek becerileri kazandırılması hedeflenmelidir. Yine üniversitelerden mezun muhasebe mesleği adaylarının, meslek sınavlarında, yasal mevzuatın gerektirdiği kayıtlama esaslarına ilişkin bilgi düzeylerini ölçmekten çok, geleceğin mesleği olan muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği, analiz etme, yorumlama, mantıksal bağlantılar kurma ve bilgileri karar almada kullanma yetenekleri ölçülmelidir. Böyle bir yaklaşım ülkemizde muhasebe mesleğine bakışı da değiştirecektir (Zaif, 2004: 6).

Türkiye'de muhasebe eğitimi yalnızca yüksek öğretim kurumlarında değil aynı zamanda orta öğretim aşamasında ve mesleki eğitim kuruluşları tarafından da verilmektedir. Yüksek öğretim kurumları içerisinde lisans düzeyinde eğitim veren devlet, vakıf üniversitesi bulunmaktadır (Aydın, 2007:40).

4.1.1. Orta Öğretimde Muhasebe Eğitimi

Serbest Muhasebeci yetiştirmeye yönelik muhasebe eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı Ticaret Meslek Liselerinde başarılı bir şekilde sürdürülmektedir. 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu hükümlerine göre kurulan TURMOB ve diğer kuruluşlarla eğitimde işbirliği yapılması faaliyetleri yoğunlaştırılmış, 01 Ocak 1994 tarihinden itibaren ülke genelinde başlatılan "Tek Düzen Muhasebe Sistemi" Ticaret Meslek Liselerinin öğretim programlarına anında yansıtılmış, branş öğretmenleri kurstan geçirilerek yetiştirilmiş, mevcut derslere "Bilgisayar Destekli Muhasebe" dersi ilave edilmiş; 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanun hükümlerine göre Ticaret Meslek Lisesi Muhasebe Bölümü öğrencilerinin, uygulamalı eğitimlerini Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Bürolarında yapmaları sağlanmıştır. Büyüyen Türkiye ekonomisinin uluslararası pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi ancak nitelik ve nicelik olarak gelişmiş okullarla olacaktır. Ülkemizdeki ara eleman ihtiyacını karşılayacak nitelikli teknikerler yetiştirme konusunda meslek liselerine çok iş düşmektedir (Aydın, 2007:42).

Meslek yüksekokullarının temel amaçlarından birisi kuşkusuz piyasaya yetişmiş iş gücü ve ara elamanı yetiştirmektir. Daha önceleri Milli Eğitim

Bakanlığı'na bağılı olarak faaliyette bulunan bu okullar YÖK ile birlikte üniversiteler bünyesine alınmışlardır. Üniversitelerin sayıca çoğalması ve fiziken yurdun dört bir yanına yayılmış olmaları üniversitelerin gerek fiziki, gerek teknik donanım sorunlarını çözememelerini gündeme getirmiştir. Yine en ciddi sorun olarak da karşımıza akademisyen ve öğretim elemanı gereksinimlerini karşılayamamaları çıkmaktadır. Fakültelerin ve üniversitelerin yetişmiş ve yeterli öğretim elemanı bulamadığı bir dönemde meslek yüksekokullarının daha da ciddi sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir (Aydın, 2007:40).

Vakıf üniversitelerinin günlük yaşamda devlet üniversiteleri ile rekabete girişmekte olmaları sorunu daha da karmaşık hale getirmektedir. Alt yapı ve öğretim elemanı düşünülmeden siyasi amaçlarla kasabalara kadar yayılan meslek yüksekokullarının varlıkları ve bu okullarda teknik programlarla birlikte sosyal programların da iç içe olmaları, yaşanan sorunları daha da karmaşık hale getirmektedir. Meslek yüksekokullarında muhasebe eğitiminin amacı, öğrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır biçimde özetlenmesi, incelenmesi ve incelenmesinden çıkarılan sonuçların karar almada kullanılması konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması için, öğrenci yeteneğinin geliştirilmesidir. Muhasebe eğitimi, öğrencilerin uzmanlıklarındaki belirsizliklere ve çok sık karşılaşılmayan problemler için, ustalık ve yeteneklerini yeterince geliştiremediği savıyla eleştirilmektedir. Günümüzde muhasebe eğitimi bütün kritik unsurların incelenmesiyle belirsizlik ve risk ortamında karar vermeyi kolaylaştıracak düzeyde olmalıdır. Meslek liselerinde öğrencilerin, temel ve çok genel muhasebe bilgileri almasına rağmen, öğrenciler üniversiteye hazırlık kaygısı taşıdığından, ayrıca temel eğitim bilgi ve derslerin verilmesi gerektiğinden muhasebedeki kritik düşünme ve belirsizlik ortamlarında karar verme unsurlarına dikkat edememektedir (Aydın, 2007:43).

4.1.2. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Türkiye'de lisans seviyesindeki muhasebe eğitimi, üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri, İşletme Fakülteleri, İktisat Fakültelerinin ilgili bölümlerinde yapılmaktadır. Muhasebe, finans ve bunlara ilişkin konularda verilen eğitim, öğrencilere zorunlu teorik ve teknik muhasebe bilgisi, entellektüel beceriler ve mesleki değer ve etik konularına ilişkin bilgi kazandırır Mesleğin zorunlu teknik

temeli olarak kabul edilen muhasebe, finans ve bunlara ilişkin konuları şunlardır (Aydın, 2007: 44):

- Muhasebe ve muhasebe mesleğinin tarihi,
- İç ve dış bilgi kullanıcıları için işletme faaliyetlerinin ve mali durumunun raporlanmasının içeriği, yapısı, anlamı ve bunlara ilişkin kavramlar,
- Ulusal ve uluslararası muhasebe ve denetim standartları,
- Muhasebe kuralları,
- Planlama ve bütçeleme, maliyet yönetimi, kalite kontrol, performans ölçümü ve kıyaslama konularını kapsayacak biçimde yönetim muhasebesi,
- İşletme varlıklarının güvenliği ve finansal verilerin doğruluk ve dürüstlüğüne sağlayan kavramlar, yöntemler ve kontrol süreçleri,
- Vergi ve verginin finansal ve yönetsel kararlara etkisi,
- Menkul değerler ve şirketler hukuku dahil işletmeleri ilgilendiren hukuksal yapı,
- Denetim ve diğer garanti hizmetlerinin yapısı- risk değerlendirme, hata belirleme ve bunları ortaya çıkaran entelektüel ve süreçsel temeller dahil,
- Finans ve finansal yönetim bilgisi - finansal tablolar analizi, finansal araçlar, ulusal ve uluslararası sermaye pazarları, ve kaynak yönetimi dahil,
- Muhasebecinin sorumlulukları ve etiksel değerleri.

4.1.3. Lisansüstü Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Muhasebe doktora eğitimi, bazı özellikleri ile lisans ve yüksek lisans eğitiminden ayrılmaktadır. Bir doktora programının sağlıklı olarak yürütülebilmesi için bölümde yeterli ve evrensel bilime katkı yapmış öğretim üyelerinin bulunması, bilimsel altyapı olanaklarının yeterli olması ve doktora programını kesintisiz sürdürebilecek öğrenci talebinin olması, Yüksek Öğretim Kurulu'nun öncelikli koşulları arasında yer almaktadır (Çaldağ vd., 2004:1).

Öğretim elemanlarının muhasebe doktora eğitiminden beklentileri, geleceğin öğretim elemanlarını evrensel muhasebe bilimi ışığında yetiştirmek ve ekollerini devam ettirebilmektir. Doktora öğrenim kalitesinin yükseltilmesi; öğretim elemanının kullandığı eğitim yöntemleri, doktora grubunun öğrenci sayısı, doktora

öğrencilerinin niteliği gibi çok çeşitli etkenlere bağlıdır. Ayrıca muhasebe eğitiminde artık geleneksel eğitim yöntemlerinden vazgeçilmeli, çağdaş anlamda öğrenci odaklı, dinamik ders ortamlarının sağlandığı eğitim yöntemleri tercih edilmelidir. Doktora gruplarının öğrenci sayısının 5 ile 20 arasında değiştiği düşünüldüğünde, gerekli teknik donanım mevcutsa, doktora derslerinde her türlü eğitim teknik, yöntem ve stratejisinin uygulanması mümkündür. Tabii ki bu teknik, yöntem ve stratejilerin geliştirilmesi öğretim üyesinin tercihi olacaktır (Aydın, 2007: 44).

4.1.4. Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar

Muhasebe eğitimindeki sorunlar; sistem ve işleyişe ilişkin sorunlar, eğitim programlarına ilişkin sorunlar, öğretmen eğitimine ilişkin sorunlar, öğretim yöntemlerine ilişkin sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhasebe eğitiminin amacını gerçekleştirebilmek, yüksek öğretim kurumlarında muhasebe eğitiminin etkili bir biçimde düzenlenip bazı koşulların iyileştirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu koşullar genel olarak; Muhasebe eğitimcileri ve uygulamacılar arasında sürekli bir işbirliği ve yardımlaşmanın olması, iyi eğitilmiş ve kendisini sürekli olarak yenileyip geliştiren bir eğitim kadrosunun yetişmiş olması ve yetiştirilmesi, ilgili öğrencilerin muhasebe disiplinine yönelmelerinin sağlanması, iyi bir ders programının hazırlanarak uygulanması ve günün değişen koşullarına uyacak biçimde esnek olması gerekir (Aydın, 2007: 48).

Muhasebe eğitiminin kalitesinin ve etkinliğinin artırılmasında aşağıdaki konuların göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır. Bu konular şunlardır; Muhasebe eğitimi teorik olarak verildikten sonra öğrencilere uygulama yapmak olanağı sağlanmalıdır. Yüksek öğretimde muhasebe uygulamalarına fazla ağırlık verilmesinin, üniversitenin bilimsel yapısına ve kişiliğine hiçbir olumsuz etkisi olmayacaktır. Aksine, teori ile uygulama arasında bir köprü oluşacak, köprü üzerindeki karşılıklı bilgi trafiği, muhasebe biliminin ve uygulamalarının gelişmesine imkân sağlayacaktır (Aydın, 2007: 48). Öğrenmeye elverişli ortam, öğrenmeyi sağlamada en önemli etkidir. Eğitim sürecinin istenilen nitelikte gerçekleştirilebilmesi, büyük ölçüde eğitimin yapıldığı yere bağlıdır. Bu bakımdan eğitimin görevi; bireyin gelişmesinin her aşamasında beklenen tepkileri ve umulan değişimleri en iyi biçimde oluşturabilecek bir çevre düzenlemesi yapmaktır (Süer, 2007: 57).

Eğitim kurumları, mezun olacak öğrenciye işletmecilik hayatına ait her türlü temel kavram ve bilgileri vermesine rağmen, öğrencinin bağımsız alıştırma ve uygulama yapabilme olanağını tam olarak sağlayamamaktadır. Eğitim programlarında, öğrencilerin ülkemiz muhasebe uygulamalarının özellikleri konusunda bilgilendirilmeleri ve kendisine aktarılan teorik bilginin uygulama içerisinde nasıl kullanılabilereği konusunda yeteneklerinin geliştirilmesi gerekir. Eğitim programında, muhasebe ve mali müşavirlik konusunda iyi bilgilendirilmiş ve bu bilgileri uygulamaya aktarma yeteneği geliştirilmiş kişilerin muhasebe mesleğine katkısı da aynı oranda olacaktır (Aydın, 2007: 48).

Sınıfların kalabalık olması muhasebe eğitimi yanında tüm eğitim kurumlarında karşılaşılan en büyük sorunlardan bir tanesidir. Bireysel olarak öğrencilerle ilgilenme imkanı kalabalık sınıflarda ortadan kalkmaktadır (Süer, 2007:56). Muhasebe eğitiminin kalabalık sınıflarda yapılması etkin bir eğitimi engellemekte, eğitimin kalitesini düşürmektedir. Öğrenci sınıflarının 30-40 ğrenci arasında olması, muhasebe eğitimini kolaylaştıracak, eğitimin kalitesini artıracaktır. Eğitim programlarında aktif ğretim yöntemlerinden çok düşük oranlarda yararlanılmaktadır. Uygulama araştırmaları, örnek olay çalışmaları, dev ve raporlar hazırlanması öğrencinin bilgi ve yeteneklerini geliştirecektir. Teorik bilgiler ile uygulama sonuçlarını birleştirecek, yorumlayabilecek, öneriler sunabilecektir (Aydın, 2007:48).

Eğitim-ğretim kurumlarında, ders araç ve gereçleri yetersizdir. Çoğu niversitemizde, muhasebe işlemleri kara tahta üzerinde işlenmektedir. Kara tahta üzerinde işlem yapmak hem yorucu hem de zaman alıcıdır. Ders sresinin verimli kullanılması ve bir derste değişik örneklerin yapılması zordur. Oysa ders anlatmada kullanılan modern araç-gereçlerle ğretim, öğrencilere çok daha değişik ve fazla örnekler zerek dersin anlaşılabilirliğini kolaylaştıracak ve öğretimin kalitesi artırılabilir. Günümüzde muhasebe çalışmaları bilgisayarın en yoğun kullanıldığı alanlardır. Bilgisayarın hemen hemen her alanda kullanılması, özellikle muhasebeci yetiştiren ğretim kurumlarımızın eğitim programlarını, bu alanda ilgili eleman yetiştirmeyi mümkün kılacak şekilde değiştirmeye yönetilmelidir. Eğitim programlarına bilgisayarlı eğitim sisteminin yerleştirilmesi, mezun olacak öğrencilerin mesleki kalitelerini arttıracaktır (Aydın, 2007:48). Okullarda bulunan bilgisayar laboratuvarları da yetersizdir. Sınıf mevcutları kalabalık olduğundan bir bilgisayara birkaç ğrenci düşmekte ve istenilen verim alınamamaktadır. (Süer, 2007:58).

4.2. Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler

Üniversitelerin günlük olarak yerine getirmeleri gereken faaliyetler bütünü olan eğitim ve öğretim, ülkenin ekonomik gücüne katkıda bulunacak elemanların çağın koşullarına uygun şekilde yetişmeleri ile gerçekleştirmelidir. Lisans seviyesindeki muhasebe eğitimi de, çağdaş muhasebe uzmanlık bilgisinin kazandırılması açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ancak mevcut durumuyla günümüz muhasebe eğitimi, uzmanlık bilgisini sağlamaktan oldukça uzaktır. Bunun temel nedeni, muhasebe eğitiminin temel etkenleri olan verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanları ve verilen bilgilerin uygulanmasının, günümüzde ortaya çıkan bilgi gereksinimlerinden uzak olmasıdır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 5).

4.2.1. Muhasebe Eğitiminin Kapsamı ve Türkiye'deki Mevcut Durumu

Türkiye'de lisans seviyesindeki muhasebe eğitimi, üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri, İşletme Fakülteleri, İktisat Fakültelerinin ilgili bölümlerinde yapılmaktadır. Muhasebe eğitimi ile ilgili verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanları ve verilen bilgilerin uygulanması açısından inceleme yapılmış ve sonuçları değerlendirilmiştir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 6).

4.2.1.1. Verilen Dersler ve Ders İçerikleri

Uluslararası Muhasebeciler Fedarasyonu (IFAC), profesyonel muhasebecilerin uluslararası eğitim standartları kapsamında, profesyonel muhasebe eğitiminin içeriğini, muhasebe, finans ve bunlara ilişkin bilgiler, örgütsel ve işletme bilgisi, bilgi teknolojisi bilgisi ve yeteneklere ilişkin bilgi olarak belirlemiştir. Muhasebe, finans ve bunlara ilişkin konularda verilen eğitim, öğrencilere zorunlu teorik ve teknik muhasebe bilgisi, entelektüel beceriler ve mesleki değer ve etik konularına ilişkin bilgi kazandırır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 7):

TABLO 6: Türkiye’de Lisans Seviyesinde Muhasebe ve Finans Eğitiminin Durumu

Konu veya Dersin Adı	Eğitimi Veren Üniversite Sayısı ve Şekli		Dersin Verilme Şekli ve Yüzdesi	
	Zorunlu	Seçmeli	Zorunlu	Seçmeli
Genel Muhasebe	30	-	%100	-
Envanter ve Bilanço	18	-	% 60	-
Finansal Tablolar Analizi	19	5	% 63	% 17
Maliyet Muhasebesi	27	1	% 90	% 3
Şirketler Muhasebesi	18	2	% 60	% 6
Yönetim Muhasebesi	19	7	% 63	% 23
Finansman	20	-	% 67	-
Finansal Yönetim	18	1	% 60	% 3
Muhasebe Denetimi	15	11	% 50	% 37
Finansal Pazarlar (farklı Adlarla)	11	9	% 37	% 30
Vergi (farklı adlarla)	12	3	% 40	% 10
Ticaret Hukuku (işletme ve ticaret)	27	-	% 90	-
Yatırım ve Proje Değerlemesi	12	3	% 40	% 10

KAYNAKÇA: (Kalmış ve Yılmaz 2004: 8).

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü gibi ilgili fakültelerin işletme bölümlerinde, lisans seviyesindeki muhasebe ve finans eğitimi, temel düzeyde olmak üzere verilmeye çalışıldığı söylenebilir. Ancak muhasebe uzmanlık bilgisini kazandıracak yeterlilikte verilmemektedir. Ulusal ve uluslararası muhasebe standartları, enflasyon muhasebesi, bilgisayarlı muhasebe, maliyet analizleri, finansman teknikleri, muhasebe bilgi sistemleri, muhasebe teorisi, muhasebe paket programları, kalite maliyetleri, dış ticaret işlemleri ve muhasebesi gibi önemli konularda eğitim verilmemekte veya yok denecek kadar verilmektedir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 8).

Ders içeriklerine bakıldığında, muhasebe ve finans konularında, tek düzen muhasebe sistemi hariç, büyük ölçüde teori içerikli, geleneksel bir yaklaşımla oluşturulmaktadır. Örneğin bir ders kitabının on yıl önceki baskısı ile son baskısı arasında örnekler dahil fark yok veya çok az fark vardır. Diğer konular da, ders içerikleri büyük çoğunlukla güncel olmayan, daha çok teorik temelde oluşturulmaktadır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 9).

4.2.1.2. Ders Verme Şekli

Dersler, yapıla geldiği biçimiyle ve çoğunlukla sınıf ortamında, öğretim elemanı odaklı ve ezbere dayalı olarak verilmektedir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 10).

4.2.1.3. Ders Verme Ortamı ve Araçları

Türkiye'deki muhasebe eğitiminin yapıldığı üniversitelerin ilgili fakültelerinde, dersler büyük çoğunlukla sınıf ortamında verilmektedir. Derslerde kullanılan araçlar, çoğunlukla kara tahta veya geleneksel diğer (tepegöz v.s.) araçlardır. Türkiye'de muhasebe eğitim kurumlarında verilen temel bilgi işlem dersleri, birkaç üniversite dışında, bir genel kültür dersi olmaktan ileri gidememektedir. Bu durum, üniversitelerin kaynak yetersizliği veya gerekli önemin verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Genelde kaynakları ve bütçesi kısıtlı olan üniversitelerin, bu eğitim sistemi ile eğitime devam edecekleri görülmektedir (Karakaya 1993: 378).

4.2.1.4. Öğretim Elemanları

İlgili fakültelerin işletme bölümlerinde ders veren öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun pratik deneyimleri yok veya yetersizdir. Bu da derslerin teorik bir yapıda ve gerçek iş dünyasından uzak bir biçimde gerçekleşmesine neden olmaktadır. Yapılan bir çalışmada, öğrencilerin yaklaşık %25'i, öğretim üyelerinin katı tutumu, bilgiyi aktarmama, aşırı not aldırma, kitabı satır satır okuma gibi davranışları nedeniyle dersleri sevmediklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, derslerin verildiği ortam ve araçlar da, derslerin etkili ve verimli verilmesini engellemektedir (Yılmaz, 1996: 12)

Derslerde verilen muhasebe bilgilerinin etkili, kalıcı ve yaratıcı olabilmesi için, bu bilgilerin uygulanabilirliğinin sağlanması gerekir. Ancak ilgili bölümlerin büyük çoğunluğunda öğretilen muhasebe bilgilerinin lisans eğitimi aşamasında uygulama ortamı bulunmamaktadır (Yılmaz, 1996: 12).

4.2.1.5. Kalite ve Muhasebe Eğitimi Kalitesi

Kalite fikri, basit olmaktan öte, sorunsal, çekişmeli ve çok boyutludur ve kurumsal, bölümsel ve bireysel düzeyde incelemeleri gerektirir. Kalite, ürün ve hizmet üretiminde müşterilerin beklentilerini yanıtlama ve onların ürün ve hizmetle ilgili duyduğu doyum, memnuniyet düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle, Kalite, müşteriye uygun ürün ve hizmet üretmektir (Akal, 1995: 84).

4.2.1.6. Muhasebe Dersleri ve İçeriklerinin Kalitesi

Muhasebe dersleri, hedef öğrenci kitlesine göre belirlenmeli ve hedef öğrenci kitlesinin ihtiyaç duyacağı muhasebe bilgisini kazandıracak ölçüde olmalıdır. Örneğin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin farklı bölümlerindeki öğrencilere aynı muhasebe bilgisi verilmemelidir. Bununla birlikte, hedef öğrenci kitlesi dikkate alınmak koşuluyla, muhasebe dersleri işletmelerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak çeşitlilikte ve içerikte olmalıdır. Çeşitlilik derslerin sayısı, içerik ise derslerin yoğunluğu ile ilgilidir. Türkiye'deki Üniversitelerin ilgili fakültelerin işletme bölümlerinde lisans düzeyinde verilen muhasebe dersleri, çoğunlukla hem çeşitlilik hem de yoğunluk açısından yetersizdir. Örneğin birçok üniversitede Genel Muhasebe dersi haftada iki saat olarak verilmektedir. Bu da yoğunluk olarak yetersizliği göstermektedir. Türkiye faaliyet gösteren ilk 500 şirketin yöneticileri arasında, alınması gereken muhasebe dersleri ve düzeylerine ilişkin bir çalışmada yoğun olarak alınması gereken muhasebe derslerinin (Çürük ve Doğan,2002: 115), Genel Muhasebe, Envanter ve Bilanço, Finansal Tablolar Analizi, Maliyet Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, Enflasyon Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi, Muhasebe Denetimi, Vergi Hukuku ve Muhasebesi, Bilgisayarlı Muhasebe olması gerektiği önerilmiştir (Korukçuoğlu, 1998:22)

Ders programları, işletmelerin ve piyasadaki gelişmelerin gerektirdiği bilgi ihtiyaçları ve hedef öğrenci kitlesi dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Ancak üniversiteler, piyasadaki gelişmelerden çok kopuk, içe kapanık ve teoride kalmaktadırlar veya gelişmeleri izlemede gecikebilmektedirler. Bu nedenle işletme ihtiyaçlarına uygun ve uygulamaya yönelik bilgileri sunamamaktadırlar (Korukçuoğlu, 1998: 23). Buna bağlı olarak da, ders programları da uygulamadan ve piyasa gelişmelerinin ihtiyaçlarından uzak kalabilmektedir. Bununla birlikte, hedef öğrenci kitlesi belirlenmediği için, amaca yönelik bir muhasebe eğitimi de verilmemektedir. Örneğin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin işletme bölümü ile iktisat bölümüne aynı içerikte ve çeşitlilikte muhasebe bilgisi verilmemelidir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 10).

Muhasebe eğitiminin kalitesi ile ilgili diğer bir konu da, iş yaşamında meydana gelen değişimin izlenmesi ve öğrencilere kazandırılmasıdır. Bu nedenle, ders programları gelişmelere ayak uyduracak şekilde güncelleştirilmelidir. Bu nedenle üniversiteler, piyasadaki gelişmelerin ortaya çıkardığı bilgi ihtiyaçlarını karşılamayı esas alan bir ders programı oluşturma stratejisi benimsemelidir.

Muhasebe uzmanlık bilgisinin sağlanması için, muhasebe eğitimine ilişkin dersler gerekli çeşitlilikte ve yoğunlukta olmalı, diğer alanlarla ilgili temel bilgileri içine alacak ölçüde bir ders programı oluşturulmalıdır. Bu çerçevede, muhasebe eğitimine ilişkin ders programı ve derslerin içerikleri şu ilkeler temelinde oluşturulmalıdır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 11):

- Muhasebe dersleri, işletme ve meslek otoritelerinin görüşleri esas alınarak belirlenmeli ve içerikleri oluşturulmalıdır.
- Muhasebe eğitiminin hedef öğrenci kitlesine uygun esnek bir ders programı oluşturulmalıdır. Bu amaçla, her bölüm için ayrı muhasebe dersleri belirlenmeli ve içerikleri oluşturulmalıdır. Muhasebe eğitiminin önem arz ettiği işletme bölümlerinin üçüncü ve dördüncü sınıflarındaki dersler, alan temelinde seçmeli ve zorunlu olarak belirlenmeli ve muhasebe alanında yoğunlaşmak isteyen ve istemeyen işletme bölümü öğrencilerine farklı içerik ve yoğunlukta muhasebe bilgisi kazandırılmalıdır.
- Muhasebe dersleri, işletmelerin sorunlarını çözmeye yönelik yaklaşım ve becerileri geliştirme temelinde oluşturulmalıdır.
- Muhasebe eğitiminin hedef öğrenci kitlesine uygun verilecek muhasebe dersleri ve içerikleri için standartlar oluşturulmalıdır. Bu standartlar, ilgili alandaki öğretim elemanları, meslek ve işletme otoritelerinin katılımından oluşan bir komisyon tarafından oluşturulmalıdır.
- Yönetimsel sorunlar ve krizleri çözmeye, müzakere yapma becerisi kazandırmaya yönelik dersler, programa konulmalıdır.
- Teknoloji kullanımını sağlama ve teknoloji kullanarak muhasebe bilgilerini üretme temelinde dersler oluşturulmalıdır.

4.2.1.7. Dersleri İşleme Kalitesi

Ders işlemenin kalitesi, dersin verilme biçimine, dersin verildiği ortam ve kullanılan araçların ve öğretim elemanın kalitesine bağlıdır. Başka bir ifade ile ders vermenin kalitesi bu unsurların bir bileşkesidir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 12).

4.2.1.8. Ders İşleme Biçiminin Kalitesi

Lisans eğitiminde, öğretim biçimi karşılıklı etkileşim açısından çok önemlidir. Dersler, demokratik katılım, aktarıcı ve birlikte çalışma ve farklılığı teşvik eden ve önem veren eleştirel öğrenme temelinde işlenmelidir. Dersler, ezberciliğe ve yoğun

kitap kullanımına dayanmayan yaratıcı bir öğrenme sürecine adapte olacak şekilde işlenmelidir. Dersler, hem öğrenme ve hem de öğretme temelinde işlenmelidir. Öğretme, öğrencinin bir problemi nasıl çözeceğinin gösterilmesidir. Öğrenme ise, öğrencinin kendi başına bir problemin nasıl çözüleceğini düşünerek bir sonuca varmasıdır. Bu nedenle, öğretme öğrenmenin kontrolüdür. Ancak etkin ve kaliteli bir muhasebe eğitiminden söz edebilmek için öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde, muhasebe bilgisinin kazandırıldığına bir göstergesi olan mali bilgileri kullanabilme yetenek ve becerilerin de geliştirilmesi sağlanmalıdır (Zaif ve Karapınar 2002:1).

Öğrenme, gerçek örnek olaylar, sözlü sunumlar, takım eğitimi, profesyonel yöneticilerin derse katılımı, teknoloji kullanımı, muhasebe paket programlarının kullanımı ve birlikte çalışmaya dayanmaktadır. Ders işleme biçiminin kalitesi, öğrencinin ders konusuyla ilgili konularda gerekli bilgiye sahip olma ve bu konudaki sorunları çözebilme düzeyine bağlı olacaktır. Muhasebe eğitimine yönelik çalışmalar da, öğrencinin öğrenme sürecine daha fazla katılımını dile getirmektedirler. Bu kapsamda, ders işleme şu temellerde olmalıdır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 12):

- Öğrenci, derse aktif olarak katılmalıdır.
- Öğrenciye, birçok bilgi alanını gerektiren yapılandırılmamış problemleri tanımlama ve onları çözme öğretilmelidir.
- Yaparak öğrenme önemsenmelidir.
- Gruplar halinde çalışma teşvik edilmelidir.
- Teknolojinin yaratıcı kullanımı zorunlu tutulmalıdır.

4.2.1.9. Öğretim Elemanlarının Kalitesi

Öğretim elemanı, dersin verilmesinde, öğrenmenin sağlanması açısından öğrencileri destekleyici, onların düşünmeye ve tartışmaya katılmalarına olanak sağlamalıdır. Bununla birlikte öğretim elemanı dersi şevk ve heyecanla anlatabilmelidir. Bu heyecan ve şevk, dersin öğrencilerde merak ve akademik gelişmeleri açısından ilgi uyandırmasına neden olacaktır. Yapılan bir çalışma sonucuna göre, öğrencilerin büyük çoğunluğu, teşvik edici, yapıcı, olumlu ve konuları heyecanla aktarabilen öğretim elemanlarını çok olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Bununla birlikte, öğretim elemanları dersleri, iş dünyasının muhasebe bilgi gereksinimleri temelinde ve iş dünyasından alınmış ve onların sorunlarını yansıtan gerçek örnek olaylar kullanılarak vermelidir. Ancak

üniversitedeki öğretim elemanlarının uygulama deneyimleri olmadığından veya eksik olduğundan dolayı iş dünyasının bilgi ihtiyaçlarına cevap veremediklerine yönelik eleştiriler bulunmaktadır. Bu eleştirilerin odağı, öğretim elemanlarının dersleri daha çok teorik, iş dünyasının sorunlarından ve bilgi ihtiyaçlarından uzak bir temelde verdikleridir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 13).

Bu eleştirilerin önüne geçmek ve iş dünyasının bilgi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, muhasebe öğretim elemanlarının uygulama deneyimlerinin artırılmasına yönelik ortam ve imkânlar yaratılmalıdır. Amerika'da yapılan bir çalışmada, öğrenciler, konularına hakim, iyi organize olmuş ve dinlenmesi ilginç bulunan, öğrenciyi anlayan ve değer veren öğretim elemanlarını beğendiklerini dile getirmiştir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 13).

4.2.1.10. Ders Verme Ortamı Ve Araçlarının Kalitesi

Derslerin verilme ortamı ve kullanılan araçlar, dersin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Ders ortamı ve kullanılan araçlar, öğretim elemanının verimliliğini de etkilemektedir. Dersler, temelde teknolojik imkânlar kullanılarak yapılmalıdır. Bununla birlikte, öğrencilere görerek, yaparak muhasebe bilgisinin kazandırılması esas alınmalıdır. Üniversitelerin teknolojik gelişmeleri veya yasal düzenlemelerdeki değişiklikleri geç takip ettiklerine yönelik eleştiriler yapılmaktadır. Bu doğrultuda, iş dünyasıyla işbirliğinin geliştirilerek ve üniversitelerin kaynaklarının arttırılarak, üniversitelerin teknolojik gelişmeleri ve iş dünyasındaki değişimleri zamanında izlemeleri sağlanmalıdır. Dolayısıyla derslerin uygun ortamlarda ve uygun araçlarla verilmesi sağlanmış olacaktır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 14).

4.3. Muhasebe eğitiminde kullanılacak öğretim yöntemleri

Muhasebe mesleğinin ülkemizde 1989 yılından sonra 3568 sayılı yasa ile disiplin altına alınmış olması hiç şüphe yok ki çeyrek yüzyıla yakın bir süredir yapılmakta olan muhasebe eğitimi ile ilgili sempozyumların bir sonucu ve tamamlayıcılarından birisi olarak karşımıza çıkmış ve muhasebe eğitimini, meslek elemanları ve akademisyenler tarafından aşırı önemsenir bir unsur haline getirmiştir. Yüksek öğretim kurumlarında muhasebe derslerinde; tartışma yolu ile öğretim, anlatım yolu ile öğretim, soru-yanıt yöntemi ile öğretim, işbirlikli öğrenme yolu ile öğretim, araştırma yolu ile öğretim ve örnek olay inceleme yolu ile öğretim yöntemleri kullanılmaktadır (Elagöz ve Çukacı 2006:164). Muhasebe eğitiminde

kullanılabilecek başlıca öğretim yöntemleri kısaca aşağıdaki gibi açıklanabilir (Elagöz ve Çukacı 2006: 147).

4.3.1. Tartışma Yolu İle Öğretim

Tartışma; üyelerin yüz yüze bulunduğu bir grupta, bir liderin yönlendiriciliğinde, ortak ilgi duyulan bir konuda belli bir amaç doğrultusunda yapılan planlı ve sistemli bir etkileşim sürecidir. Fikir yürütülerek ve tartışılarak kazanılan bilgiler bellekte yerleşir (Ün, Açıkgöz, 1998: 289). Konumuz muhasebe eğitimi olduğu için burada ortak ilgi duyulan konu doğal olarak ilgili muhasebe dersinin konusu olacaktır. Muhasebe ile ilgili bir çok sınırın yasalarla çizilmesine rağmen, yoruma dayalı konularda bu yöntemin kullanılması; öğrencilerin de derse katılımı ve öğrenmenin etkililiği bakımından yararlı olabilir. Muhasebe temel bilgilerinin kazanılmasında ve uygulama faaliyetlerinde, doğruyu tartışarak bulma yöntemi, amaçlanan eğitime ulaşılmasında en etkili öğretim yöntemlerinden birisidir(Elagöz ve Çukacı 2006: 148).

4.3.2. Anlatım Yolu İle Öğretim

Bu yöntemde sunum kalitesi çok önemlidir. Öğretim elemanının dikkatleri canlı tutarak, anlatılan ve açıklanan konularla gerçek yaşamdaki uygulamalar arasında ilişkiler kurması, anlaşılmayan noktaları değişik biçimlerde örneklerle açıklaması yöntemin etkinliğini arttıran unsurlardır. Muhasebe öğretiminde anlatım yöntemi (Ün, Açıkgöz, 1998: 292);

- Öğrencilerin güdülenmesinde,
- Etkinliklerin sunulmasında,
- Konuların özetlenmesinde,
- Anlaşılması zor ve önemli noktaların anlaşılır duruma getirilmesinde,
- Derinlemesine çalışılan konular arasındaki boşlukların doldurulmasında,
- Öğrencilere bulamayacağı bilgilerin verilmesinde, başarıyla kullanılan bir yöntemdir.

Muhasebe derslerinin teknik bir özellik taşıması nedeniyle öğrencilerin kendi başlarına muhasebe mantığını oluşturmalarının zorluğu, muhasebenin karmaşık sayılabilecek bir yapıya ve içeriğe sahip olmasından dolayı, özellikle muhasebeye ilişkin temel konuların aktarılmasında bu yöntem etkili olmaktadır. Dolayısıyla muhasebe derslerinde anlatım yöntemiyle bilgi aktarımının etkin biçimde

yapılabilmesi ve öğrencilerin anlama düzeylerinin yükseltilebilmesi için dersin ilginç ve renkli hale getirilerek sunulması son derece önemlidir. En eski öğretim yöntemlerinden birisi olan anlatım yöntemini, günümüzde teknolojinin sağladığı araçların (data-show, tepegöz, slayt, vb.) kullanılması ile daha çağdaş ve yararlı hale getirmek olanaklıdır (Demirkan, 2001: 58).

Bir konunun açıklanmasında ne kadar çok anlatım türünden yararlanılır ve algılama kanalları (bilgi girişi) kullanılırsa, bilginin kavranması ve beyinde saklanması o ölçüde kolaylaşmaktadır (Özbirecikli, 2000: 77).

4.3.3. Soru-Yanıt Yöntemi İle Öğretim

Öğretim elemanı, aktif eğitim sistemini uygulamak ve öğrencinin öğrenme sürecini kontrol edebilmek için soru sormak ve soru sorulmasına izin vermek zorundadır. Bu yöntemin sıkça kullanılmasının muhasebe eğitimine katkısı şu şekilde sıralanabilir (Ün, Açıkgöz, 1998: 294);

- Öğrenci katılımını artırma,
- Önceki öğrenmeleri gözden geçirme,
- Bir konuda tartışma başlatma,
- Öğrencilere yaratıcı düşünmeyi öğretme,
- Öğrenci yeteneklerini tanıma,
- Öğrencinin öğrenmeye hazır olup olmadığını değerlendirme,
- Hedeflere ulaşma derecesini sağlama,
- İlgi çekme,
- Öğrencilerin katkısını artırma.

4.3.4. Örnek Olay İnceleme Yolu İle Öğretim

Bu yöntemde, konu ile ilgili alandan gerçek olaylar seçilir. Seçilen olaylar, anlaşılır bir biçimde örnekleri ile ortaya konulur. Örnek olay inceleme süreci genellikle önerilerin tartışılması ve değerlendirilmesi ile sona erer. Muhasebe eğitiminde öğretim yöntemlerinin isabetli seçimi ve etkili öğrenme ve öğretme yöntemlerinin başarıyla kullanılması dinamik ders ortamı oluşturarak eğitimin başarısını büyük ölçüde arttıracaktır. Başarıya ulaşmak için iletişim ve bilgi

teknolojilerindeki değişim ve yeniliklere de öğretim yöntemlerinde yer verilmeli ve birbiri ile bütünleşmeleri sağlanmalıdır (Demirkan, 2001: 61-62).

4.3.5. İşbirlikli Öğrenme Yolu İle Öğretim

İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirme süreci olarak tanımlanabilir. Her grup çalışmasının işbirlikli öğrenme sayılmadığı bu yöntemde öğrenciler, küçük gruplar halinde toplanarak etkileşimde bulunurlar. Öğretim elemanı sadece yardımcı ve yol göstericidir. Grup çalışması öğrencilerin birbirlerine yardım edecekleri şekilde yapılandırılmalıdır (Demirkan, 1998: 59).

Cottel ve Millis, öğrencileri aktif hale getirmek ve düşünce becerilerini geliştirmek üzere öğrenme grupları oluşturulmasını önermektedir. Bu gruplarda her bir öğrenci, görevin başarıyla tamamlanması için diğer bir öğrencinin bilgisine ihtiyaç duyabilir. Ancak gruptaki her bir öğrenci diğerinin başarısından sorumlu değildir (Özbirecikli, 2000: 80).

Grup çalışması ile sıcak bir atmosferde; anlatırken öğrenme, dinlerken öğrenme, tartışırken öğrenme, soru-cevap tarzında öğrenme, gibi çok geniş imkânlar ortaya çıkmaktadır. Böylece öğrenciye; birlikte mücadele etme, birlikte başarma, birlikte sevinme, kısacası 'Biz' olma duygusunu kazandırma fırsatı verir (Aydın, 1993:71).

4.3.6. Araştırma Yolu İle Öğretim

Araştırma yoluyla öğretmenin başlıca amacı bağımsız düşünmeyi teşvik etmektir. Öğretim elemanı, öğrencilerin ilgisini çekecek problemler bularak öğrencilerin bu problemleri incelemesini ister. Bu yöntemde dikkat edilecek en önemli noktalardan biri problemin veya konunun seçimidir. Problem çözmenin öğretim tekniği olarak kullanılması, öğrencileri araştırma yapmaya, kaynakları taramaya, öğrendiklerini birbirleri ile paylaşmaya yönlendirecektir. Her şeyden önemlisi öğrenciye, kendi öğrenmesinin sorumluluğunu taşıma ve sonunda problemi çözerek bir şey elde etme fırsatı verilmiş olacaktır (Ün, Açıkgöz, 1998: 316-317).

Bu yöntem muhasebe eğitiminde sık kullanılan yararlı bir yöntemdir. Öğrencilere verilen monografiler, öğrencilerin araştırarak öğrenmesini, öğrendiklerini pekiştirmesini sağlayarak olumlu katkılar sağlamaktadır (Elagöz ve Çukacı 2006: 149).

4.4. Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları

Eğitim komitesi, uygulamacılar ile muhasebe eğitimcileri arasında süregelen ayak uyduramama çatışmasından hareketle, eksikliği gidermek ve kaliteyi arttırabilmek için muhasebe eğitiminden beklenenler doğrultusunda çalışmalar yapmıştır. IFAC'ın getirdiği düzenlemelerde kastedilen muhasebe eğitimi, bireyin meslek mensubu olabilmesi ve IFAC'a üye meslek kuruluşuna kabul edilmesi için oluşturulan eğitim programlarıdır. Bu programlar üniversitelerde verilen muhasebe eğitimi değil, orta öğretim veya lisans düzeyinden mezun meslek mensuplarının mesleki yeterliliğinin sağlanması için verilecek eğitimlerdir. Bu da ilgili düzenlemelerde profesyonel mesleki eğitim olarak tanımlanmıştır (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 115-136).

IFAC öngördüğü muhasebe eğitimi ilkelerini standartlara dönüştürürken, yapılan düzenleme ile oluşturulan içerikler ve süreçlerin uluslararası ortamda tanınmasını, kabul edilmesini ve uygulanmasını hedeflemiştir. Bu standartlarla, yerel yetkilerin aşılmasından çok yerel uygulamalarda Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarının referans değerini kazanması öngörülmüştür. Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına (IES – International Education Standards for Professional Accountants) standartları destekleyecek bir iletişim seti ile etkinlik kazandırılmaya çalışılmıştır (Öncü ve Aktaş, 2004:5).

IFAC tarafından düzenlenen Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları altı düzenlemeyi Muhasebe Mesleği Eğitime Giriş Gereklere Standardı (IES 1: Entry Requirements to a Program of Professional Accounting Education), Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği (IES 2: Content of Professional Accounting Education Programs), Mesleki Beceriler Standardı (IES 3: Professional Skills), Mesleki Değerler, Etik ve Tutum Standardı (IES 4: Professional Values Ethics and Attitudes), Uygulama Deneyimi Gereklere Standardı (IES 5: Practical Experience Requirements) ve Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardı (IES 6: Assessment of Professional Capabilities and Competence) başlıklarıyla sunmaktadır (Öncü ve Aktaş, 2004:5).

Komite muhasebe eğitimine yönelik altı standart (International Education Standards (IES) getirmiştir. Yedinci Standart ise taslak halindedir. Bunlar aşağıda sıralanmıştır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 115-136).

4.4.1. IES 1: Muhasebe Mesleği Eğitime Giriş Gerekleri Standardı

IES 1'in amacı; IFAC üyelerinin mesleki muhasebe eğitimi ve mesleki tecrübesi programlarına giriş için gerekli şartları, meslek mensubunun eğitim ve mesleki yeterlilik düzeylerini belirlemektedir (IES1,md.1) (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:124). Muhasebe meslek adayları, muhasebe meslek eğitimine farklı taban düzeylerden başlayabilmektedirler. Orta öğretimi bitirerek, üniversite lisans düzeyi altında bir yüksek okuldan mezun olmak, üniversite lisans diploması düzeyinde ya da lisans sonrası derece ile muhasebe meslek eğitimine katılma istekleri olabilir (Öncü ve Aktaş, 2004:6).

4.4.2. IES 2: Muhasebe Meslek Eğitimi Programlarının İçeriği

IES 2 ise, programlara katılma yeterliliğine sahip meslek mensubu adaylarının göreceklere eğitimin içeriği düzenlenmiştir. Amaç muhasebe eğitim programlarıyla meslek mensuplarına ileri muhasebe bilgi ve becerisinin kazandırılmasıdır (IES 2, md.2). Profesyonel muhasebe programı, ön yeterlilik programlarının bir parçası olmalıdır. Bu program, adayların mesleki bilimsel yeterliliğin tamamlanması için yeterince uzun ve yoğun olmalı ve bu programlar en az iki yıllık süreci kapsamalıdır (IES 2, md.1 1, 12) (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:124).

IFAC üyesi kuruluşa katılmaya aday olan bireylerin giderek karmaşıklaşan ve değişen bir çevrede, yetkin muhasebe meslek mensubu olarak fonksiyon göstermeleri için gerekli, ileri düzeyde muhasebe meslek bilgilerine sahip olmalarını sağlamak, standardın amacını oluşturmaktadır(Öncü ve Aktaş, 2004:6).

4.4.3. IES 3: Mesleki Beceriler Standardı

IES 3'ün amacı, adayların sahip olduğu becerileri, mesleki beceri olarak geliştirmek ve kazandırmaktır (IES 3, md.1). Muhasebe meslek mensuplarından beklenen yalnızca mesleğin gerektirdiği bilgi birikimine sahip olmak değil, aynı zamanda bu bilgileri kullanma, analiz etme, yorumlama, karar alma, rakamlar ve

olaylar arasında bağlantılar kurma gibi mesleki becerilere de sahip olması gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Standartta; karar alma ve sorun çözme becerisi entelektüel beceri, rakamlar ve olaylar arasında bağlantılar kurma becerisi teknik ve işlevsel beceriler, mesleki ahlak, kendini geliştirme ve yetiştirme gibi beceriler kişisel beceri, okuma, anlama ve kültür gibi konular iletişim becerisi, liderlik, yetki devri ve mesleki yargı gibi beceriler örgütsel beceri olarak ifade edilmektedir (IES 3, md.13) (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:124).

4.4.4. IES 4: Mesleki Değerler, Etik Ve Tutum Standardı

IES 4 ise, nitelikli meslek mensubu olabilme yolunda mesleğin gerektirdiği ahlaki kurallara ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Standardın amacı, mesleki değer, ahlak ve davranışın kazandırılmasıdır (IES 4, md.2). Aslında bu düzenleme muhasebe temel kavramlarından sosyal sorumluluk kavramının bir davranış biçimi olarak öğrenciye kazandırılmasıyla yerine getirilmiş olur. Sosyal sorumluluğa sahip bir muhasebeci, alacağı kararlarda, oluşturacağı bilgilerde belli kişi ya da kurumun çıkarını değil toplumun çıkarını gözetecektir. Mesleki ahlak, tutum ve davranışların kazandırılması için eğitim programları, ahlaki kuralların yapısı, ahlaki değer yaklaşımı, dürüstlük, tarafsızlık, sorumluluk ve güvenilirlik, profesyonel davranış, bağımsızlık, kamu beklentileri, sosyal sorumluluk, kamu beklentisi ile kanunlar arasındaki ilişkiyi içeren ahlaki kural ve yasaları içermelidir (IES 4, md. 16) (IES 3, md.13) (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:125).

4.4.5. IES 5: Uygulama Deneyimi Gereklileri Standardı

IES 5'in amacı; edinilen mesleki bilginin yanısıra uygulama tecrübesinin kazandırılmasıdır. Uygulama tecrübesi profesyonel muhasebe eğitiminin bir parçasıdır ve adaylar mesleki yeterlilik sınavı öncesinde belli bir süre staj yaparak bu tecrübeyi kazanırlar (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:125).

4.4.6. IES 6: Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardı

IES 6, hedef bilgi düzeyinin yanı sıra, çok kapsamlı bir beceriler düzeyini de ölçmeyi amaçlamaktadır. Buna göre adayların, bilgiye doğrudan ulaşmaları, bilginin farklı kaynaklardan elde edilmesi, veri setlerinden ilgili ve ilgili olmayan bilginin ayrıştırılması yollarıyla sorunları çözme yeteneğine ulaşılması, sınav işlemine en önemli bölümünü oluşturmaktadır (Öncü ve Aktaş, 2004:7).

4.4.7. IES 7: Yaşam Boyu Öğrenme ve Mesleki Yeterliliğin Sürekli Geliştirilmesi Standart Taslağı

Amacı, mesleki yeterlilik sınavı ile edinilen bilgilerin güncelliğini koruması ve yeterliliğin sürdürülmesini amaçlamaktadır (IES 7, md. 1). (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:125). Muhasebe Meslek Mensubu adaylarının Muhasebe Meslek Sınavını başarıp, Meslek Mensubu yetki ve temsil gücünü kazanmalarından sonra, mesleğe devam ettikleri süre - ki bunu bir ömür ile eşdeğer tutmak gerekir – ömür boyu eğitimle edindikleri kalite düzeyini korumaları, işlerini, bu dinamik mesleğin yaşayacağı değişim ve dönüşüme hem uyum sağlayarak, hem de katkıda bulunarak sürdürmeleri gerekmektedir (Öncü ve Aktaş, 2004:7).

4.5. Avrupa Birliği Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi

Üye ülkelerdeki muhasebe eğitimi iki açıdan ele alınabilir. Bunlardan birincisi, eğitim programlarının değerlendirilmesi, ikincisi de eğitim içeriklerinin değerlendirilmesidir. Üye ülkelerdeki eğitim programlarının gözden geçirilmesi, muhasebe eğitiminin işletme, muhasebe ve finans bölümlerinde verildiğini göstermektedir. Lisans düzeyindeki verilen muhasebe eğitimi, 3-4 yıl sürmekte olup, bu eğitim sürecinde 3 yıllık programlarda 100-120 kredi, 4 yıllık programlarda 120-150 kredi ders alınmaktadır (Karapınar, 2001: 211-231).

Avrupa Birliği ülkelerindeki muhasebe eğitimini gözden geçiren çalışmalar (Karapınar 2001: 211-231), işletme bölümlerindeki muhasebe eğitiminde finansal (genel) muhasebe, finansal analiz ve yönetim muhasebesi derslerinin zorunlu olduğunu belirtmektedir. Muhasebe ve finans bölümlerinde ise zorunlu olan derslerin sayısı ise işletme bölümlerine göre daha fazla olup, bu bölümlerde finansal (genel) muhasebe, finansal analiz, yönetim muhasebesi gibi derslerin yanında denetim ve muhasebe bilgi teknolojisi dersleri de öğrencilere zorunlu kılınmıştır. Üye ülkelerdeki muhasebe eğitimin içeriği incelendiğinde ise, son zamanlarda gerek okutulan konularda gerekse kullanılan yöntem ve araçlarda önemli değişikliklerin olduğu görülmektedir. Örneğin, muhasebe eğitimindeki temel amaç, öğrenmeyi öğretmek olarak algılanmaktadır (Karapınar, 2001: 211-231).

Muhasebe eğitiminde ise görsel materyale başvurulmakta ve öğrencilerin aktif bir şekilde derse katılmaları sağlanmaktadır. Bir anlamda, öğretim elemanın tahta karşısına geçerek ders anlatması ortadan kalkmıştır. Bununla birlikte

ekonomik, yasal ve teknolojik alanda meydana gelen gelişmeler muhasebe literatürüne yeni kavramların girmesine ve bu kavramların ders programlarında yer almasına neden olmuştur. Yönetim muhasebesi boyutunda incelenen bu kavramların tam zamanında üretim, hedef maliyetleme, entelektüel sermaye, toplam kalite yönetimi, transfer fiyatlaması, faaliyet tabanlı maliyetleme gibi kavramlar olduğu belirtilmektedir (Karapınar, 2001: 211-231).

4.6. Muhasebe Eğitiminin Kalitesinin Artırılması

Lisans seviyesindeki muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması için yapılması gereken geliştirmeler aşağıdaki başlıklar altında sıralanabilir (Kalmış ve Yılmaz 2004: 15):

- Lisans seviyesinde muhasebe eğitim ve öğretiminin yapıldığı kurumlarda, muhasebe eğitiminin hedef öğrenci kitlesi belirlenmelidir. İşletme ve meslek otoritelerinin görüşleri esas alınarak, belirlenen hedef öğrenci kitlesine uygun muhasebe dersleri belirlenmeli ve içerikleri oluşturulmalıdır. Dolayısıyla, her bölüm için farklı içerikte muhasebe dersleri verilmiş olacaktır.
- Muhasebe eğitiminin önem arz ettiği bölümler için esnek bir ders programı oluşturulmalıdır. Bu amaçla, üçüncü ve dördüncü sınıflardaki dersler alan temelinde seçmeli ve zorunlu olarak belirlenmelidir. Bunun sonucunda, muhasebe alanında yoğunlaşmak isteyen ve istemeyen bölümü öğrencilerine farklı içerik ve yoğunlukta muhasebe bilgisi kazandırılmış olacaktır.
- Muhasebe eğitiminin hedef öğrenci kitlesine uygun verilecek muhasebe dersleri, içerikleri ve verilme şekilleri için standartlar oluşturulmalıdır. Bu standartlar, ilgili alandaki öğretim elemanları, meslek ve işletme otoritelerinin katılımından oluşan bir komisyon tarafından oluşturulmalıdır.
- Muhasebe dersleri, işletmelerin sorunlarını çözmeye yönelik yaklaşım ve becerileri geliştirme temelinde oluşturulmalıdır. Bununla birlikte, yönetsel sorunlar ve krizleri çözüme, müzakere yapma becerisi kazandırmaya yönelik dersler de, programa konulmalıdır.
- Teknoloji kullanımını sağlama ve teknoloji kullanarak muhasebe bilgilerini üretme temelinde dersler oluşturulmalıdır.

Derslerin verilme şekli, öğretim elemanlarının nitelikleri ve dersin verilme ortamına ilişkin öneriler de şunlardır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 16):

- Öğrenci, derse aktif olarak katılmalıdır.
- Öğrenciye, birçok bilgi alanını gerektiren yapılandırılmamış problemleri tanımlama ve onları çözme öğretilmelidir.
- Yapararak öğrenme önemslenmelidir.
- Gruplar halinde çalışma teşvik edilmelidir.
- Teknolojinin yaratıcı kullanımı zorunlu tutulmalıdır.
- Öğretim elemanlarının uygulama deneyimlerinin artırılması için uygun ortam ve imkânlar yaratılmalıdır.
- Öğretim elemanlarının iş dünyasındaki değişimi izleme ve ortaya çıkan sorunlara odaklanarak çözüm bulma zorunluluğu getirilmeli ve bunun için fırsatlar yaratılmalıdır.
- İş ve mesleki çevrelerle ilişkilerin geliştirilmesi ve uygulamacı rehberliğinde öğrencilere uygulama deneyimi kazandırılmalı ve meslek tanıtılmalıdır.
- Muhasebe dersleri, mümkün olduğu kadar bilgisayar ortamında verilmelidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TÜRKİYE'DE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

5.1. Türkiye'de Verilen Muhasebe Eğitiminin Gelişimi

Muhasebe eğitimi programlanırken, kuramsal alt yapının oluşturulmasıyla birlikte olayları tanıma ve bunları yorumlama yeteneklerinin geliştirilmesi için, anlatım, sunuş ve örnek olaylar üzerinde problem çözme tekniklerinin yanı sıra öğrencilerin gözlem yaparak gerçek işletmeler üzerinde araştırma yapmaları ve dinamik bir sınıf ortamı sağlanmalıdır. Tabii ki, şunu da kabul etmek gerekir ki, öğrenci sayısının fazla olması ve yetersiz derslikler dinamik sınıf ortamının sağlanmasını engellemektedir. Nitekim araştırma sonuçları da bu görüşümüzü desteklemektedir. Öğretim elemanının kullandığı teknik ve bilgi düzeyi, öğrencilerin gerçekten öğrendiklerini hissetmeleri, onların meslek yaşamını da etkileyecektir (Zaif ve Karapınar, 2002: 134).

- Dünyadaki iktisadi ve teknolojik gelişmelere paralel olarak muhasebe eğitiminde kullanılan materyal ile ders sunum, kapsam ve içeriği gibi hususların sürekli güncellenmesi,
- Aynı şekilde meslek sınavlarında da sözkonusu güncellemelerle paralellik sağlanması,
- Teori - pratik uyumsuzluğunun giderilmesi,
- Öğretici-öğrenci-uygulayıcı arasındaki koordinasyon eksikliğinin giderilmesi,
- Öğrenci-öğretici iletişiminin daha iyi bir seviyeye çıkarılması ve ilişkilerde ders dışı farklı ortamların yaratılması,
- Modern eğitim anlayışındaki öğretici profili, geleneksel bilgilerin yanında, eğitim psikolojisini de iyi bilmeyi gerektirdiğinden, öğretmenlerin hizmet içi eğitim yoluyla veya başka yöntemlerle pedagojik formasyon almalarının sağlanması,
- Muhasebe mesleğini tercih edecek öğrencilere; mesleğin sevdirmesi, önem ve saygınlığının anlatılması, meslekte karşılaşılabilecek güçlüklerin anlatılması ve çözüm yollarının gösterilmesi,
- Öğreticinin; çok fazla bilgiyi vermek yerine “öğrenmeyi” öğretmesi, öğrencinin de yararlı bilgi edinmenin gerekliliğini bilerek, ezber yerine sürekli okuma ve kendini geliştirme, araştırmacı ve analiz yapma düzeyi yüksek kişiliğe kavuşma çabası içinde olması (Kaya ve Daştan, 2004:6).

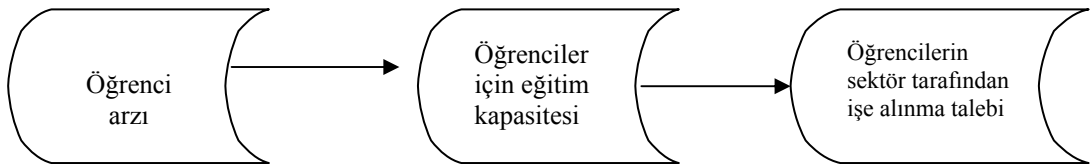
5.2. Küreselleşme ve Muhasebe Eğitimi

Küreselleşme süreci, muhasebe mesleğini farklı açılardan etkilerken, muhasebe eğitimini de etkilemektedir. İyi bir muhasebe eğitimi için ise, öncelikle muhasebe eğitimi veren kişilerin eğitimi ele alınmalı ve bunun sürekliliği sağlanmalıdır. Muhasebe eğitimi veren kişilerin, teknolojiye ayak uydurması, gelişmeleri takip ederek teknolojiye ayak uydurması, gelişmeleri tahmin yeteneğiyle gereken önlemleri alması, söz konusu değişikliklere göre programlar hazırlaması gerekmektedir (Yılmaz ve Ciğer 2004:2).

Öğrencilere verilecek muhasebe eğitimi ise teknolojiye uygun olmalıdır. Mezunlara, bilgisayar kullanma yeteneğiyle birlikte yazılı sözlü iletişim becerileri, analitik düşünce ve takım çalışması gibi beceriler de kazandırılmalıdır. Mevcut verilen dersler sürekli gözden geçirilerek çağa göre yenilenmelidir. Uluslararası muhasebe standartlarının öğrencilere kazandırılması için, muhasebenin uluslararası önemi üzerinde durulmalı, bilgi teknolojileri öğretilmelidir ki, bu sistemleri daha yakından izleyip kullanabilsinler (Yılmaz ve Ciğer 2004:2).

Geleneksel muhasebe eğitimi şekil 1'deki gibi açıklanabilir. Öğrenci arzı, öğrenci kapasitesi ve sektör talebine göre değişirken, öğrencilerin sektör tarafından işe alınma talebi de, öğrenci arzını ve muhasebe öğrenci kapasitesini etkilemektedir. Yani öğrenci kapasitesinde, her iki unsur da oldukça büyük öneme sahiptir (Albrecht and Sack, 2000:13).

Şekil 1. Geleneksel Muhasebe Eğitim Modeli.

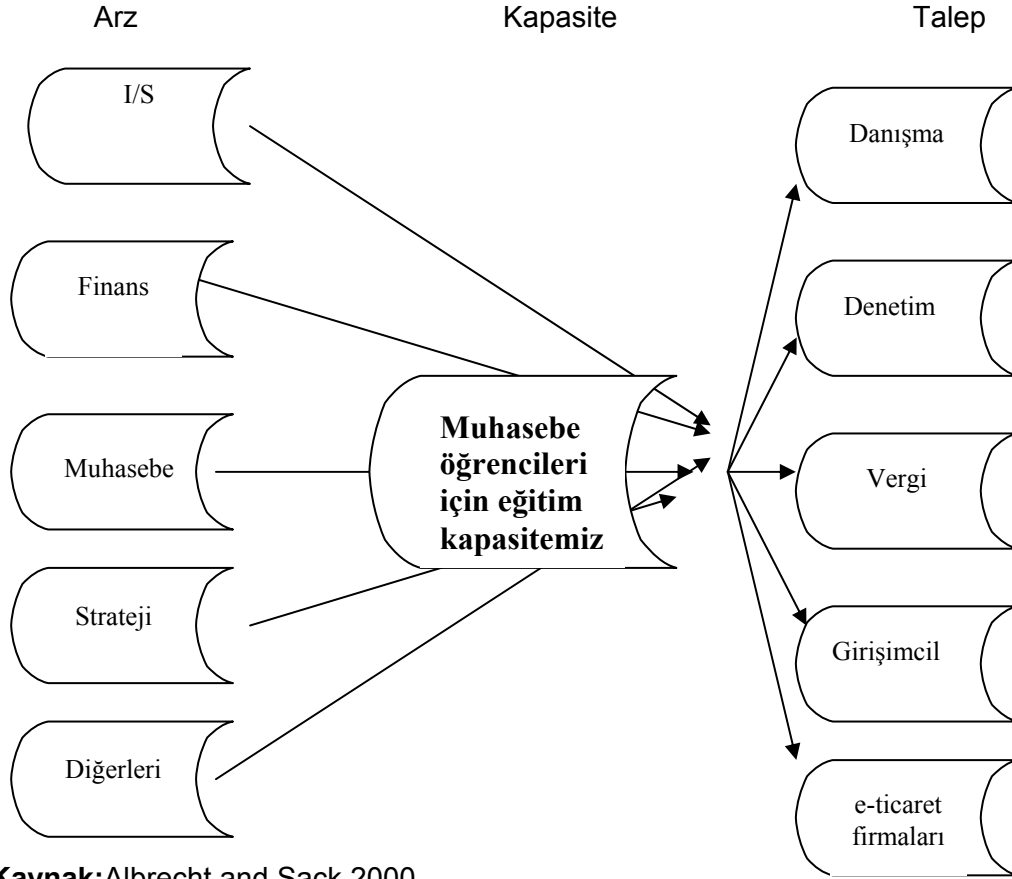

Kaynak: Albrecht and Sack, 2000.

Oysa teknolojik gelişmeler sonucu muhasebede önem kazanan kavram ve uygulamalarla birlikte, işletmelerin muhasebe mezunlarına olan talebi de değişmiş, şekil 2'de görüldüğü gibi artık arz, kapasite ve talebin birbirine eşit olduğu durum yok olmuş, muhasebe eğitiminde yeni bir parçalanmış model ortaya çıkmıştır. Bu modelden de anlaşılmaktadır ki; muhasebe bölümlerini tercih eden öğrencilerin

tercih sebepleri giderek değişmekte, arz talep pazarındaki değişim muhasebe öğrencilerinin aleyhine olmaktadır (Albrecht and Sack, 2000: 13).

Şekil 2. Çevre Değişikliklerinin Muhasebe Eğitim Modeline Etkisi.

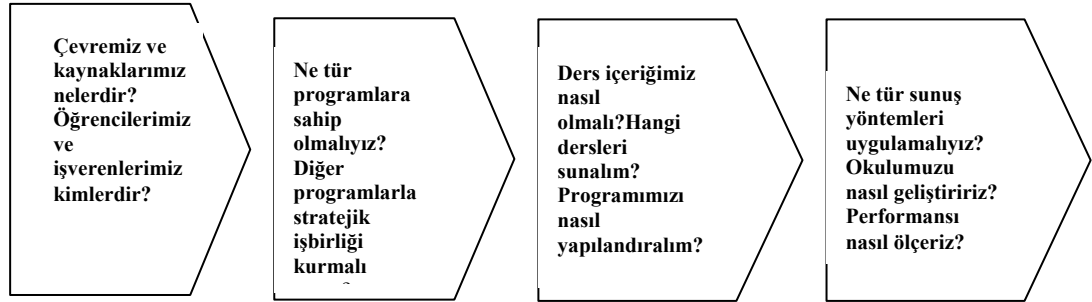
Kaynak:Albrecht and Sack,2000.

Nitekim yapılan araştırmalara göre gelecekte muhasebe mezunları, daha çok denetim, e-ticaret muhasebesi, sistem danışmanlığı, vergi danışmanlığı, finansal analiz, finansal planlama, finansal rapor ve stratejik danışmanlıklarda istihdam edileceklerdir. Muhasebeci talebinin ise zamanla değişip değişmeyeceği konusunda uzmanlar, uluslar arası denetim, şirketler muhasebesi, vergi, denetim ve sigorta gibi alanlarda talebin aynı kalacağını ancak, işletme danışmanlığı, planlama ve strateji gibi alanlarda talebin giderek artacağı yönünde görüş bildirmişlerdir (Albrecht and Sack, 2000: 14).

Bu nedenle stratejik bir eğitim-öğretim planında Şekil 3'de yer alan göstergelerin irdelenmesinde fayda görülmektedir. Muhasebe mezunlarının gelecekte hangi alanlarda istihdam edileceği verilecek eğitimle doğrudan ilişkilidir. Teknolojiden önemli ölçüde etkilenen muhasebe artık basit bir defter tutma ya da

rapor üretmek değildir. Mal ve hizmet üretiminde kullanılan ileri teknoloji özellikle maliyet muhasebesi, denetim ve yönetim muhasebesinde önemli değişiklikler gerektirmektedir. Çağın gereği olarak işletmelerin bilgisayarlı sisteme geçmesi, teknoloji destekli eğitim yöntemlerinin (multimedya eğitim, bilgisayar destekli eğitim, uzaktan eğitim vs.) kullanılması da ileri derecede önemlidir Bilgisayar kullanılan sistemlerde, bilgisayara dayalı maliyet muhasebesi, bilgisayara dayalı denetim yaklaşımı zorunluluk haline gelmiştir. Bunların yanı sıra ders dışı öğrenme faaliyetleri ya da destekleyici muhasebe öğretim tekniklerinden de yararlanmak gerekmektedir (işletmelerde yapılan 3-4 aylık stajlar, örnek olay yöntemi, T. Grup yöntemi, Proje Grupları Eğitimi vs.) (Yılmaz ve Ciğer 2004:4).

Şekil 3. Muhasebe Eğitim-Öğretim Programının Stratejik Plânlamasındaki Karar Kriterleri.

Kaynak: Albrecht and Sack, 2000.

5.3. Muhasebe Eğitimi ve Diğer Konularda Üniversite Sanayi İşbirliğinin İstenilen Düzeyde Olmamasının Nedenleri

Gerek literatürde, gerekse yapılan konferans, panel ve kongrelerde üniversitelerimiz ile işletmelerimiz arasında bir işbirliğinin olmadığı veya istenilen düzeyde olmadığı çeşitli vesilelerle dile getirilmektedir. Üniversitelerimiz ve işletmelerimizin, gerek muhasebe eğitimi gerekse konularda işbirliği yapamamalarının birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında; konunun kuramsal temellerinin anlaşılabilmesi, öneminin kavranılamaması, işbirliğinin bir takım sübjektif düşünce ve yargılarla benimsenmemesi ve kurumsal ilişkiler yerine kişisel ilişkilerin yaygın olması gelmektedir (Kazu, 1994:196). Bununla birlikte, işbirliğinin olmamasının diğer nedenleri de, şu şekilde belirtilmektedir (Külahçı ve Gürol, 1995:131):

- Üniversiteler, eğitim veya bilgilendirme amaçlı işletme (sanayi) isteklerini kısa sürede cevaplayıp karşılayamamaktadırlar.
- Üniversiteler, teknolojik gelişmeleri veya yasal düzenlemelerdeki değişiklikleri geç takip etmektedirler.
- Üniversiteler, piyasadaki gelişmelerden çok kopuk, içe kapanık ve teoride kalmaktadırlar. Bu nedenle, işletme ihtiyaçlarına uygun ve uygulamaya yönelik bilgileri sunamamaktadırlar,
- Üniversiteler, işletmelere yönelik işbirliğinin yeterli düzeyde olmasının işletmelere sağlayabileceği yararları tam olarak aktaramamaktadırlar ve eğitim faaliyetlerini de işletmelere yeterince duyuramamaktadırlar.
- Üniversitedeki öğretim üyelerinin sanayi deneyimi (uygulama) olmadığından veya eksik olduğundan ihtiyaçlara fazla cevap verememektedirler.
- Özel kuruluşlar, işletmeleri iyi analiz edip uygun zamanda uygun programlar önermektedirler, üniversiteler ise bu konuda yeterli olmamaktadır.
- İşletmelerin, üniversitelerle işbirliği konusunda politikaları bulunmaması nedeni ile işletmeler işbirliğine gerek duymamaktadırlar.
- İşletmelerde, üniversitelerin teoride kaldığı düşüncesi yerleşmiş ve bu yüzden de üniversitelerle işbirliğine daha önceleri de gidilmemiştir.
- İşletmeler, muhasebe eğitim konusuna (hizmet içi muhasebe eğitimi) gereken önemi vermemektedirler, mevcut personelini eğitmek yerine yetişmiş elemanları tercih etmektedirler ve bu konuda da üniversitelerle işbirliğine gitmemektedirler.
- İşletmeler, muhasebe eğitimi faaliyetlerini sadece işletme içi imkânlarla yürütmekteler ve bu konuda üniversitelerden herhangi bir yardım talebinde bulunmamaktadırlar.
- Üniversiteler işletmelerin ihtiyaç, değer ve beklentilerini bilmemektedir. Aynı zamanda, işletmeler de üniversitelerin ihtiyaç, değer ve beklentilerini bilmemektedirler.
- Gerek üniversiteler gerekse işletmeler, işlerin yoğunluğunu bahane ederek karşılıklı iletişim kuramamaktadırlar veya kurmak istememektedirler.
- Taraflar arasında bürokrasinin fazla olması da işbirliğini engelleyebilmektedir.

5.4. İşletme Yöneticilerin Muhasebe Eğitimi, Okutulacak Muhasebe Dersleri ve Konuları Hakkındaki Görüşleri, Talepleri ve Önerileri

İşletme yöneticileri, muhasebe elemanının üniversite öğrenimi esnasında genel muhasebe, şirketler muhasebesi, maliyet muhasebesi, bilgisayarlı muhasebe finansal tablolar analizi, vergi hukuku ve muhasebesi gibi muhasebe derslerini detaylı bir şekilde almış olmalarını talep etmektedirler. Ayrıca işletmelerimiz, muhasebenin temel prensipleri, tekdüzen hesap planı, dönem sonu işlemleri, temel ve ek mali tabloların düzenlenmesi, sermaye şirketlerinde muhasebe işlemleri, üretim maliyetlerinin hesaplanması, sipariş ve safha maliyetleme yöntemi, tam maliyetleme yöntemi, standart maliyetleme yöntemi, bütçeleme yöntemleri, finansal analiz teknik ve türleri, Gelir -Kurumlar Vergisi ve Vergi Usul Kanunu'nun analizi, işletmelere sağlanan vergi avantajları gibi muhasebe konularını detaylı bir şekilde almış olan ve bu konulara hakim olan muhasebe elemanlarına ihtiyaçları olduklarını belirtmişlerdir.

İşletmelerimiz, istihdam edecekleri muhasebe elemanının çevre muhasebesi, uluslararası muhasebe, devlet muhasebesi ve konaklama muhasebesi gibi muhasebe derslerini diğer muhasebe derslerine göre; hayat seyri maliyetleme yöntemi, kaizen maliyetleme yöntemi, faaliyet esasına dayalı maliyetleme yöntemi, sonradan ve geriye doğru maliyetleme yöntemi, uluslararası muhasebe sisteminde farklılıklar ve nedenleri, uluslararası muhasebe standartları, Avrupa Topluluğu Muhasebe Genelgeleri gibi muhasebe konularını diğer muhasebe konularına göre almalarına gerek olmadığını dile getirmişlerdir. Ayrıca, muhasebe elemanlarının bu ders ve konularını kısmen de olsa almalarının muhasebe kültürü açısından önemli olduğunu da beyan etmişlerdir (Çürük ve Doğan 2002:123).

- Öğrencilere üniversite öğrenimi esnasında uygulamaya dayalı ödevler verilip, bunların basit bir tez şeklinde hazırlanması sağlanmalıdır. Böylece, öğrenci araştırmaya yöneltilecek ve öğrenci hem araştırma tekniklerini hem de yazım tekniklerini öğrenecektir. Sonuçta, uygulamaya dayalı bir ödev hazırladığı için öğrenci tecrübe kazanacaktır.
- Ticaret lisesi öğrencileri son sınıfta staj yapma imkânına sahip bulunmaktadırlar. Bu öğrencilerin üniversite öğrencilerine göre daha fazla pratik yapmış olmalarından dolayı iş hayatında bunlardan daha fazla yararlanılmaktadır.

- Öğrencilerin teorik bilgilerin yanında, her öğrencinin üniversitedeki öğrenim süresi boyunca, ilgilendikleri alanda mutlaka işyerlerinde de belirli sürelerde staj görmelerinin sağlanması ve aynı zamanda da izlenmesi faydalı olacaktır.
- Bazı mezun öğrenciler bilgisayarı ilk kez işyerinde kullanmaya başlamaktadırlar. Bu nedenle, üniversitelerin ilgili bölümlerinde gerekli alt yapının oluşturulması gerekmektedir.
- Muhasebe ile ilgili bazı kavramlar öğretilirken belli düzeylerde yabancı bir dille desteklenmesi de içinde bulunduğumuz dünya açısından çok gereklidir.
- Muhasebe elemanının çok iyi derecede bilgisayar bilgisi ve entegre muhasebe-bordro-işletme-satın alma-pazarlama-üretim ve IRP mantığına haiz paket program deneyimine sahip olması gerekmektedir.
- Bazı muhasebe ders veya konularının gerekliliği sektörden sektöre farklılık arz etmektedir. Buna rağmen, muhasebe elemanlarının az da olsa muhasebe genel kültürü açısından da belirli konu ve kavramları bilmelerinde fayda görülmektedir.
- Uluslararası muhasebe sisteminde farklılıklar, uluslararası muhasebe standartları ve Avrupa Topluluğu Muhasebe Genelgeleri gibi konular, şu an için iş hayatında gerekli değildir, gerekli olması halinde öğrenilmesi gerekmektedir.
- Bazı muhasebe konuları çok özeldir, bunlara muhasebe eğitimi esnasında kısaca değinilmesi yararlı olacaktır.
- Fatura, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, tediye makbuzu, tahsil makbuzu, mahsup fişi, çek, senet, banka makbuzları, ihracatta GÇB ve içerikleri, ithalatta GGB ve içerikleri, SSK, Kurumlar Vergisi Beyannameleri, bordrolar ve detay ekleri, resmi kurumlarla yapılan yazışma örneklerinin suret veya aslına uygun olarak hazırlanmış dokümanlara ait işlevlerin ve içeriklerinin de, öğrencilere üniversite öğrenimi sırasında muhasebe eğitiminde öğretilmesi gerekmektedir. Böylece, iş hayatında bu belgelerin hazırlanması esnasında herhangi bir zorlukla karşılaşmayacaklardır (Çürük ve Doğan 2002:122).

5.5. Türkiye'deki Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Eğitiminde İşletmelerle İşbirliğinin Önemi

Bir bilgi sistemi olan muhasebeye işletmelerde kendisinden beklenene bağlı olarak değişen boyutlarda görevler yüklenir. Bir kısım işletmeler muhasebenin vergi matrahını belirlemesi, borç ve alacakları izlemesini yeterli bulurken, bir kısım işletmeler ise muhasebeden, tüm ilgi gruplarının ihtiyaçlarına cevap verecek bilgilerin üretilmesini ve rapor edilmesini beklemektedir. Günümüzde giderek büyüyen ve bünyeleri karmaşık hale gelen işletmelerde başarılı bir yönetim için, bazı bilgi ve teknikleri kullanmak zorunlu hale gelmiştir. Artık birçok işletmede, işletmenin ekonomik ve malî yapısına ilişkin muhasebe verileri olmadan, bunları yorumlamadan o işletmeyi yönetme imkânı kalmamıştır (Sevilengül, 2000:1-42). Etkinliğinin kontrolü, yatırımların seçimi, ayrıca tedarik, üretim, satış ve finanslama plânlarının yapılması ile işletme sonuçlarının tartışılmasında muhasebenin sağlayacağı bilgilerden önemli göstergeler olarak yararlanılır. Gittikçe hızlanan bilimsel ve teknolojik gelişmelerin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda büyük değişimler meydana getirdiği, ülkeler arası sınırların kalkması sonucu rekabetin arttığı, verimlilik ve kalitenin önem kazandığı günümüzde, işletmelerin çeşitli bölümlerinde karar verme konumunda olanların, tutarlı ve iyi işlenmiş veri ve bilgilere ihtiyacı şiddetle artmıştır. Bu bilgiler ise, ekonomik hayatın üretici birimleri olan işletmelerde, muhasebe bölümü tarafından toplanıp işlendikten sonra, bu bilgilerin kullanıcısı durumda olan çeşitli kişi veya gruplara raporlar hâlinde sunulmaktadır. Öyle ki, günümüzde muhasebe bölümü bir işletmenin "bilgi üreten ve dağıtan bölümü" olarak tanımlanmaktadır (Çonkar, 1996: 157-180).

Bu ise, işletmelerin muhasebe bölümlerinde görev yapan muhasebe elemanlarını, sistemi en iyi biçimde örgütleyip çalıştıracak stratejik elemanlar konumuna getirmektedir. İşletmelerde muhasebe bölümlerinin elemanları tarafından sınıflandırılıp işlenerek üretilmiş olan bilgilerin, ekonomik ortamda rol alan çeşitli birim ve kurumlarca kullanıldığı ve bunların elde etmek istediği bilgiler dikkate alındığında, işletmelerin muhasebe bölümünde istihdam ettikleri veya etmeyi düşündükleri muhasebe elemanlarının önemli bir konuma geldikleri görülmektedir. İşletmelerin muhasebe bölümünde istihdam edilen veya edilecek olan bu muhasebe elemanlarının muhasebe eğitimi ise, çeşitli kurum, meslek kuruluşları ve odalar ile orta ve yüksek öğretim gibi eğitim kurumları tarafından verilmektedir (Çürük ve Doğan, 2001: 281-310).

Türkiye'de muhasebe eğitimi, üniversite öncesi meslekî-teknik eğitim ve üniversite eğitimi (kurumsal muhasebe eğitimi), staj ve meslek içi eğitim, ve sürekli (yaşam boyu) eğitim olarak üç farklı başlık altında ele alınabilir. Kurumsal muhasebe eğitimi orta öğretim ve üniversite düzeyinde olmak üzere iki seviyede verilmektedir. Kısmî muhasebe eğitimi sunan orta öğretim kurumları "Ticaret Liseleridir". Temel muhasebe konularının verildiği ve alt düzey muhasebe personeli yetiştiren ticaret liselerindeki muhasebe eğitimi, özde muhasebe defterlerinin düzenlenmesi konusu dışına pek çıkamamaktadır (Çürük ve Doğan,2001:281-310).

Türkiye'de muhasebe eğitimi ise, yoğun olarak üniversitelerin meslek yüksek okullarının işletmecilik ve muhasebe bölümlerinde ve iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinin (İİBF) işletme bölümlerinde verilmektedir. Halen Türkiye'de mevcut 69 üniversitenin büyük bir kısmında İ.İ.B.F.'ne bağlı işletme bölümleri bulunmaktadır. Üniversitelerimizin işletme bölümlerindeki eğitimde üç farklı program uygulanmaktadır. Bu programlar sabit programlar (işletme alanındaki tüm dersler, bir paket şeklinde verilmekte olup, muhasebe dersleri diğer programlara göre daha az olmaktadır), uzlanım alanlarının yer aldığı programlar (öğrenciler ilgi alanlarına göre, muhasebe ve işletme alanlarında uzmanlaşabilmektedirler) ve seçimlik derslerin yer aldığı programlardır. Bu programların bazılarında muhasebe derslerinin sayısı ve niteliği oldukça farklı olabilmektedir. Bununla birlikte, işletme bölümlerinde verilmekte olan muhasebe derslerinin sayısı, verilme düzeyi, kapsamı ve kalitesi bir üniversiteden diğerine farklılık gösterse de, muhasebe ile ilgili dersler işletme bölümünde okutulan derslerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Örneğin, dört yıllık öğretim döneminde okutulan muhasebe dersleri Çukurova Üniversitesi İİBF İşletme Bölümünde okutulan toplam ders saatinin %22'si civarındadır (Çürük, 2001: 122).

Her ne kadar Türkiye'deki üniversitelerin işletme bölümlerinin muhasebe ders programlarında bir birlik mevcut değilse de, yaygın olarak işletme bölümlerinde okutulmakta olan muhasebe dersleri şunlardır: Genel Muhasebe, Şirketler Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi, Bilgisayarlı Muhasebe, Finansal Tablolar Analizi, Vergi Hukuku ve Muhasebesi, Denetim-Revizyon, ve Banka ve Sigorta Muhasebesi dersleridir. Türkiye'deki üniversitelerde verilmekte olan muhasebe eğitiminin en önemli özelliklerinden biri, İngiltere, Amerika, Avustralya gibi Anglo-Sakson ülkelerindeki eğitimden farklı olarak, hukukî düzenlemelere, özellikle vergi kanunlarındaki hükümlere sıkı sıkıya bağlı şekilde veriliyor olmasıdır (Çürük ve Doğan, 2001: 281-310).

Gerek literatürde, gerekse yapılan konferans, panel ve kongrelerde muhasebe eğitimi konusunda sıkça ileri sürülen temel sorunlardan biri, verilen muhasebe eğitiminin öğrencilerin eleştirel düşünce yeteneğini geliştirmede, onların iletişim kurma, öğrenme ve sorun çözme yeteneklerini geliştirmekte oldukça yetersiz olduğu (Önal ve Apaydın, 1999: 19-40); diğeri ise, Türkiye'deki üniversitelerde verilmekte olan muhasebe ders ve içeriklerinin piyasanın ihtiyacını tam olarak karşılayamadığı, başka bir ifade ile ders programlarının belirlenmesinde işletmelerin bu programlara devam edenlerden neler beklediğinin göz önüne alınmadığıdır (Çürük ve Doğan, 2001: 41-49). Bununla birlikte, sanayicilerin istihdam edecekleri elemanların sahip olmasını istedikleri nitelikler hususunda üniversitelerden somut taleplerde bulunmadıkları da ileri sürülmektedir (Uslu, 1998: 268-280).

Üniversitelerin ve işletmelerin gerek muhasebe eğitimi gerekse diğerkonularda iş birliği yapamamalarının birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında konunun kuramsal temellerinin anlaşılabilmesi, öneminin kavranabilmesi, iş birliğinin birtakım sübjektif düşünce ve yargılarla benimsenmemesi ve kurumsal ilişkiler yerine kişisel ilişkilerin yaygın olması gelmektedir (Erdoğan ve Kazu, 1993: 95-114). İş birliği olmamasının diğerkonularında da üniversitelerin eğitim veya bilgilendirme amaçlı işletme isteklerini kısa sürede cevaplayıp karşılayamadıkları, teknolojik gelişmeleri veya yasal düzenlemelerdeki değişiklikleri gecikme ile takip ettikleri, işletmelere yönelik iş birliğinin yeterli düzeyde olmasının işletmelere sağlayabileceği yararları tam olarak aktaramadıkları ve eğitim faaliyetlerini de işletmelere yeterince duyuramadıkları belirtilmektedir. Ayrıca, üniversitelerin piyasadaki gelişmelerden çok kopuk, içe kapanık ve teoride kalmakta olup işletme ihtiyaçlarına uygun ve uygulamaya yönelik bilgileri sunamadıkları ifade edilmektedir. Üniversitedeki öğretim üyelerinin sanayi deneyimi olmadığından veya eksik olduğundan ihtiyaçlara yeterince cevap veremedikleri, işletme yöneticileri tarafından iş birliğine gitmeme nedeni olarak ileri sürülmektedir. Bununla birlikte, işletmelerin üniversitelerle iş birliği konusunda belirli politikaları bulunmaması nedeni ile iş birliğine gerek duymamaları, muhasebe eğitimi faaliyetlerini öncelikle işletme içi imkanlarla yürütmekte olup, bu konuda üniversitelerden herhangi bir yardım talebinde bulunmamalarının, beklenen iş birliğinin olmamasına neden olduğu belirtilmektedir (Külahcı ve Gürol, 1995: 127-140). Kısaca, üniversiteler ile işletmeler arasında iletişim eksikliği bulunması nedeni ile taraflar birbirlerinin ihtiyaç ve gereksinimlerinden yeterince haberdar olamamaktadır.

5.6. İşletmelerimizin Talep ve Beklentileri

- Üniversitelerimiz uygulamaya yönelmeli, teorik bilgiden çok işletmelerimize uygulamaya yönelik bilgiler sunmalıdırlar. Yani üniversitelerimizin piyasadaki gelişmelerden kopuk olmaması gerekmektedir.
- Üniversiteyi bitiren öğrencilerin iş hayatına çok zor adapte oldukları ve hatta genelde uyum sağlayamadıkları belirtilmektedir. Bunun giderilmesi veya en aza indirilebilmesi için ise, üniversitelerde teorik bilgilerin sürekli olarak uygulamalı programlarla desteklenmesi gerekmektedir.
- Üniversitelerimizde verilen muhasebe eğitimi teorik bazda olmaktadır. Teorik eğitimin örnek olay çalışmaları veya uygulamalı programlar ile desteklenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, muhasebe eğitimi almış öğrencilere, işletmelerimizde muhasebe alanında staj yapma imkânları sağlamalıdırlar. Böylece, işletmelerimiz tarafından istihdam edilecek muhasebe elemanları daha önceden iş ortamını tanıyabilecekler ve kadrolu çalışmaya başladıkları zaman da önemli zorluklarla karşılaşmayacaklardır.
- Üniversitelerimizin muhasebe eğitimi konusunda işletmelerimizden gelen talepleri en kısa sürede cevaplaması gerekmektedir. Aksi takdirde, işlerin yoğunluğunun bahane edilmesi ve taleplerin zamanında karşılanamaması durumunda taraflar arasında işbirliği sağlanamayacaktır.
- Muhasebe eğitimi konusunda üniversitelerimizde lisansüstü gece eğitimleri yapılması gerekmektedir. Böylece, gündüz çalışmak zorunda olan yöneticilerin lisansüstü eğitimi yapması sağlanacak ve muhasebe eğitimi konusundaki işbirliğinin adımları atılmış olacaktır. Ayrıca, teori ve uygulamada çalışanların bilgileri birleşerek daha anlamlı bilgiler ortaya çıkabilecektir.
- Üniversitelerdeki bazı yüksek lisans ve doktora tezlerinin, işletmelerin karşılaştıkları muhasebe problemlerinin çözümüne yönelik olarak hazırlanması sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra işletmelerimiz, muhasebe elemanlarını yüksek lisans ve doktora yapmaları konusunda teşvik edip, desteklemelidirler.
- Üniversitelerimizin muhasebe eğitimi konusunda işletmelerle işbirliğine giderek, uygulamaya yönelik yayınlar (sürelili yayınlar da olabilir) hazırlanması ve işletmelere göndermesi gerekmektedir. Böylece, her iki taraf da, gerek teori gerekse uygulamaya yönelik bilgileri bir arada almış olabileceklerdir.
- Muhasebe eğitimi konusunda üniversitelerimiz ile işletmelerimizin ortak projeler üretmesi gerekmektedir. Böylece, üniversitelerimizin muhasebe eğitimi konusundaki birikimleri işletmelerimize düzenli bir şekilde iletilebilecektir.

- Üniversitelerimiz muhasebe eğitimi konusunda paneller, konferanslar ve seminerler düzenlemeli ve bu toplantılara işletme yöneticilerini veya elemanlarını çağırıp, bu deneyimli eleman veya yöneticilerin tecrübelerinden ve pratiğinden yararlanmalıdırlar.
- Üniversitelerimizin, sanayi ile işbirliği yaparak onların ihtiyaçlarına uygun kaliteli eleman yetiştirmek için çağın gereklerine uygun olarak programlarında gerekli düzenlemeleri yapmaları gerekmektedir (Çürük ve Doğan 2002:123).

Bununla birlikte, işletmelerimizin de, muhasebe eğitimi konusunda üniversitelerimizin talep ve beklentilerine cevap vermeleri gerekmektedir. Örneğin; üniversitelerimizin uygulamaya yönelik çalışmalar yapabilmesi için gerekli ortam ve imkânlar işletmelerimiz tarafından sağlanmalıdır. Yani sanayi kesimi, kendisini uygulamalı araştırmalara açık tutmalıdır. Herkes tarafından bilinen birçok konu bazen işletmelerimiz tarafından bir sır gibi saklanmaktadır. Ayrıca, muhasebe öğretim elemanlarının belli dönemlerde bizzat işletme içinde belli bir süre çalışması veya inceleme yapması imkânı işletmeler tarafından sağlanmalıdır. Böylece, muhasebe öğretim elemanı işletmelerin karşılaştığı muhasebe problemlerini yakından görebilecek ve ona göre çözüm önerileri üretebilecektir (Çürük ve Doğan 2002:124).

Bununla birlikte işletmelerimiz, hizmet içi eğitim kapsamında muhasebe eğitimi faaliyetlerini sadece işletme içi imkânlarla sürdürmemelidirler. Bu konuda üniversitelerimizden destek alma yolunu da seçmeleri gerekmektedir. Ayrıca, işletmelerimiz muhasebe eğitime (hizmet içi eğitim çerçevesinde) gereken önemi vermemekte, özellikle yetişmiş elemanlar istihdam ederek muhasebe eğitimi konusundan uzaklaşmaktadır. Bu nedenle, muhasebe eğitime gereken önemi vermeliler ve bu yönde muhasebe veri ve bilgilerini kullanan tüm çalışanlarına yönelik sürekli olarak geliştirici ve yenileyici programlar düzenlemelidirler. Bu da üniversite-sanayi işbirliği çerçevesinde mümkün olacaktır. Bu nedenle, işletmelerimizin üniversitelerle işbirliği konusunda bir politikaları da olması gerekmektedir (Çürük ve Doğan 2002:124).

ALTINCI BÖLÜM

6. ÜNİVERSİTELERDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN KIRKLARELİ YÖRESİ'NDE FAALİYET GÖSTEREN KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN BEKLENTİLERİNİ KARŞILAMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

6.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenerek değerlendirilmesini ortaya koymaktır. Üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini ne kadar karşıladığı, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanları ve serbest muhasebeci mali müşavirlerin üniversite öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe eğitimi hakkındaki bilgi düzeyini göstermektedir.

6.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, anket ve birincil verilere dayalı araştırmalar ile literatür araştırmasına göre şekillenmiştir. Anketler yüz yüze görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Anket, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarına ve serbest muhasebeci mali müşavirlere uygulanmıştır.

Yapılan bu araştırmanın amaçları doğrultusunda tanımlayıcı araştırma yürütülmüştür. Araştırmanın temel unsurlarının anlaşılması için konu ile kavramlar açıklanmaya çalışılmış ve üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyi incelenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, muhasebe elemanları ve muhasebe kayıtlarını tutan serbest muhasebeci mali müşavirlerin araştırmaya ilgileri çekilerek, katılımları sağlanmıştır.

6.3. Evren ve Örneklem

Araştırma, Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri kapsamaktadır. Bu işletmeler tek kişi işletmesi, adi şirket, kolektif şirket, komandit şirket, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, Limited şirket, anonim şirkettir.

6.4. Veriler ve Toplanması

Anket uygulaması yapabilmek için küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanları ve serbest muhasebeci mali müşavirler ile yüz yüze görüşülmüştür. Ankette toplam 50 adet katılımcıdan yanıt alınmıştır.

Anket formu hazırlanırken birçok kitap, anket çalışması, dergi incelenerek anket sorularının olabilecek ve var olan sorunları ortaya koyabilecek biçimde oluşturulması amaçlanmıştır.

6.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, ankete dayalı elde edilen veriler, SPSS 10.0 istatistik programı aracılığıyla değerlendirilerek, tablolar halinde aşağıda sunulmuş yorumlanmıştır.

6.6. Bulgular ve Yorumlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde özetlenmiştir.

Tablo 7: Ankete Katılan İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Kırklareli ve İlçe Sınırlarına Göre Dağılımı

Yerleşim	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Merkez	14	28
Babaeski	10	20
Demirköy	3	6
Kofçaz	3	6
Lüleburgaz	10	20
Pehlivanköy	2	4
Pınarhisar	4	8
Vize	4	8
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerin Kırklareli'nin hangi ilçe sınırları içinde faaliyet gösterdiğine göre dağılımı incelendiğinde; %28'i Merkez, %20'si Babaeski, %20'si Lüleburgaz, %8'i Pınarhisar, %8'i Vize, %6'sı Demirköy, %6'sı Kofçaz, %4'ü Pehlivanköy'de bulunmaktadır.

Tablo 8: Ankete Katılan İşletmelerin Faaliyette Bulunduğu Alt Sektöre Göre Dağılımı

Alt Sektörler	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Gıda, İçki ve Tütün Sanayii	16	32
Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sanayii	12	24
Orman ürünleri ve Mobilya Sanayii	7	14
Kâğıt, Kâğıt ürünleri ve Basım Sanayii	1	2
Kimya, Petrol, Kömür, Kauçuk ve Plastik Sanayii	3	6
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii	1	2
Metal Ana Sanayii	1	2
Metal eşya, Makine, Teçhizat Sanayii	3	6
Ulaşım, Ölçme ve Diğer İmalat Sanayii	6	12
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerin faaliyette bulunduğu alt sektöre göre dağılımı incelendiğinde; %32'sini Gıda, İçki ve Tütün Sanayii, %24'ünü Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sanayii, %14'ünü Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayii, %12'sini Ulaşım, Ölçme ve Diğer İmalat Sanayii, %6'sını Kimya, Petrol, Kömür, Kauçuk ve Plastik

Sanayii, %6'sını Metal Eşya, Makine, Teçhizat Sanayii, %2 Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi, %2'sini Metal Ana Sanayii, %2'sini Kâğıt, Kâğıt Ürünleri ve Basım Sanayii oluşturmaktadır.

Tablo 9: Ankete Katılan İşletmelerin İşçi Sayısına Göre Dağılımı

İşçi sayısı	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
1-5	11	22
6-49	29	58
50-99	5	10
100-150	4	8
150'den fazla	1	2
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerde işçi sayısına göre dağılımı incelendiğinde; %58'inde (6-49), %22'sinde (1-5), %10'unda (50-99), %8'inde (100-150), %2'sinde (150'den fazla) işçi çalıştığı görülmektedir.

Tablo 10: Ankete Katılan İşletmelerin Kuruluş Yerlerine Göre Dağılımı

Kuruluş Yeri	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Küçük Sanayi Sitesi	6	12
Organize Sanayi Bölgesi	3	6
Şehir İçinde	15	30
Şehir Dışında	26	52
Toplam	50	100

Ankete katılan işletmelerin kuruluş yerine göre dağılımı incelendiğinde; %52'sinin şehir dışında, %30'unun şehir içinde, %12'sinin küçük sanayi sitesinde, %6'sının organize sanayi bölgesi'nde bulunduğu görülmektedir..

Tablo 11: Ankete Katılan İşletmelerin Kurulduğu Dönemlere Göre Dağılımı

Dönemler	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
1980 öncesi	2	4
1980-1985 arası	3	6
1986-1990 arası	6	12
1991-1995 arası	11	22
1996-2000 arası	17	34
2001-2005 arası	7	14
2005 ve sonrası	4	8
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerin kurulduğu dönemlere göre dağılımı incelendiğinde; %34'ünün 1996-2000 arası dönemde, %22'sinin 1991-1995 arası dönemde, %14'ünün 2001-2005 arası dönemde, %8'inin 2005 ve sonrası dönemde, %6'sının 1980-1985 arası dönemde, %4'ünün 1980 öncesi dönemde kurulduğu görülmektedir.

Tablo 12: Ankete Katılan İşletmelerin Üretim Tipine Göre Dağılımı

Üretim Tipi	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Sürekli ve Genel Piyasa İçin Üretim	17	34
Sipariş ve Fason Üretim	14	28
Her İki Biçimde de Üretim	19	38
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerin üretim tipine göre dağılımı incelendiğinde; %38'inin her iki biçimde de üretim, %34'ünün sürekli ve genel piyasa için üretim, %28'inin sipariş ve fason üretim yapmakta olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Ankete Katılan İşletmelerin Hukuki Yapılarına Göre Dağılımı

Hukuki Yapı	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tek kişi işletmesi	15	30
Adi Şirket	2	4
Kolektif Şirket	5	10
Komandit Şirket	0	0
Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket	0	0
Limited Şirket	28	56
Anonim Şirket	0	0
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerin hukuki yapılarına göre dağılımı incelendiğinde; % 56'sının limited şirket, %30'unun tek kişi işletmesi, %10'unun kolektif şirket, %4'ünün adi şirket olduğu görülmektedir.

Tablo 14: Ankete Katılan İşletmelerin Profesyonel Yönetici Bulundurmalarına Göre Dağılımı

	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Her yönetim kademesinde	6	12
Bazı yönetim kademelerinde	15	30
Profesyonel yönetici yok	29	58
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerin profesyonel yönetici bulundurmalarına göre dağılımı incelendiğinde; %58'inde profesyonel yönetici bulunmamakta, %30'unda bazı yönetim kademelerinde bulunmakta, %12'sinde ise her yönetim kademesinde bulunmaktadır.

Tablo 15: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarının Tutulduğu Yerlere Göre Dağılımı

	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
İşletme içinde, muhasebe servisinde	14	28
İşletme dışında, serbest muhasebeci mali müşavirin bürosunda	36	72
Toplam	50	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarının tutulduğu yerlere göre dağılımı incelendiğinde; %72'sinin muhasebe kayıtları İşletme dışında serbest muhasebeci mali müşavirin bürosunda, % 28'inin ise işletme içinde, muhasebe servisinde tutulmaktadır.

Tablo 16: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Muhasebe Eğitimini Yeterli Düzeyde Bulmalarına Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	12	40
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	13	52
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı muhasebe eğitimini yeterli düzeyde bulmalarına göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi edindiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 17: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	11	40
Zayıf Bir Bilgi	11	44
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	7	28
Genel Bir Bilgi	16	64
Zayıf Bir Bilgi	2	8
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanının Tekdüzen Muhasebe Sistemi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi, %44'ü zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, lisans öğrenimi görenlerin %64'ü genel bir bilgi, %28'i tam ve yeterli bir bilgi, %8'i zayıf bir bilgi edindiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 18: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanın Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Bilgi Düzeylerine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın Üniversite öğrenimi sırasında aldığı bilgisayarlı muhasebe dersi bilgi düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin % 56'sı genel bir bilgi, %20'si zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, %8'i hiç ilgisi olmadığını, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, % 24'ü zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, %8'i ise hiç bilgisi olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 19: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Finansal Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	7	28
Genel Bir Bilgi	11	44
Zayıf Bir Bilgi	7	28
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	12	48
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	3	12
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın Üniversite öğrenimi sırasında aldığı Finansal Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi, %28'i tam ve yeterli bir bilgi, %28'i zayıf bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %48'i

tam ve yeterli bir bilgi, %40'ı genel bir bilgiye sahip olarak, %12'si zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 20: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Maliyet Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	5	10
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	6	24
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın Üniversite öğrenimi sırasında aldığı Maliyet Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %10'u bir bilgisi olmadan, %8'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %24'ü tam ve yeterli bir bilgi, %20'si zayıf bir bilgi, %8'i hiç bilgisi olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 21: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Yönetim Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	6	24
Zayıf Bir Bilgi	15	60
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	13	52
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Yönetim Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %60'ı zayıf bir bilgi, %24'ü genel bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgisi olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi; %20'si zayıf bir bilgi, %16'sı hiç bilgisi, %12'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 22: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Şirketler Muhasebe Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	6	24
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	4	16
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	11	44
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Şirketler Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %24'ü tam ve yeterli bir bilgi, %16'sı zayıf bir bilgi, %8'i hiç bilgisi olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %44'ü tam ve yeterli bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %20'si zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 23: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Mali Tablolar Analizi Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	1	4
Genel Bir Bilgi	4	16
Zayıf Bir Bilgi	14	56
Hiç Bilgisi Yok	6	24
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	5	20
Genel Bir Bilgi	16	64
Zayıf Bir Bilgi	3	12
Hiç Bilgisi Yok	1	4
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Mali Tablolar Analizi dersi ile ilgili bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı zayıf bir bilgi, %24'ü hiç bilgisi olmadan, %16'sı genel bir bilgi, %4'ü tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak,

lisans öğrenimi görenlerin %64'ü genel bir bilgi, %20'si tam ve yeterli bir bilgi, %12'si zayıf bir bilgi, %4'ü hiç bilgisi olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir..

Tablo 24: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Muhasebe Denetimi Dersi ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	5	20
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	8	32
Genel Bir Bilgi	11	44
Zayıf Bir Bilgi	6	20
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Muhasebe Denetimi dersi ile ilgili bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %20'si hiç bilgisi olmadığı, %8'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi, %32'si tam ve yeterli bir bilgi, %20'si zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 25: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Ticari Belgeleri Tanıyabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	13	52
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	3	12
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	14	56
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	2	8
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Ticari belgeleri tanıyabilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %52'si tam ve yeterli bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %12'si zayıf bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı tam ve yeterli bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %8'i ise zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 26: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Ticari Belgelerden Muhasebe Defterlerine Doğru Olarak Kayıt Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	9	36
Genel Bir Bilgi	8	32
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	12	48
Genel Bir Bilgi	8	32
Zayıf Bir Bilgi	4	16
Hiç Bilgisi Yok	1	4
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Ticari belgelerden Muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı tam ve yeterli bir bilgi, %32'si genel bir bilgi, %24'ü zayıf bir bilgi, %8'i hiç bilgisi olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %48'i tam ve yeterli bir bilgi, %32'si genel bir bilgi, %16'sı zayıf bir bilgi, %4'ü hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 27: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Ücret Bordrosu Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	10	40
Genel Bir Bilgi	7	28
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	10	40
Genel Bir Bilgi	13	52
Zayıf Bir Bilgi	2	8
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının ücret bordrosu düzenleyebilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı tam ve yeterli bir bilgi, %28'i genel bir bilgi, %24'ü zayıf bir bilgi, %8'i hiç bilgisi olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi, %40'ı

tam ve yeterli bir bilgi, %8'i zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 28: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Aylık Sigorta Primleri Bildirgesini Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	11	44
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	1	4
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	11	44
Genel Bir Bilgi	8	32
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının aylık sigorta primleri bildirgesini düzenleyebilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgi, %4'ü hiç bilgisi olmadan; lisans öğrenimi görenlerin %44'ü tam ve yeterli bir bilgi, %32'si genel bir bilgi, %24'ü zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 29: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanın Muhtasar Beyanname Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	10	40
Hiç Bilgisi Yok	1	4
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Muhtasar beyanname düzenleyebilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %40'ı zayıf bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, %4'ü hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %8'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 30: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Dönem Sonu İşlemlerini Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	11	44
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü zayıf bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 31: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Temel Mâli Tabloları Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	7	28
Hiç Bilgisi Yok	6	24
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	7	28
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre temel mâli tabloları düzenleyebilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı genel bir bilgi, %28'i zayıf bir bilgi, %24'ü hiç bilgisi olmadan, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, lisans öğrenimi

görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %28'i zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 32: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Diğer Mâli Tabloları Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	5	20
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	13	52
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	1	4
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre diğer mâli tabloları düzenleyebilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %32'si zayıf bir bilgi, %20'si hiç bilgiye sahip olmadan, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, %4'ü hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 33: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Mâli Tabloların Analizini Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	7	28
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	7	28
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	4	36
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının mâli tabloların analizini yapabilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %28'i hiç bilgisi olmadan, %24'ü zayıf bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %28'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 34: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannamesi Düzenleyebilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	10	40
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	8	32
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	3	12
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Gelir ve Kurumlar Vergisi beyannamesi düzenleyebilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %40'ı zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %32'si tam ve yeterli bir bilgi, %12'si zayıf bir bilgi.

Tablo 35: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Maliyet Muhasebesi Kayıtlarını Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	8	32
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre Maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %36 genel bir bilgi, %36 zayıf bir bilgi,%16'sı hiç bilgi sahip olmadan, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, lisans

öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %32'si tam ve yeterli bir bilgi, %20'si zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 36: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının 7/A ve 7/B Maliyet Muhasebesi Seçenekleri Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	0	0
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	11	44
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	3	12
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının 7/A ve 7/B maliyet muhasebesi seçenekleri hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü zayıf bir bilgi, %40'ı genel bir bilgi, %16'sı hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %36'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgi, %12'si hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 37: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Standart Maliyet Sistemi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	0	0
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	12	48
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0
Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın standart maliyet sistemi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %48'i zayıf bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %16'sı hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %32'si zayıf bir bilgi, %16'sı hiç bilgisi olmadan, %12'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 38: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanların Direkt Maliyet Sistemi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	0	0
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	8	32
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	8	32
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının direkt maliyet sistemi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %32'si hiç bilgiye sahip olmadan, %20'si zayıf bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %36'sı zayıf bir bilgi, %32'si genel bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgi, %16'sı hiç bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 39: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Şirketler Muhasebesi Kayıtlarını Yapabilme Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	13	52
Zayıf Bir Bilgi	7	28
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	16	64
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre şirketler muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi,

%28'i zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %64'ü genel bir bilgi, %20'si zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 40: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Şirket Kurma ve İşlemleri Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	1	4
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	7	28
Hiç Bilgisi Yok	8	32
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	17	68
Zayıf Bir Bilgi	2	8
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının şirket kurma ve işlemleri hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı genel bir bilgi, %32'si hiç bilgi olmadan, %28'i zayıf bir bilgi, %4'ü tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %68'i genel bir bilgi, %16'ı tam ve yeterli bir bilgi, %8'i zayıf bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 41: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının İnşaat Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	6	24
Zayıf Bir Bilgi	7	28
Hiç Bilgisi Yok	10	40
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	8	32
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın inşaat muhasebesi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı hiç bilgi olmadan, %28'i zayıf bir bilgi, %24'ü genel bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, lisans öğrenimi görenlerin %36'sı zayıf bir bilgi, %32'si genel bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgi, %16'sı hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 42: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Kooperatif Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	5	20
Zayıf Bir Bilgi	14	56
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	11	44
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının kooperatif muhasebesi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı zayıf bir bilgi, %20'si genel bir bilgi, %16'sı hiç bilgiye sahip olmadan, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, lisans öğrenimi görenlerin %44'ü zayıf bir bilgi, %40'ı genel bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 43: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Sigorta İşlemleri ve Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	6	24
Genel Bir Bilgi	17	68
Zayıf Bir Bilgi	2	8
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	17	68
Genel Bir Bilgi	6	24
Zayıf Bir Bilgi	2	8
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın sigorta işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiği önlisans öğrenimi görenlerin %68'i genel bir bilgi, %24'ü tam ve yeterli bir bilgi, %8'i zayıf bir bilgiye

sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %68'i tam ve yeterli bir bilgi, %24'ü genel bir bilgi, %8'i zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 44: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Konaklama Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	7	28
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	8	32
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	8	32
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	7	28
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının konaklama muhasebesi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %32'si zayıf bir bilgi, %32'si zayıf bir bilgi, %28'i genel bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %32'si genel bir bilgi, %28'i hiç bilgisi olmadan, %24'ü zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 45: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Banka İşlemleri Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	6	24
Genel Bir Bilgi	16	64
Zayıf Bir Bilgi	3	12
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	12	48
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	4	16
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının banka işlemleri muhasebesi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %64'ü genel bir bilgi, %24'ü tam ve yeterli bir bilgi, %12'si zayıf bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %48'i tam ve yeterli bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %16'sı zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 46: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	0	0
Genel Bir Bilgi	6	24
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	14	56
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	1	4
Genel Bir Bilgi	5	20
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	11	44
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının dış ticaret işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü hiç bilgiye sahip olmadan, %32'si zayıf bir bilgi, %20'si genel bir bilgi, %4'ü tam ve yeterli bir bilgi, lisans öğrenimi görenlerin %44'ü hiç bilgisi olmadan, %32'si zayıf bir bilgi, %20'si genel bir bilgi, %4'ü tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 47: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Sermaye Piyasası İşlemleri ve Muhasebesi Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	0	0
Genel Bir Bilgi	6	24
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	11	44
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	5	20
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Sermaye piyasası işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü hiç bilgisi olmadan, %32'si zayıf

bir bilgi, %24'ü genel bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %20'si zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 48: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının İç Denetim ve Dış Denetim Hakkındaki Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	0	0
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	12	48
Hiç Bilgisi Yok	4	16
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın iç denetim ve dış denetim hakkındaki bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %48'i zayıf bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %16'sı hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 49: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Vergi Usul Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	11	44
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	7	28
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanın üniversite öğrenimi sırasında aldığı Vergi Usul Kanunu mevzuat bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %8'i tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %28'i zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 50: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Gelir Vergisi Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	10	40
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	5	20
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	6	24
Genel Bir Bilgi	13	52
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Gelir Vergisi Kanunu mevzuat bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %32'si zayıf bir bilgi, %20'si hiç bilgi olmadan, %8'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi, %24'ü tam ve yeterli bir bilgi, %24'ü zayıf bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 51: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Kurumlar Vergisi Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	11	44
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0
Lisans	Toplam	
	İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	5	20
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Kurumlar Vergisi Kanunu mevzuat bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan, lisans

öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %32'i zayıf bir bilgi, %20'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 52: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Katma Değer Vergisi Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	8	32
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0
Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	16	64
Zayıf Bir Bilgi	6	24
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Katma Değer Vergisi kanunu mevzuat bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %32'si zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %64'ü genel bir bilgi, %24'ü zayıf bir bilgi, %12'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 53: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Türk Ticaret Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	3	12
Genel Bir Bilgi	9	36
Zayıf Bir Bilgi	11	44
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	16
Genel Bir Bilgi	14	56
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanın üniversite öğrenimi sırasında aldığı Türk Ticaret Kanunu mevzuat bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde önlisans öğrenimi görenlerin; %44'ü zayıf bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi, %12'si tam ve yeterli Bir Bilgi, %8'i hiç bilgiye sahip olmadan, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 54: Ankete Katılan İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanlarının Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Borçlar Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	1	4
Genel Bir Bilgi	8	32
Zayıf Bir Bilgi	14	56
Hiç Bilgisi Yok	2	8
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	4	16
Genel Bir Bilgi	12	48
Zayıf Bir Bilgi	9	36
Hiç Bilgisi Yok	0	0
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Borçlar Kanunu mevzuat bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı zayıf bir bilgi, %32'si genel bir bilgi, %8'i hiç Bilgisi olmadan, %4'ü tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi, %16'sı tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 55: Ankete Katılan İşletmelerin, Muhasebe Kayıtlarını Tutan Elemanın Üniversite Öğrenimi Sırasında Aldığı Sermaye Piyasası Kanunu Mevzuat Bilgi Düzeyine Göre Dağılımı

Önlisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	0	0
Genel Bir Bilgi	4	16
Zayıf Bir Bilgi	14	56
Hiç Bilgisi Yok	7	28
Toplam	25	100,0

Lisans	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Tam ve Yeterli Bir Bilgi	2	8
Genel Bir Bilgi	6	24
Zayıf Bir Bilgi	12	48
Hiç Bilgisi Yok	5	20
Toplam	25	100,0

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Sermaye Piyasası Kanunu mevzuat bilgi düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı zayıf bir bilgi, %28'i hiç bilgisi olmadan, %16'sı genel bir bilgiye sahip olarak, lisans öğrenimi görenlerin %48'i zayıf bir bilgi, %24'ü genel bir bilgi, %20'si hiç bilgisi olmadan, %8'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip olarak mezun olduklarını bildirmişlerdir.

YEDİNCİ BÖLÜM

7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, ankete katılan işletmelerin %28'i Kırklareli, %20'si Babaeski ve %20'si Lüleburgaz'da bulunmaktadır. Yine işletmelerin %32'si gıda, içki ve tütün sanayi, %24'ü dokuma, giyim eşyası ve deri sanayi sektöründe faaliyette bulunmaktadır. İşletmelerin %58'i 6-49 arasında işçi çalıştırmaktadır. İşletmelerin %52'si şehir dışında faaliyette bulunmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin %34'ü 1996-2000 arası, %22'si 1991-1995 arası, %14'ü de 2001-2005 arası dönemde kurulmuştur. İşletmelerin %34'ü sürekli ve genel piyasa için üretim yaparken, %28'i sipariş ve fason üretim yapmakta ve %38'i de her iki biçimde de üretim yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin, %56'sının hukuki yapısı limited şirket iken, %30'u tek kişi işletmesidir. İşletmelerin %58'i profesyonel yönetici istihdam etmezken, %30'u ise bazı yönetim kademelerinde yönetici bulunmaktadır. İşletmelerin %72'sinin muhasebe kayıtları serbest muhasebeci mali müşavirin bürosunda, %28'inin ise işletme içinde, muhasebe servisinde tutulmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı muhasebe eğitim düzeylerini belirleme sorusuna önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi yorumunu yaparken, %12'si zayıf bir bilgi yorumunu yapmakta, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi yorumunu yaparken, %12'si zayıf bir bilgi yorumunu yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi hakkındaki bilgi düzeyini; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü zayıf bir bilgi derken, %12'si genel bir bilgi yorumunu yapmakta, lisans öğrenimi görenlerin %64'ü genel bir bilgi olarak yorum yaparken, %8'i zayıf bir bilgi yorumunu yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı bilgisayarlı muhasebe bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi derken, %8'i zayıf bir bilgi yorumu yapmakta, lisans

öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi yorumunu yaparken %8'i hiç bilgiye sahip olmadığı yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Finansal Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi derken, %28'i tam ve yeterli bir bilgi, %28'i zayıf bir bilgi yorumunu yapmakta, lisans öğrenimi görenlerin %48'i tam ve yeterli bir bilgi derken, %12'si genel bir bilgi yorumunu yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Maliyet Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %36 genel bir bilgi görürken, %8'i tam ve yeterli bir bilgi yorumunu yapmakta, lisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi olarak yorum yaparken %8'i hiç bilgiye sahip olmadığı yorumunu yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Yönetim Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %60'ı zayıf bir bilgi olarak yorumlarken, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi olarak yorumlamıştır.

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Şirketler Muhasebe dersi ile ilgili bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi olarak yorumlarken, lisans öğrenimi görenlerin %44'ü tam ve yeterli bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Mali Tablolar Analizi dersi ile ilgili bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %56'sı zayıf bir bilgi olarak yorum yaparken, lisans öğrenimi görenlerin %64 genel bir bilgi yorumunu yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldığı Muhasebe Denetimi dersi ile ilgili bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı genel bir bilgi, %36'sı zayıf bir bilgi yorumunu yapmış, lisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi, %32'si tam ve yeterli bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Ticari belgeleri tanıyabilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %52'si tam ve yeterli bir bilgi yorumunu yaparken, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı tam ve yeterli bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Ticari belgelerden Muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı tam ve yeterli bir bilgi, %32'si genel bir bilgi, %24 zayıf bir bilgi yorumunu yapmış, lisans öğrenimi görenlerin ise %48'i tam ve yeterli bir bilgi yorumunu yapmıştır

Ankete katılan işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Ücret bordrosu düzenleyebilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı tam ve yeterli bir bilgiye sahip, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi, %40'ı da tam ve yeterli bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Aylık sigorta primleri bildirgesini düzenleyebilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü genel bir bilgi %36'sı zayıf bir bilgi yorumunu yapmış, lisans öğrenimi görenlerin %44'ü tam ve yeterli bir bilgi, %32 genel bir bilgi, %24'ü de zayıf bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Muhtasar beyanname düzenleyebilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %48'i genel bir bilgi, %40'ı da zayıf bir bilgi yorumunu yapmış, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgi düzeyi önlisans öğrenimi görenlerin %44'ü zayıf bir bilgi, %36'sı genel bir bilgi yorumunu yapmış, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi olarak yorum yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre temel mâli tabloları düzenleyebilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %36'sı genel bir bilgi, %28'i zayıf bir bilgi, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi olarak yorum yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Tekdüzen muhasebe sistemine göre diğer mâli tabloları düzenleyebilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %32'si zayıf bir bilgi yorumunu yapmakta, lisans öğrenimi görenlerin %52'si genel bir bilgi yorumunu yapmaktadır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının mâli tabloların analizini yapabilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %28'i hiç bilgiye sahip olmadığı yorumunu yapmış, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Ankete katılan işletmelerin muhasebe kayıtlarını tutan elemanlarının Gelir ve Kurumlar Vergisi beyannamesi düzenleyebilme bilgi düzeyi; önlisans öğrenimi görenlerin %40'ı genel bir bilgi, %40'ı zayıf bir bilgi yorumunu yapmış, lisans öğrenimi görenlerin %56'sı genel bir bilgi yorumunu yapmıştır.

Bu araştırmada elde edilen ve yukarıda özetlenen bulgular, Türkiye'deki üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin işletmelerin taleplerini tam olarak karşılar düzeyde olmadığına dair önemli veriler sunmaktadır.

Üniversitelerde muhasebe eğitimi alan kişilerin yoğun olarak Türkiye'deki mevcut işletmelerde istihdam edildiği düşünülürse, hiç kuşkusuz Türkiye'deki mevcut işletmelerin üniversitelerdeki muhasebe eğitim düzeyi konusundaki görüş ve beklentileri, ülke gereksinmelerinin tespitinde önemli veriler sunmaktadır. Bu nedenle, araştırmada;

- İşletmelerin taleplerini karşılamadığı tespit edilen üniversitelerde verilmekte olan muhasebe ders ve içeriklerinin verilme düzeylerinin üniversitelerce işletme taleplerinin göz önüne alınarak tekrar gözden geçirilmesi,
- İşletmelerce talep edilenden daha detaylı düzeyde verilmekte olduğu tespit edilen muhasebe ders ve içeriklerinin ülke muhasebe eğitimindeki önemi araştırılarak bu ders ve içeriklerinin, üniversite muhasebe eğitiminde verilme düzeylerinin tekrar gözden geçirilmesi, ülke ihtiyaçlarına uygun etkin bir muhasebe eğitim sistemi ve dolayısı ile muhasebe sisteminin oluşturulmasına önemli katkıda bulunacaktır.

Bir ÷lkedeki işletmelerin o ÷lkedeki mevcut muhasebe eğitimi ile ilgili beklentilerinin, ÷lke gereksinmelerinin tespitinde önemli veriler sunduğu kabul edilirse, gelişmekte olan bir ÷lke konumunda bulunan T÷rkiye'de verilen muhasebe eğitiminin işletmelerin taleplerini tam olarak karşılar düzeyde olmadığı g÷r÷lmektedir.

Araştırma bulgularından da g÷r÷ld÷đü gibi, işletmeler, muhasebe eğitimine gereken önemi vermemekte, özellikle yetişmiş elemanları istihdam ederek eğitim konusundan uzaklaşmaktadırlar. İşletmelerin bu tutum yerine, öncelikle muhasebe eğitimine önem vermeleri, muhasebe veri ve bilgilerini kullanan tüm çalışanlarına yönelik geliştirici ve yenileyici programları sürekli bir şekilde uygulamaları gerekmektedir. Bu konuda üniversite-sanayi işbirliği kurulmalı, mevcut ilişkiler arttırılmalı, iki yönlü bilgi alışverişi ile teori ve uygulama birbirini tamamlar hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

AKAL, Zühal; "Toplam Kalite Yönetimi ve Performans Ölçme ve Değerlendirme Sistemleri", Verimlilik Dergisi, Özel Sayı, 1995.

AKGEMCİ, Tahir; T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler, KOSGEB Yayınları, Ankara 2001.
http://www.kobider.org.tr/resim2/kobi_sorunlar_destekler.pdf/ 21.11.2008

AKMAN, Nazlı Hoşal, MUNGAN, Can Şimga; "Muhasebe Eğitiminde Öğretim Ve Öğrenim Yöntemleri İle Ders Başarısı Arasındaki İlişki: Pilot Çalışma". XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu
[http://www.isletme.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri1.doc /](http://www.isletme.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri1.doc/) 20.11.2008

ALBRECHT, W.S., SACK, R.J. ;Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future. American Accounting Association, Accounting Education Series, volume No:16, United States of America, 2000.

ALPUGAN, Oktay; Küçük İşletmeler, Kavramı, Kuruluşu ve Yönetimi, 1994.

ALPUGAN, Oktay, vd.; İşletme Ekonomisi ve Yönetimi.

ATAMAN, Ümit; Genel Muhasebe- Muhasebe Dönemsonu İşlemleri, 13.baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul 2001.

AYBOĞA, Hanifi; "Globalleşme Sürecinde Muhasebe Alanındaki Gelişmelere Ülkemizin Uyumu", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2002.
[http://www.sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c5s8/makale/c5s8m3.pdf. /](http://www.sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c5s8/makale/c5s8m3.pdf/) 11.02.2009

AYDIN, Selim; Eğitime Farklı Bir Bakış, TÖV Yayınları, İzmir 1993.

AYDIN, Sinan; Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi Ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

AYSAN, Mustafa; "Dünya'da ve Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Tarihi Gelişimi", Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konularında Geleceğine Bakış, TÜRMOB Yayınları, Ankara 1995.

AYPEK, Nevzat; "KOBİ Finanslama Sürecinde Yeni Finansman Teknikleri", 1. Avrasya Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Kongresi, Tika Yayınları, Ankara 2001.

BAYAZITLI, Ercan.; "Türkiye'de Muhasebe Eğitimi", Gelecek Yüzyılda Muhasebe Eğitimi, Türmob Yayınları, Nr. 139, Ankara 2000.

BOŞGELMEZ, Alpaslan; Küreselleşme Sürecinde KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri, Yapısal Analizleri ve Isparta Örneği, (Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta 2003.

ÇALDAĞ, Yurdakul, BAYIRLI, Rıdvan, ALTAY, Adem; "Muhasebe Doktora Programlarının Etkinliğinin Artırılması". XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu 2004.

<http://www.isletme.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri7.doc> / 02.01.2006

ÇELİK Orhan, GÜRDAL, Kadir; "Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışları ve Akreditasyon (Eşdeğerleme) Standartları", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt 1, Sayı:3, s. 45-68, 1999.

ÇOLAKOĞLU, Mustafa; Kobi Rehberi, TOBB Yayınları, No:359-PM:2, Nisan, Ankara 2002.

ÇONKAR, Kemalettin; "Nitelikli Muhasebeci Yetiştirilmesinde Bağımsız Muhasebe Fakülte veya Bölümleri Üzerine Bir Değerleme", Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt1, sayı1,1996, s.157-180.

ÇÜRÜK, Turgut, DOĞAN, Zeki; "Muhasebe eğitiminin işletmelerin taleplerini karşılama düzeyi: Türkiye örneği", ODTÜ Gelişme Dergisi, 28 (3-4), 2001, s. 281-310.

ÇÜRÜK, Turgut, DOĞAN, Zeki; "Muhasebe Ders ve İçeriklerinin Verilme Düzeyleri Konusunda İşletmelerin Üniversitelerden Taleplerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma", Dokuz Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 1, 2002, s. 107-126.

DEMİRKAN, Şefika; "Muhasebe Eğitim Yöntemleri", XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya 2001.

DİNÇER, Ömer; Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Beta Yayınları, İstanbul 1996.

DOĞAN, Şükrü; Yabancı Sermaye ve KOBİ'ler, Çerçeve Dergisi, Yıl:14, Sayı:40, Eylül, 2006.

ELAGÖZ, İsmail, ÇUKACI, Yusuf Cahit; Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stilllerinin İlişkisinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Bir Uygulama, D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi, Cilt:21, Sayı:1, İzmir 2006.
[http://www.iibf.deu.edu.tr/dergi1172241931_1.](http://www.iibf.deu.edu.tr/dergi1172241931_1/) / 9.8.2008

ERDOĞMUŞ, Güner, KAZU, İbrahim Yaşar.; "Üniversite-Sanayi İşbirliğinde Elazığ Örneği", Verimlilik Dergisi, Sayı:2, 1993, s. 95-114.

ERKAN, Mehmet; "KOBİ'lerde Finansman Sorunları ve Dış Kaynaklı Krediler", A.Ü. İİBF. Yıllığı No. 7, Afyon 1990.

FİDAN, Hakan; Bilgi Çağında Yeni Muhasebeci Kimliği Ve Eğitimi, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2006.

GÖÇMEN, Aysel; Türkiye'de KOBİ'lerin Maliyet Muhasebesi Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007.

GÖKÇEN, Gürbüz; "Uygulamacıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri", Marmara Üniversitesi, Muhasebe Araştırma ve Merkezi
Muhasebe-Finansman Dergisi, Sayı 9, Aralık, 1998, s: 43-50.

GÜÇLÜ, Faruk, Gören, Recai, Yalçın, Mustafa; Tek düzen muhasebe sistemine göre Genel Muhasebe, Detay Yayınları: 8, 2. baskı Ocak, Ankara 2002.

GÜCENME, Ümit; Genel Muhasebe, Marmara Kitabevi, Bursa 2000.

GÖKÇEN, Gürbüz; Genel Muhasebe- İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı ve Uygulamaları, 1.Basım, Beta Basım, İstanbul 2007.

GÜVEMLİ, Oktay; XX. Yüzyılda Türkiye’de Muhasebe Eğitimi, Avcıol Basın Yayın, İstanbul 2001.

KALMIŞ, Halis, YILMAZ, Berna Burcu; "Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler", 2004.

http://www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri2.doc /15.9.2008

KARAAĞAÇLI, Mustafa; Mesleki Eğitim ve Teknoloji Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayınları, 2002.

KARACA, Merih; Yüksek Okullarda Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları, (Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Zonguldak 2004.

KARAKAYA, Mevlüt; "Küreselleşmede Bilişim Teknolojisinin Rolü ve Muhasebe Eğitimine Etkisi", Türkiye XIII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, 20-22 Mayıs, Çeşme-İzmir 1993 , s. 369-383.

KARAPINAR, Aydın (2001), "Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi ve Ülkemiz Muhasebe Eğitimi İle Karşılaştırılması", XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 23-27 Mayıs Tekirova-Antalya, s: 211-231.

KAYA, İdil; "Geleceğin Muhasebe Eğitimi: Gelişen Meslek İçin Hazırlanmak", İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 20, Mart, İstanbul 1999.

KAYA, Uğur ve DAŞTAN Abdulkerim; "Türkiye’de Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Öğrenci-Öğretici ve Uygulayıcılar Açısından Değerlendirilmesi" XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 2004.

<http://www.isletme.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri12.doc> / 4.12.2008

KAZU, Hilal; "Üniversite-Sanayi İşbirliği (F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Örneği)", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1994, s. 1-2.

KÜÇÜKSAVAŞ, Nihat; Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulaması, 6.baskı, Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul 1997.

KÜLAHÇI, Şadiye, Gürol, Mehmet; "Üniversite-Sanayi İşbirliği Politikasının Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma", Verimlilik Dergisi, Sayı:4, 1995, s. 127-140.

KORUKÇUOĞLU, Ayşe; "İşletmelerde Muhasebe Eğitimi ve Üniversitelerle İşbirliği", D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi, Cilt:13, Sayı:2, 1998, s. 13-24.

http://www.iibf.deu.edu.tr/dergi/1139575602_1.pdf / 22.8.2008

MÜFTÜOĞLU, Tamer; Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli işletmeler: Sorunlar Öneriler, Sevinç Yayınları, 2.Baskı, Ankara 1991.

MÜFTÜOĞLU, Tamer; Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli işletmeler, Turhan Kitabevi, 4.Baskı, Ankara 2002.

MÜFTÜOĞLU, Tamer, DURUKAN, Tülin; Girişimcilik ve KOBİ'ler, Gazi Kitabevi, Ankara 2004.

OKTAY, Ertan, GÜNEY, Alptekin; "Türkiye'de KOBİ'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri" 21.Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C 2002.

ÖNAL, Suat, APAYDIN, Fevzi; "Yeni Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Öğretimi Üzerindeki Etkileri", XVIII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 12-16 Mayıs, Fethiye-Muğla 1999, s. 19-40.

ÖNCÜ, Semra, AKTAŞ, Hüseyin (2004); "Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları", 2004,

www.isletme.istanbul.edu.tr/surekli_yayinlar/tmes2004/bildiri8.doc / 7.3.2009

ÖRTEN, Remzi; Genel Muhasebe ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Örnekleri, 2.baskı, Gazi Kitabevi, Ankara 2000.

ÖZBİRECİKLİ, Mehmet; "Dinamik Muhasebe Öğretimi İçin Yeni Yaklaşımlar" XIX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya 2000, s. 75.

ÖZOLGUN, Hande; İstanbul Yöresi Küçük ve Orta Ölçekli Üretim İşletmelerinin Finansman Fonksiyonu Açısından Değerlendirilmesi, (Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne 2007.

SARIASLAN, Halil; Orta ve Küçük Ölçekli İşletmelerin Finansal Sorunları, TOBB Yayınları, No. 281-25, Ankara 1994.

SAVSAR, Cihat; Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİLER) Muhasebe Bilgi Sistemlerinin Yeri ve Önemi, Çorum İlindeki KOBİ'lerde Tanımlayıcı Bir Araştırma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2005.

SEVİLENGÜL, Orhan; Genel Muhasebe, 10.baskı, Gazi Kitabevi, Ankara 2001.

SÜER, Murat; Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2007.

TETİK, Nilüfer, KINAY, Fatma; "Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda, muhasebe-finans eğitimine verilen önem ile eğitimin yeterliliği konusunda bir araştırma", Muhasebe bilim dünyası dergisi, cilt:9, sayı:3, Eylül, 2007, s. 4-5.

TUTAR, Hasan, KÜÇÜK, Orhan; Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, 2003.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (DPT); KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, Ankara 2004.

ULUDAĞ, İlhan, SERİN, Vildan; Türkiye' de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, İTO Yayınları, No. 1990/25, İstanbul 1990.

Uslu, Selçuk; "Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi", 6. Ulusal İşletmecilik Kongresi, 12-14 Kasım, Antalya 1998, s. 268-280.

ÜN AÇIKGÖZ, Kamile; Etkili Öğrenme ve Öğretme, 2. Baskı, Kanyılmaz Matbaası, İzmir 1998.

YALKIN, Yüksel Koç; Genel Muhasebe İlkeler Uygulamalar, 12. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2001.

YILMAZ, Figen; Türkiye'de Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ'ler), T.İş Bankası, İktisadi Araştırmalar ve Planlama Müdürlüğü, Ankara 2003.

YILMAZ, Serpil, CİĞER, Ayşegül; "Küreselleşme ve Önlisans Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışı" XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya 2004.
www.isletme.istanbul.edu.trsurekli_yayinlar/tmes2004/bildiri12.doc / 6.10.2008

YILMAZ, Yavuz; Muhasebe Eğitim kalitesinin Meslek İmajına Etkisi, Sermaye Piyasası Kurulu, yayın No: 68., 1996.

YÖRÜK, Nevin, BAN, Ünsal; KOBİ'lerin Finansman Sorunları ve Finansman Sorunlarının Kaynaklarının Belirlenmesine Yönelik Uygulama, Gazi Yayınları, Ankara 2003.

ZAİF Figen ve KARAPINAR, Aydın; "Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı", Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:4, Sayı:3, 2002, s. 111-134.
http://www.GU_IIBF_Dergisi_4.Cilt_3.Sayi_8.Makale.MUH.EĞİTİMİ. /14.11.2008

ZAİF, Figen; "Muhasebe Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar", G.Ü. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, 2004. www.isletme.istanbul.edu.trsurekli_yayinlartmes2004bildiri3.doc /3.6.2008

ZAİF, Figen, AYANOĞLU, Yıldız; "Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9.Cilt, Sayı1, makale7, 2007.
s. 115-136. http://www.GU_IIBF_Dergisi_9.Cilt_1.Sayi_7.Makale.MUH/ 8.9.2008

Kobi Efor Dergisi; "Türkiye'de Kobi'ler" Aylık Sanayi ve Ekonomi Dergisi, 75.Özel Sayı Aralık, İstanbul 2005.

http://www.halkbank.com.tr/pb/engine/1,1065,2_6_ tesv,00.html / 10.5.2008

<http://www.tosyov.org.tr/tr/hakkimizda.htm> / 21.9.2008

<http://www.kosgeb.gov.tr/KOSGEB/kanun.asp> / 7.7.2008

<http://www.hazine.gov.tr/mevzuat/ tm151..htm> / 5.10.2008

http://www.hazine.gov.tr/mevzuat/kobi_genelge_2003_1.pdf / 5.10.2008

http://www.eximbank.gov.tr/html_files/KobiTLKr.htm / 20.5.2008

www.tobb.org.tr/duyurular/yonetmelikler/kobi%209%20mayis1.doc / 20.5.2008

EKLER

Sayın Katılımcı;

Bu araştırma, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin incelenmesi amacı ile yapılmakta olup, işletmelerin katkıları ile gerçekleştirilecektir. Sizin görüş ve önerileriniz, bu araştırmaya ilerideki uygulamalara ışık tutacaktır.

Bütünüyle bilimsel amaçlarla yapılan bu araştırmanın anket formundaki sorulara vereceğiniz yanıtlar kesinlikle gizli tutulacaktır. Anket formuna işletmenizin adını yazmanıza gerek bulunmamaktadır. Araştırmanın zamanında tamamlanabilmesi için, anket formunu en geç iki hafta içinde yanıtlamanız, söz konusu araştırmaya önemli katkılar sağlayacaktır.

Araştırmamıza zaman ayırıp anket formumuzu yanıtlamayı kabul ettiğiniz için teşekkür eder ve çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Gökhan DURAK
Trakya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi
EDİRNE

Doç.Dr. Fehmi YILDIZ
Trakya Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte
İşletme Bölümü Öğretim üyesi
EDİRNE
Fakülte Tel: 0 (284) 235 71 51/52

**ÜNİVERSİTELERDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN
KIRKLARELİ YÖRESİ'NDE FAALİYET GÖSTEREN
KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN
BEKLENTİLERİNİ KARŞILAMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ**

ANKET FORMU

BİRİNCİ BÖLÜM

1) İşletmeniz, Kırklareli İli'nin hangi ilçe sınırları içinde faaliyet göstermektedir?

a) Merkez	()	e) Lüleburgaz	()
b) Babaeski	()	f) Pehlivanköy	()
c) Demirköy	()	g) Pınarhisar	()
d) Kofçaz	()	h) Vize	()

2) İşletmeniz, imalat sanayinin hangi alt sektöründe faaliyette bulunmaktadır?

a) Gıda, içki, tütün sanayii	()
b) Dokuma, giyim eşyası ve deri sanayii	()
c) Orman ürünleri ve mobilya sanayii	()
d) Kâğıt, kâğıt ürünleri ve basım sanayii	()
e) Kimya, petrol, kömür, kauçuk ve plastik sanayii	()
f) taş ve toprağa dayalı sanayi	()
g) Metal ana sanayii	()
h) Metal eşya, makine, teçhizat sanayii	()
i) Ulaşım, ölçme ve diğer imalat sanayii	()

3) İşletmenizde kaç işçi çalışmaktadır?

- a) 1-5 () b) 6-49 () c) 50-99 () d) 100-150 e) 150'den fazla ()

4) İşletmenizin kuruluş yeri neresidir?

a) Küçük sanayi sitesi	()	c) Şehir içinde	()
b) Organize sanayi bölgesi	()	d) Şehir dışında	()

5) İşletmeniz hangi dönemde kurulmuştur?

a) 1980 öncesi	()	b) 1980-1985 arası	()	c) 1986-1990 arası	()
d) 1991-1995 arası	()	e) 1996-2000 arası	()	f) 2001-2005 arası	()
g) 2005 ve sonrası	()				

6) İşletmenizin üretim tipi aşağıdakilerden hangisidir?

a) Sürekli ve genel piyasa için üretim	()	b) Sipariş ve fason üretim	()
c) Her iki biçimde de üretim			

7) İşletmenizin hukuki yapısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Tek kişi işletmesi () b) Adi şirket () c) Kollektif şirket ()
 d) Komandit şirket () e) Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket ()
 f) Limited şirket () g) Anonim şirket ()

8) İşletmenizde profesyonel yönetici istihdam ediyor musunuz?

- a) Her yönetim kademesinde () b) Bazı yönetim kademelerinde ()
 c) Profesyonel yönetici istihdam etmiyoruz

9) İşletmenizin muhasebe kayıtları nerede tutulmaktadır?

- a) İşletme içinde, muhasebe servisinde ()
 b) İşletme dışında, serbest muhasebeci mali müşavirin bürosunda ()

İKİNCİ BÖLÜM

Anketin ikinci bölümündeki sorular, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini karşılama düzeyinin belirlenmesi amacı ile düzenlenmiş olup; işletmenizde çalışan muhasebe elemanlarının muhasebe bilgilerini, öğrenim durumlarına göre aşağıdaki soruları yanıtlayarak değerlendiriniz. (Önlisans: İki yıllık meslek yüksekokulu; Lisans: Dört yıllık fakülte ve yüksekokul)

	Öğrenim Durumu	Tam ve Yeterli Bir Bilgi	Genel Bir Bilgi	Zayıf Bir Bilgi	Hiç Bilgisi Yok
1-Üniversite öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe eğitimini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
2-Tekdüzen Muhasebe Sistemi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
3-Üniversite öğrenimi sırasında aldıkları bilgisayarlı muhasebe bilgisini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
4-Üniversite öğrenimi sırasında aldıkları aşağıdaki muhasebe dersleri ile ilgili bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?					

a) Finansal (Genel) Muhasebe	Önlisans Lisans				
b) Maliyet Muhasebesi	Önlisans Lisans				
c) Yönetim Muhasebesi	Önlisans Lisans				
d) Şirketler Muhasebesi	Önlisans Lisans				
e) Mali Tablolar Analizi	Önlisans Lisans				
f) Muhasebe Denetimi	Önlisans Lisans				
5-Ticari belgeleri tanıyabilme bilgisini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
6-Ticari belgelerden muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
7-Ücret bordrosu düzenleyebilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
8-Aylık sigorta primleri bildirgesini düzenleyebilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
9-Muhtasar beyanname düzenleyebilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
10-Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
11-Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre temel mali tabloları düzenleyebilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
12-Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre diğer mali tabloları düzenleyebilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				

13-Mali tabloların analizini yapabilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
14-Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannamesi düzenleyebilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
15-Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre maliyet muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
16- 7/A ve 7/B maliyet muhasebesi seçenekleri hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
17-Standart maliyet sistemi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
18-Direkt maliyet sistemi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
19-Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre şirketler muhasebesi kayıtlarını yapabilme bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
20-Şirket kurma ve işlemleri hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
21-İnşaat muhasebesi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
22-Kooperatif muhasebesi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
23-Sigorta işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
24-Konaklama muhasebesi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
25-Banka işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				

26-Dış ticaret işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
27-Sermaye piyasası işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
28-İç denetim ve dış denetim işlemleri ile yasal mevzuatı hakkındaki bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?	Önlisans Lisans				
29-Üniversite öğrenimi sırasında aldıkları aşağıdaki mevzuat bilgilerini hangi düzeyde buluyorsunuz?					
a) Vergi Usul Kanunu	Önlisans Lisans				
b) Gelir Vergisi Kanunu	Önlisans Lisans				
c) Kurumlar Vergisi Kanunu	Önlisans Lisans				
d) Katma Değer Vergisi Kanunu	Önlisans Lisans				
e) Türk Ticaret Kanunu	Önlisans Lisans				
f) Borçlar Kanunu	Önlisans Lisans				
g) Sermaye Piyasası Kanunu	Önlisans Lisans				

Eğer eklemek istediğiniz görüş ve önerileriniz varsa, aşağıdaki boş alana yazabilirsiniz. Anketimizi yanıtladığınız için teşekkür ederiz.